

YOBĒLU MURIID BU NAMMA DĒGGĒL

Seex Ahmadu Bàmba

Xaadimu Rasuul

Jaar-Jaar ak Jàngalē

Aji Dajale ji : Allaaji Jibi SÉY

AGJIITAL (PRÉFACE)

Assalaamu alaykum mbokku juliit yi, mbokku taalibe yi

Noo ngi léen di nuyu, di léen siyaar

Nun ak Allaaji Jibi SÉY mi dajale téere bu am solo bii, darajaalee nu, nu defal ko jiital gi noo bokkoon nekk ca atum 2003 ca Daara ju mag ja ñu dup-pee Kàngam boobu di Seex Anta JÓOB ca Ndakaaru. Mu doonoon ku nu fa ràññee woon lool ci yaram aki tegginam ndax Yàlla dogal na at moomu noo bokkoon benn néeg muy 138H. Doonoon na ca jamono yooya ku mas di def yitte ju bari ci gëstu aka sàkku xam-xam te yit fas yéene koo jëfee. Loolu moo sabab dajeem ak sunu Wasiila bi nu bokk yar ci tasawuuf muy Seex Muusaa Ture ca Daaraam ja di Maslakul Hudaa Sóobuwaayu Njub.

Njariñ yi nekk ci téere bii maneesu koo takk ndax Seex Axmadu Bàmba Xaadimu Rasuul nee woon na **Zaa nafhin bilaa dararin** la mooy Boroom njariñ bu amul lor te bokk na li ciy jottalee mooy xam ay jàngaleem di léen topp, xam itam ay jaar-jaaram ba man di ko roy ci waxin ak jëfin te téere bii loolu kepp la làmboo. Tënkali nanu ci biir la Sëriñ Muxammadul Amiin JÓOB Dagana indi ci jaar-jaari Sëriñ bi ca téereem bu am solo boobu di Irwaa'u Nadiim, indil nu ay taarix ci Sëriñ bi yuy yare aka soññe yu mata xam lool rawatina bayitu Sëriñ bi yi mu ci dajale tekki léen ci wolof ba xam gi mana jàppandi ci képp ku yër téere bi. Li ci mata bàyyiwaat xel mooy lu baax moom xam ko mu ne ci sa xel rek nga di ko waxtaane walla di ko nettali doyul, fas yéene koo topp mooy taxa jariñu dëgg-dëgg, ci loolu laay soññu sama bopp ak képp ku téere bii tege sa loxo.

Fonk gi mu fonk réewam tax na mu bind téere bi ci làkk wi askan wi di gëna jëfandikoo ngir bëgg ñépp jariñu ci géeku ngëneel gii di Seex Axmadu Bàmba Xaadimu Rasuul.

Noo ngi ñaan sunu Boroom mu barkeel téere bi, matal yéene ji tax bo-room ligéey ko te may nu ci dëgg ak topp ci barke Laa ilaaha ilaaLaa.

Seydinaa Aliyun CUUN

Jëwriñ ci Daara Maslakul Hudaa (Sóobuwaayu Njub)

BIEN LIRE ET ECRIRE **LE WOLOF**

AVEC L'ALPHABET LATIN

Pour écrire le wolof, on utilise l'alphabet latin qui a des différences particulières avec l'alphabet français.

Les consonnes sont : **b, c, d, f, g, h, j, k, l, m, n, ñ, ñ, p, q, r, s, t, w, x, y.**

- Les voyelles sont : **a, à, e, ë, é, i, o, ó, u.**

Vous constaterez qu'il n'y a que **2** des **26** lettres de l'alphabet français qu'on n'utilise pas pour écrire le wolof avec l'alphabet latin. Ce sont : «**v**» et «**z**».

Il y a des lettres qu'on lit en écriture du wolof comme on le lit en français c'est **a, b, d, f, g, h, i, k, l, m, n, o, p, r, s, t, w, y**. La lettre **y** se lit parfois en français i mais pas en wolof.

Il y'en a d'autres lettres qu'on ne lit pas comme si c'était en français, ce sont :

la lettre «**e**» Ex : **dex** (lac) pas dékh, **xale** (jeune) pas khalé, en wolof «**e**» se lit toujours é en français : **benn** (un), **set** (propre), **sell** (sain).

La lettre «**j**» Ex : **jaay** (vendre) pas diaye ou diaay, **jub** (droit) pas djoub ou dioub.

La lettre **q** Ex : **doq** (nuque) pas dokke, **soq** (piler), **làqatu** (se cacher).

La lettre «**u**». Ex : **nuru** (ressembler) pas nourou.

La lettre «**u**» se lit toujours ou si c'était en français. Ex : **mburu** (pain) pas mbourou.

La lettre «**x**». Ex : **xeex** (se battre) pas Khèkhe, **xam-xam** (savoir).

Il y a aussi de nouvelles lettres qu'on utilise pour écrire le wolof que le français n'utilise pas. Ce sont : «**ñ**» - «**ó**» - «**ñ**».

Ex : **ñebbe** pas niébé ou gnébé, **ñaan** (prière).

Ex : **jógal** (léve-toi).

Vous constaterez que ce «**ó**» est plus roque s'il n'y a pas ce accent en haut ; Ex : damaa bari **bor** (j'ai beaucoup de dette) et maa ngi **jóge** Tuubaa (Je viens de Touba).

La lettre «**ñ**» est utilisée pour écrire **ñaam** (mâchoire), **donñ** (seulement), **ñoy**

(bien attrapper).

NB : Pour avoir le son **eu** comme si on écrivait **peu** en français, on utilise le «**ë**» (e trément).

Ex : Sëriñ (Marabout) pas Serigne ou Seurign. **kër** (maison) pas keur ou ker. **Mbër** (lutteur) pas mbeur. La lettre «**é**» donne un son différent de «**e**».

Ex : **xel** (esprit), **xél** (vitesse), **déglu** (écouter), **fel** (puce), **fél** (heurter), **sell** (sain), **jéll** (chôte).

Quand 2 voyelles ou 2 consonnes se suivent : Ex : **aa, ee, ée, ëe, ii, oo, óo, uu.***
bb, cc, dd, gg, jj, kk, ll, mm, pp, tt, ww, yy, on le lit en le tirant si c'est 2 voyelles comme dans **xaar** (attendre), **xeer** (pierre), **dibéer** (dimanche), **bëer** (nom de poisson), **biir** (ventre) **door** (débuter), **dóor** (frapper), **buur** (roi). Cependant si c'est 2 consonnes, elle est doublée en lecture, c'est comme l'effet du **chadda** en écriture arabe. Vous constaterez la différence. Ex : **Gan** gi dem na (l'invité est parti). **Xaal** bi daa diis **gann** (le melon est très lourd), **ñebbe** (niébié), **nacci** (saigner), **sedd** (frais), **dégg** (entendre), **dàjji** (défoncer), **lekk** (manger), **sell** (sain), **namm** (avoir la nostalgie), **sàppi** (dégouter), **bett** (surprendre), **yewwi** (détacher), **bàyyi** (laisser).

Vous devez déjà constater que les **f, h, q, r, s** et **x** ne peuvent pas être doublées en écriture du wolof avec l'alphabet latin.

N.B : Il n'y a aucune lettre dans l'écriture du wolof qui change de son par rapport au mot où il est employé comme celà arrive en français.

Il arrive aussi qu'en écriture la lettre (**a**) soit détachée du mot qu'elle suit mais on l'y rattache en lecture comme sur ces exemples : Daa **bëgg a** tedd te du sonnu (Il veut être riche sans être fatigué). Ku dul joxe **war a bañ a** laaj (Celui qui ne donne pas ne devrait rien demander).

Ceci aussi arrive parfois avec la lettre (**i**), elle est parfois détachée en écriture et rattachée en lecture mais c'est quand elle signifie (ay).

Exemple : woo leen **seen i** xarit (Appelez vos amis). Kuy **topp i** tere, lu ko dal moo ko teg boppam (Celui qui suit des interdits en récoltera les conséquences).

يَا جَمَلَةً فَهَ تَلْتَوِي بِضَالِهِمْ
 مَسَّ لَمْ يَكُنْ وَلَهُ لَوْ أَوْوَالَهُ
 أَنْخَرْتُمْ نَا لِمَفِيرٍ بَأْتِي
 حَبْنَهُ أَلِلَهُ وَاشْنَى لَمَجَاهَهُ
 وَلَمَنْتُمْ أَلَمَهُ أَوْجَحَ حَبْنَهُ
 وَالْكُلْمَنْكُمْ وَقَلَرٍ وَيَحَابَهُ
 وَمَقَالَكُمْ حَوَّوَلَتِي حَبْنَهُ
 وَخَمَّ يَمَّ حَبْنَهُ أَلَمَهُ وَهُوَ الْحَابَهُ
 وَمَقَالَكُمْ إِنِّي أَجَاهَهُ هَاءُ
 إِنِّي لَوْجَهُ أَلَمَهُ جَلَّ أَجَاهَهُ
 إِنِّي أَجَاهَهُ بِالْعُلُومِ وَبِالتَّقَرُّ
 حَبْنَهُ أَحْمِيَّ وَالْمُهَيْمِرِ شَاهَهُ

A'uuzu billaahi mina chaytaani rajiim.

Bismillaahi Raxmaani Raxiim.

Allaahumma salli alaa sayidinaa Muxammadin wa salim.

UBBITEG TÉERE BI

Asalaamu alaykum mbokku jullit yi mbokku taalibe yi, téeree ngii boo xam ni njariñ yi mu làmboo bari nañu lool rawati na boo seetloo fii jamono tollu ci yàqute ak ni réer gi yaatoo. Deesu ci fekk lenn lu dul ay jàngale Seex Axmadu Bàmba Xaadimu Rasuul, nu tuxalee léen ci yenn ciy téere yu Sëriñ Alaaji Mbàkke Xaadimul Xadiim def. Topp nanu ci yu bari niki juróomi xaaji «**Waxtaani Sëriñ Tuubaa**», juróom benni xaaji «**Jotaayu Texe**», Juróom ñaari xaaji «**Diyaa-fatu Samadiya**» ak ñetti xaaj yu njëkk yu «**Garabug Tuubaa**». Téere yii nu lim bu nu xayma woon la fa nekk ci ay waxtaan ak ay jàngale Sëriñ bi daanaka li koy teree mat ñaari junni ak juróomi téeméer bariwul. Nu tànn ca yoo yee yépp juróomi téeméer yoo xam ni taalibe bu ne war na cee jot, jàpp ko te fexe léen a jariño.

Xaaj bi nu jiital ci téere bi mooy jaar-jaar yi Sëriñ bi def nu tuxalee ko ci téereb ***Irwaau Nadiim min azbi xubbil Xadiim*** bu Sëriñ Muxammadul Amiin Jóob Dagana.

Su ko defee xam gi nu xam ni jàngee xam-xam ci làkk wi nga dégg moo gën a jàppandi ci kenn ku ne ci nun te Sëriñ bi wax na ci wolof yu am a am solo te déggoon ko lool donte bind na lu sakkan ci arab moo tax nu indi ci téere bi wax yu bari njariñ lool yu mu waxoon ci wolof. Bayit yi tam nu tekki léen ci sunu làkk wi ba ku ko yër man koo xam ngir nga man koo jëfeeji. Sëriñ bi dafay ku xereñ lool ci jàngale, kàddoom di ñam wu sell wu xel man a dundee, nekk it leer gu bir gu man a defar xolu képp ku koy gëstu fas yéene koo topp.

Muriid bi dëggal du kenn ku dul kiy jëfee ndigali Sëriñ bi te du jege lenn lu mu tere bu wéetee ak bu wétalikoo. Su ko defee laaj bi mat a laaj mooy ndax muriid bi bu umpalee fa ko Sëriñ bi awloo ak fa mu ko teggiloo di na xam nan lay def ba am ngërëmam ? Moo tax gëstu léen du man a ñàkk mukku ba bu jëf wala wax jotee nga xam bu wér a wér lan la ci Sëriñ bi digle ak lan la ci tere ngir nga man koo defee na mu gën a dëppook njàngaleem. Ku ci góorgóorlu te sax ci ba làq ngërëmal Sëriñ bi, làqaale na ngërëmal Boroomam ak ngërëmal Yonent bi SAWS ndax Sëriñ bi Yoon wi mu rëdd képp ku ci jaar ba mu gërëm

la Yàlla sunu Boroom gërëm la, Yonent bi SAWS gërëm la ndax wuutewul ak ñoom ci dara wax na ni, Li Yàlla sopp laa sopp, li ma sopp it la Yàlla sopp ci lu amul benn lor wala fo (***Chi'tu lazii chaa'al Ilaahu wal'Ilaahu yachaa'u maa chi'tu bilaa durin wa laahi***).

Waxal na boppam ni, ni nit di toleek waayam foo xam ni lu neex kii neex ka ca des, lu naqari kii naqari ka ca des, Sëriñ bi nee na tollu na fa ak Boroomam. Lii di tektal bu wér buy wone ni nekk ci li Sëriñ gërëm mooy nekk ca la Yàlla gërëm ndéem gëstu nga ko ba xam ko te di ko topp saa su ne tey moytoo bokk ci ñi jaawale nekk ca la seen bakkan gërëm ak la Sëriñ bi gërëm ndax mooy jur woru fii ci àdduna ak èllëg te ku xool njalbéenu ***Nahju*** wax na ci ni ***man fahala maa chaa'a laqiya maa saa'a***, ku def la la neex di nga dajeeek lu la naqari.

Leneen li tam mooy ab muriid du ñàkkub sëriñ mukku ndax lay tax sag muriid wér ci sëriñ bu mat sëriñ lay bàyyikoo ba tax na bari na ay bayitam yuy tektale loo lu ca ***Nahju***, ca ***Maghaaliku niiran***, ca ***Xuqal Bukaa'u***, ca ***Msaalikul Jinaan*** ak ciy ndénkaanam yu bari tam, kon fàwwu taalibe bi fexee gëstu kan la Sëriñ bi jàngale ni mooy sëriñ bi yayoo topp, topp gay jur njariñ tay ay èllëg ci Yoon wi. Lii di lu Sëriñ bi jàngale ay yoon ci mbindam yu bari xayna sunug ñàkka dëgg arab moo nu ci teree jote ndax ci làkk woo wu la bind ay jàngaleem yu bari.

Loo lu waral na ñu baree bari sopp Sëriñ bi te umpale yoon wi lool ba tay jii xeetu muriid bu ne man nga koo gis te réeree jàngale Sëriñ bi kepp moo ko waral. Bari na lool tay jii loo xam ni Sëriñ masu koo jege masu ko digle te boo ca demoon ñuy wuyoo taalibe nga cay fekk, bari na barab yoo xam ni mbooloo nga fay daje di fa nekke lu Yàlla gërëmul te léeg-léeg turu Sëriñ bi jib fa, muy lu ñaaw te umpale ko rekka ko waral. Bépp barab bu waay nekk te leer na ko ni bu ca woo woon Sëriñ bi du ko fa fekksi mukku ngala na ko wormaal ba bu mu ko fa tuddu. Xoolal waxam jii ca xasiidag Wa Kaana Xàqan : ***Nafayta ibliisa lihayrii abadaa, fii chahri zaa wa kulu man lam yahbudaa*** (dàq nga ibliis jëmee ko ci keneen ku dul man ak képp ku dul jaamu Boroomam). Waxaat ba tay ca biir ni ***Najjayta man biya tahalaquu mahaa mina chayaatiini fachukriy'asmahaa*** (Musal nga mbooleem ñi aju ci man ci seytaane yépp), nu war cee jàngee ni aju ci Sëriñ bi dëgg-dëgg manu la ànd mukku ak sóobu yoon woo xam ni du leneen lu dul mbiri seytaane.

Da cee am loo xam ni bëgg ñu fay la loo jëful lay nurool la ndax su dee da ngaa gis bayit wala am ku la ni Sëriñ bi nee na ku aju ci moom muccu nga te yit loolu di lu wér ndax wax na lu mel noona ci barab yu bari niki ***kullu muriidin bii yaluuzu yashadu wa innahuu minal azaa mubahadu*** (bépp muriid bu aju ci man texe na te yit kuñu soril lor la) waaye li ci mat di leeral mooy lan mooy

dëgg-dëggi aju ci Sëriñ bi ndax bari na ci ñuy nekk ca la léen neex njort ni bu allaaxiraa Sëriñ bi xettali léen, ndimbal da cee war di fekk loxol boroom ndax boo demee ca **Mawaahibul Xuduus** Sëriñ bi giñ na ni **Tallaahi laysa yanfahu chaxchu haddaa inda xuluuli ramsihii hayrul hudaa** (giñ naa ci Yàlla ni dara du jariñ jëmm ji ñuy yoor ci bàmmee lam èllëg ndare njub).

Su ko defee njub loolee di la fa jariñ, yoon wa la cay tax a yegg Sëriñ bi wax na ko, bind ko, jëf ko soo ko gëstuwul bi ngay dundu ba xam ko, topp ko, nekk ci àdduna di wéy ci réer ak a topp say bannexu bakkan ba xéy faatu, la nga jëf kepp ngay fekk sa bàmmee l. Ndax sunu Boroom nee na ci **Alxuraan Wa an laysa lil'insaani ilaa maa sahaa** (Nit amul leneen lu dul ay jëfam) mu dëppook li nu Yonent bi saws jàngal ni nit ki su faatoo dara du ko fekk ci biir bàmmee lam lu dul ay jëfam.

Am na soxna su masa ñëw ci Sëriñ bi ni ko damaa gént nu ànd ak yaw di mbooloo mu bari di dem ba duggu ci lëndëm gu tar ba kenn gisatul sa moroom, nistut nu génn lëndëm ga ma gis ñu tuuti topp la. Sëriñ bi ni ko loolu firi na boppam, damaa jóg di dem am ñu ma topp, àdduna tam topp ma, am ñu ma toppee àdduna, ku léen gis jàpp ni man la ñu topp te fekk àdduna la ñu topp, ñoo ñee fa àdduna yem fa la ñuy yem.

Nettali bii soñnee la bu rëy ñeel bépp taalibe mu war a xam ni wuyoo taalibe Sëriñ bi ci àdduna ku ne man na ko waaye bu àdduna wéyee yit nga des di taalibeem moo mata yittewoo ndax waxaat na ba tay ni am na ay taalibe yoo xam ni bu èllëgee du nu gisante ndax lañu nekkoon man dama caa nekkutoon. Am na yit waay ju ko masa wax ni nga melee ni ku xamul àdduna te xam ko lool, Sëriñ bi ni ko xam koo tax nu wacc ko. Ba tax na fii jamono tollu ku bëgg sag aju ci Sëriñ di lu wér war ngaa yittewoo xam fa mu woo ña ko topp ndax su loolu amul boo réerook moom bu èllëgee doo saña yedd kenn ku dul sa bopp ndax la ko sabab ci yaw la waaye moom wacc na. Amul benn fànn ci diine bu jullit wara xam te Sëriñ bi jàngale wu ko. Géj la goo xam ni képp ku ci sóobu te dëggal defaru biir ak biti. Nekk ca àll ba bañ caa sóobu ba noppi bëgg a defaru moom lu jomb la.

Bëgg Sëriñ bi ak gëm ko deesu ko firndélee leneen lu dul gëstu liy Yoon wi dëgg-dëgg te di ci aw soo wéetee ak soo wéttalikoo. Bëgg su àndul ak xam-xam manees nañu lay jariñoo te du ñu la jariñ.

Sëriñ Mbay Jaxate nee na

Muriid dëgg yombul la yombay nga wax ni man ab muriid laa te doo muriid Gisal waaya ngii jóg di dox cig muriid ba dundam ga far jeex mu réereg muriid Gisal waaya ngii jóg di dox cig muriid ba am ay muriid sax te kat du muriid.

Xam Maqaamay Sëriñ bi moom jomb nanu ndax nee na **haabat maqaamii an siwaal Baaqiil Kariim**, Yàlla sunu Boroom rekka xam maqaamaam waaye la muy digleek la muy tere taalibe bu ne war naa góorgóorlu keem kàttan ba xam ko ndax mooy buum gi koy yeew ci Sëriñ bi, yeew gu dëgër kècc. Booy def ay tere, jël nga sémmiñ di dog buum ga. Ki sax ci ndigal moom ma ngay dëgèral buum gi ko yeew ci Sëriñ bi, bu ca saxee ba dee dikk it du tax buum ga dog. Moom ak Sëriñ bi fii ak fa nu jëm bu ëllëgee.

Téere bi daanaka njalbéen gi ba ci jeexital gi ay ndigal, ay tere ak i nettali yoy képp ku léen xam man ci jàngee lu bari la làmboo moo tax nu wax ci xët wu njëkk wi ni Yóbbalu muriid bu namma dëggal la. Ku ko wattu wala nga xam ci lu bari foo yem ci mbaax rek yaa fa yemale sa bopp waaye topp njariñ yi mu làmboo doy na ag defaru biir ak biti.

Yoonu Muriid gii tay gis ku la wax lu wéra wér lu lay dimbali ci nga gën a man a teg say tànk fa Sëriñ bi woote tumuranke na lool. Daanaka waxtaankat yu bari luy xërloo taalibe yi rek la ñuy faral di wax waaye nit ki boo ko soññee nettali ko jaar-jaari Sëriñ bi ba mu xam ni doon ab muriid xéewalu sunu Boroom la war nga koo xamal la Boroom Yoon wi sant képp ku ko topp. Bu loo lu amul eskey yeek daanu yeey bari waaye na mag ña meloon ci mbaax, njub, sell, dëggu, laabir, tabe, woyof, dëddu àdduna, bari teggin, mana jaamu Yàlla lool daanaka dootoo ko gisati, dem nanu ca ba muriidu tay yii ñu ci baree bari jombale nañu seen bopp na mag ña meloon.

Moo ne Sëriñ bi nee na ca **Masaalikul Jinaan** ni **walaa tuxasis fadla Rabbin xad Alaa bizii taxadumin faqat fatajhalaa** (bu léen jagleel ngénéeli sunu Boroom Bu Kawe bi ña jiitu, kon ngeen réer). Muy lu mat a bàyyi xel ndax Sunu Boroom ma léen ko baaxe woon du kuy tële te Mi ngi fi ba tay. Sëriñ bi mag ña jàppoon ba defaru nee na amul tànk ginnaaw, léppam kanam la jëm. Nun ñéppa gëm loolu, Sëriñ Muusaa Ka nee na Bàmba nee woon na samay mbir ci dunyaa, lu mujja ñëw ëpp la wéy ci mbóot ya. Lii lépp doy sëkk tektal ci ni, ni Yoon wiy yokkoo bu wér a wér ci saayir noonu la war a yokkoo ci baatin. Waxoon na ni **Kanziil kitaabu wal xadiisu wal'adab laa jamhu fiddatin walaa jamhu zahab** (Sama koom mooy **Alxuraan**, xadiis ak teggin waayé du dajalé xalis wala wurus). Waxaat ba tay ni ci ligéeyal **Alxuraan** ak **Xadiis** la ñu koy donnee waaye du ci alal.

Moo tax ku gëstu Yoonam wii dëgg-dëgg teg ci say tànk ànd ci ak kilifa gu mat kilifa bu lay yar ak a jubbanti di la tektal la Sëriñ bi daan tektal mag ña te yoqatoo, dellu woo ginnaaw diir bu gàtt sunu Boroom di na la baaxe ba doo ñee kenn démb ak tay ndax Sëriñ bi woo wu ñu jëmee feneen fu dul ci Yàlla sunu Boroom te teg ko ci Sunna Yonent bi SAWS. Muy Yoon wu weex tàll, lu ci

ñuul rek nun taalibe yi la ak xayna yenn sèriñ yi desee teg seeni tànk fa léen ko Sèriñ bi tegloo woon seen digg ak taalibe yi léen toppu ngir bëgg ñu àggale léen fa Sèriñ bi daan àggale mag ña ko toppoon.

Yoon wi li mu làmboo ciy njariñ waxu ma ñeel taalibe yi waaye ñeel mbooleem jullit yi ak mbooleem mbindéef yi maneesu koo natt, bu taalibe yépp bokkoon teg seen i tànk fa léen ko Sèriñ bi tegloo kon di na yéeme lool. Lenn tam am na sunu Boroom masu la may kenn ci mbooleem ñi mu masa wooteloo ñi la wuyusi ñépp bokk mel na ñu war a mel, Yonent bi SAWS sax amu ko woon moo tax du ñàkk mukku ci taalibe yi ñoo xam ni boo léen xoolee doo naw seen dara waaye du ñàkk it ci taalibe yi ba tay ñoo xam ni boo léen xoolee naw seen lépp. Jaayante, làmboo pas-pas bu sell ba bokk ci boroom baax yoo yu mat naa def lool. Sèriñ Maalik Baasin Si daan na wax ni bu dee da ñu ni ñi baax bari wu ñu, yaw fexeel ba bokk ca.

Boo seetloo tay jii ab tubaab bu doon muriid di yéem ñenn ñi ñàkka xam la waaye Sèriñ bi dikkutoon jamono ngir xettali der bu ñuul kepp waaye képp kuy mbindéef daa yor sa njariñ te amul benn lor waxal na ko boppam, ***Wallaahu yansurunii walxalqu tatba'unii fil barri wal baxri zaa naf'in bilaa dararin***. Le-neen li mata xamaat mooy Moom Sèriñ bi daa wuutu Yonent bi SAWS ci toolu Lismaam kon fu ab jullit man di nekk ci njabootam la bokk mas na koo wax benn tubaab bu ko doon laaj ñaata taalibe nga am ? Sèriñ bi tontu ko ni ko képp kuy jublu penku.

Masu la wuuteek Lismaam ci dara, ay ndigalam ak i tereem lépp tam foo fee rek la jëm, may soññu sama bopp ak bépp mbokku taalibe nu xam ni Sèriñ bi fowul foluwul, ci dëgg ak njub kepp la woote te ku yër mbooleem jàngaleem yees dajale ci téere bi di nga ko xamal sa bopp. Lu la waay ni ci Yoon wi la bokk te mu wuuteek Dëgg ak Njub xamal ni waay joo jaa ngi bëgga yokku ci Yoon wi lu ci bokkutoon te du ci mas a bokk.

Xam as tuut ci pas-pasu Sèriñ bi daa am solo lool ndax di na tax kenn du la nax ci moom, saa boo dëgmalee lu mu gërëmul yaa koy xamal sa bopp ba man caa jóg. Saa yoo nekke ci lu dëppook lu mu gërëm yaa koy xamal sa bopp di ci sant sunu Boroom bu baax te di ci moytoo gis sa bopp ndax dafay waral nga xeeb keneen te loo lu dafay tax sunu Boroom du la ko nangul. Sèriñ bi jàngale na ko ci jeexitalu Masaalikul Jinaan. Daan na wax tam ni moytu léen di gis seen bopp ndax ku gis sa bopp Yàlla réer la te ku Yàlla seytaane wommat la te ku seytaane wommat safaan la la jëmee. Yal nanu ci sunu Boroom bokk musal.

Bu doon tam ni sèriñ bu dégg wala nga gis sa taalibe ci lu sunu Boroom gërëmul nga tere ko ko, su dee won ginnaaw loo lu jafe na ko nga dimbalee ko ay ngànaay yu koy jàppandalal mu sori loo la, bu ko bañee des ca mu xamal ko

ni defar moo doxoon seen diggante te ku dul topp ndigal maneesu koo defar.

Taalibe yi tam xam ni sèriñ dëgg daa am nu muy mel ak lu ko war ci ñoom te mooy defar seen i xol, jubbanti léen, yar léen ci tasawuuf ba da ñuy jombale seen bopp def wala wax lépp luy waral tuub, su ko defee sèriñ bu la manal loo lu nga topp ko, bépp sèriñ bu la tëlee teg ci yoon wi lay àggale ci loo lu nga teg ko fa na Seex Ibraahiima Faal miy buntu Yoon wi defoon ña mu njèkkoon a topp te wuti ku teg tànkam ci Yoon wi Sèriñ bi xàll.

Sèriñ bi nee na moytu léen di wàcc Yoon ndax ku koy def fii fan la rek lay mujju. Loo lu la nu bañal ba lépp luy tax nu tege ci Yoon wi wax na ko, jëf na ko, bind na ko. Su ko defee ginnaaw fii jamono tollu liy soppee di jëmee ci pas-pas bu tilim boo ko doon lim di nga fi yàgg, gëstu njàngalem Sèriñ bi fas yéene koo topp daa war képp ku namma muccu ci gàllankoor yi. Yoon wi balaa nga cee mana tegu nag fàwwu danga koy xam bu wér a wér. Moo tax sàkku xam-xam du man a ñàkk mukku.

Loo loo tax nu jéem sunu keem kàttan dajale ci téere bi taarix yu wér ak ay jàngale yu wér ndax dara gënul a wér li mu bindal boppam. Sèriñ bi tam daan na wax ni lu ñu ni waay maa ko wax mu koy sikk rek ca ka ko wax la. Muy tektale ni kàddoom neex naa xàmme ndax na muy waxee, xereñ gi jéggi na dayo te bari njariñ.

Beneen xaaj bi ci téere bi, ay bayit yu Sèriñ bi bind ci yenn ci ay téere ak i ndénkaan yu mu woy la nu ca tekki ci wolof indaale tam arab bi ngir képp ku xam wax ji ci wolof su la neexee wattuwaale arab bi doonoon cosaanam. Loo loo tax sax, bayit yépp nu maas léen ngir mu gën a jàppandee jàng.

Noo ngi ñaan sunu Boroom gërëm ligéey bi te yombalal nu jëfee gi ndax loolu rek la xam gi di jariñ, def nu ay taalibe yuy sax ci Li sunu Boroom gërëm bu ñu wéetee ak bu ñu wéttalikoo bijaahi Seex Axmadu Bàmba Xaadimu Rasuul.

Di sant bu baax sunu Wasiila bi nga xam ni moo nu dimbali, gindi nu ciy liy Yoon wi dëgg-dëgg ba da nuy ñaan sax ci sunu diiru dundu muy Seex Muusaa Ture, moom it wasiilaam di Seexunaa Seex Muusaa Siise Njàmme Daaruu ma fekkiwoon Boroom Tuubaa ba xëyoon wax ni ci mbincu Sèriñ Tuubaa la jàpp ba àgg ci Yàlla ba man caa àggale jaam.

Ginnaaw loolu noo ngi fas yéene jublu ci ligéey bi di jiital ci téere bi jaar-jaari Sèriñ bi, nu tuxalee léen ci téereb Sèriñ Muxammadul Amiin Jóob Dagana bu am solo boobu di *Irwa'a'u Nadiim min azbi xubbil Xadiim* ndax xam as tuut ci taarixu Sèriñ bi da ciy am solo lool. Bu nu noppee ci loo lu la nuy soog a duggu ci jàngale yi insaa Allaa■

Jaar-Jaari

Seex Axmadu Bàmba

Xaadimu Rasuul

Seex Axmadu Bàmba Xaadimu Rasuul mi ngi gane jamono ci atum 1270 ci gàddaay gi war a tollook 1853 ci ati faraase ca kër waajuram wu góor ca Mbàkke Bawol. Bi Sëriñ bi ganee àdduna waajuram wu jigéen Soxna Jaaratu Laahi Buso moo ko yoroon ba mu mat a jàngi. Maamam ji jur ki jur baayam Sëriñ Moor Anta Sali muy Maaharam Mbàkke mooy ki sanc Mbàkke Bawol, wax na ni loolu ci atum 1194 ci gàddaay gi la war a tollook 1780 ci faraase waaye dëkku fa woon, dafaa bàyyi woon ab taawam Muxammadu Farimata, magu Maam Bàlla Mbàkke miy waajur wu góoru Sëriñ Moor Anta Sali waaye bokku ñu ndey. Moom Sëriñ Maaharam mii daa desoon Jolof, fa la làqoo ñu denc ko fa. Mi ngi askanoo ci Tukulóor, ay waajurama ngi bàyyeekoo Fuuta dem Jolof. Siiw na tam ni ñoom Gànnar la ñu bawoo dem Fuuta. Seen i doomu baay-tax ci naar yi ñooy njoñ Moodi Nàlla, ay seriif la ñu.

Sëriñ Muxtaar Binta Lóo nettali na ni dégg na ci Sëriñ bi luy dëgéral li nu wax léegi. Mu ni bis nekk na fa Sëriñ bi ñuy waxtaan ba tuddu ag giir ci naar yi, gu

ñuy askanalee ci ag seriif, Sëriñ bi ni ko xanaa xamoo ni ñooñu sunuy mbokk la ñu. Muy tektal bu wér ni Sëriñ bi seriif la ci wàllu askan ci wetug baayam.

Wajjaram bu jigéen Soxna Jaaratu Laahi Maryaama BUSO doomu Muxammad mum Muxammad mum Xammaad mum Alliyu Busobiyyu, ñii tam seenug seriif lu wér la, boo toppee càllala gi ca Imaam Asan mu Seydinaa Aliyu ibnu Abii Taalib Karama Laahu wajjahuu la jëm. Nga xamee ci ni Sëriñ bi seriif la ci ndey ak ci baay. Ndeyu wajjaram wu jigéen wii mooy Soxna Asta Waalo.

Bi Sëriñ bi tollee ci war a jàngi, wajjaram da koo jébbal nijaayam ju tuddu Muxammadu Buso. Mu tàmbali koo jàngal ba mu magg, tàmbalee yeewu, mu jébbal ko koo xam ni nijaay la ci moom Sëriñ Muxammadu Buso di Sëriñ Tafsiiir Mbàkke Ndumbe.

Bi Tafsiiir Mbàkke Ndumbe di làqu boo ba fekk na Sëriñ baa ngi jeggee mokkal. Wax nañu ni Sëriñ bi nettali na ni àlluweem mi ngi tollool ci **latajidana**. Bi Tafsiiir Mbàkke Ndumbe làqoo, ca la daa di dellu ca wajjaram wu góor farlu ci njàng mi ba mokkal Alxuraan. Boo ba ña nga Saalum ca jamono ji Màbba Jaxu dajalee woon boroom xam-xam yu bari ci wetam.

Bi Màbba Jaxu faatoo ca la ña mu fa dajalee woon dellu seen i dëkk. Ca la Sëriñ Moor Anta Sali dellusi Kajoor ànd ak Latjoor. Ci noo nu nijaayam akug njabootam des foo fa ak Sëriñ bi ngir jàng xam-xam. Ci noo nu la tàmbalee jàng ci baay-taxam bu tuddu Sëriñ Sàmba Tukulóor Ka doomu bàjjanu baayam. Ginnaaw bi lay soog a dellu ca baayam fekk boo ba ma nga Paataar benn dëkk bu ndaw bu nekk ca wetu Kër Amadu Yala gi doonoon dëkkuwaayu Latjoor ca joo ju jamono.

Wajjaram wu jigéen Soxna Jaara BUSO moom ma nga làqoo Poroxaan ca Saalum, ñu denc ko fa, jamono ja fa Sëriñ Moor Anta Sali nekke.

Sëriñ Moor Anta Sali, Latjoor da koo fonkoon lool, daan ko laaj di diisóok moom waaye moom Sëriñ Moor bëggutoon a dëkk ak moom, da ko daan dánd ndax daa yor ay ndongo te bu nekkeek ñoom ci dëkk bi Buur bi nekk man na koo gállankoor ci njàngale mi ak mokkalug ndongo yi moo tax Latjoor da ko daan bëgg a dëkkal ci wetam waaye Sëriñ Moor daa wu ko nangu, ca dëkk bu dendat fa Latjoor dëkke la daan ne nga xam ni su ko soxlaa mu man a ñëw ci lu dul benn coono.

Ci noo nu Sëriñ bi nekk ak wajjaram di jàng ci moom ànd ak farlu ci ba faf raw ci fànn yi. Ci jamono yii daan na ci seeti léeg-léeg Sëriñ Xaadii Majaxate Kala moom miy boroom xam-xam bi dëkke woon fa Latjoor, nekkoon ku raw ci fànni xam-xam yu bari rawati na làkku arab. Ku siwoon ci man a woy ba tax Sëriñ bi daan dem ci moom di ko yóbbul ay woyam ngir mu toppal ko ba mujju saa yu ko indilee ay woy yu mu def, Xaadii Majaxate Kala da ko naan indi ma

mokkal ko.

Am na tam beneen boroom xam-xam ci waa Gànnar yi bu dëkkoon Njaañ, tuddoon Muxammad mum Muxammadul Kariim, bokkoon ci giiru Daymaan ñu gënon koo xam ci turu Muxammadul Yadaali waaye bokkul ak ki def téere bi ñu naan **Zahabul Ibriiz** ndax koo ku am Yadaalii Daymaan bu yàgg la. Sëriñ bi bari waan na lu mu daan dem ca moom di jàng ci moom xam-xamu Bayaan ak bu Mantiq.

Bi waajur wi Sëriñ Moor Anta Sali xamee ci moom ag raw, cawarte gi ak laabiir gi ci moom, ca la ko daa di dénk mbirum njàngale mi. Mujju na li épp ci ndongo Sëriñ Moor yi féetesi ak moom, doylloo ko, waajuram bàyyi léen ak moom te bég ci waaye yàggul dara rek Latjoor tuxoo Kër Amadu Yala dem Sugeer ca Kajoor yóbbaa Sëriñ Moor mu sanc ca wetam, tuddee dëkk ba Mbàkke Kajoor. Foo fee Sëriñ Moor sax na fa ñaari at daa di wuyuji Boroomam. Nee nañu, looloo ngi am ci Muxaram, atum 1300 ci gàddaay gi. Sëriñ bi wax na ni bi waajuram wii tollee ci sukraat, toog na fa wetam wàccee fa ab Kaamil. Mu làqu bisub Altine guddi talaata, ñu denc ko Dégale.

Bi ñuy yóbbu waajur wi Dégale muy dëkk bu ndaw ci dëkki Kokki yi ci Mbaakool, Sëriñ bi àndoon na ca gunge ga di dox ak i tànkam. Bari waan na fu ko waay bëggee jox fasam, mu ni dox moo ma gënal. Bi mbooleem dëkk bi dajee ñu jublu ci jullee néew bi, jiital Sëriñ Tayba Muxammadu Ndumbe Maar Silla.

Bi ñu noppee ci julli gi ak denc gi, Sëriñ Tayba digle ñu daje te dal te déglu, mu jóg xutba, waar nit ñi, wax ay wax yu rafet. Bi mu noppee ni ana Sëriñ Bàmba, noo nu la ñu ko daan woo wee ca jamono joo ju mu wuyoo ca catal mbooloo ma. Sëriñ Tayba ni ko jegesil, mu xaw a jege bay dégganteek moom di gisanteek moom di ko man a tontu ci lu dul muy yëkatì kàddoom daa di yem foo fa ngir bañ a jéggi nit ñi. Sëriñ Tayba waxaat ko jegesil, mu ni ko maa ngi lay dégg.

Sëriñ Tayba daa di koy jaale ni ko man dama doon sàkku nu ànd ak mbooloo ngir nu seeti Latjoor jaale ko sa waajur wi ndax Sëriñ Moor Anta Sali xaritam la woon di soppeem te di ab sërriñam nu waxtaan ak moom ci yaw ngir mu teg la fa mu tegoon sa baay, su ko defee doo gis ci loolu lu dul aw yiw ak teraanga, lii daal mooy sama xalaat, yaw lu ciy sa xalaat ?

Sëriñ bi ni ko li aju ci jaale gi maa ngi la ciy sant te di la ci ñaanal yool waaye mbiru seeti ay buuru àdduna du ma ko def ndax xemmeemu ma seen àdduna ji te soxlawu ma seen teddnga, teddnga ci Yàlla kese laa koy sàkku Moom Miy Buuru buur yi. Mbooloo ma jaaxle. Ña cay ñu baax wax ji da léen a yéem ndax dëggu gi mu dëggu te jóge ci seen doom ju di ndaw, raw léen te manu ñu ci dara. Loo loo sabab Sëriñ bi def ñaari woy yu rafet te yéeme. Bu njëkk bi mooy

Xaalu Safiihun li sarfii anhum basarii (nee nanu dof laa ngir wëlbatu gi ma wëlbatu sama gis wëlis léen) ba fa mu yem. Beneen bi mooy gi tàmbalee **Xaalu liyarkan li abwaabi lisalaatini** ba fa mu yem.

Bi Sëriñ Moor Anta Sali di duundu, Sëriñ bi nanguwutoon a taxaw mbaa muy taxawal dara, ci moom rek la toppoon. Bi mu làqoo mu des ca ligéeyam ba mu ko bàyyee at ak lu teg. Ña fa nekkoon it ci ay ndongo tam jàng rek a léen fa bàyyi woon, du leneen, moom tam ab jàngalekat rek la woon waaye loolu tee wul daan na yër lu bari téere Magi Tasawuf yi. Yàlla defoon na muy ku sopp beru ak wër. Noonu la nekke woon ba mujju manatul a def lu dul woo nit ñi jëmee ci tasawuf.

Bi ko mbir mi gënee lëjal, gën a fees ci moom, la daa di béral woote gi dajale mbooloo mi ni léen ku àndoon ak nun ngir jàng kese na laxas jëm fu ko soob, man loolu rek taxatu maa jóg, ku bëgg li nu bëgg na toog. Daa di léen fay bàyyi duggu ca biir. Waxam jii daa di léen jural jaaxle, ñenn ñi dem, ña ca des toog. Am ñu doon jéem a tëye seen i xarit ngir ñu des, am tam ñu doon xiirtal seen waay ci dem. Sëriñ bi moom ni tekk jéemu la tëye kenn ba mujju li ëpp ci mbooloo mi dem bàyyi ko fa, la ca gën a néew des fa.

Bi ko ndongo yi nangulee li mu léen doon woo, ca la tàmbali di léen tarbiya ak a tarqiya (tarbiya mooy yar nit ba jikko yi sunu Boroom gërëm nekk ci moom), tarqiya (mooy yéegge nit ko ba yeggale ko ci Boroomam).

Lii Yonent bi saws moo ko ko digaloon ndax am na Kilifa gu wér gu nettali ni Sëriñ bi wax na ko ni Yonent bi saws moo ko wax ni yaral sa àndandoo yi ci **Himma** te bu léen yar ci am njàng kese (**rabbi asxaabaka bil'himmat walaa turabbihim bi'darsi faqat**). Ca la waxee ni sama Boroom digal na ma ma leeralal nit ñi ni man ab wéeruwaay laa tey kaaraange. Ku bëgg yiwu àdduna ak allaaxira na wéeru ci man.

Bi loolu lépp laata am, fekkoon na Sëriñ bi mu sóobu woon ci di bind ba woy **Ummul Baraahiin** bu Imaam Sanuusi, waajuram Sëriñ Moor Anta Sali bég ci ba mujju di ko jàngale bàyyi wesar ba doonoon cosaan la. Mu woyati téereb Imaam Xazaalii bi tuddu **Bidaayatul Hidaaya** daa di koy tuddee **Mulayinu Suduur** (Liy nooyal dënn yi), ginnaaw bi mu gàttal ko tuddee ko **Munawiru Suduur** (Liy leeral dënn yi) teg ci **Jazbatu Sixaar** (Bijji gone yi) ak **Jawharun Nafiis** (Wurus wu gànjaru) nga xam ni da cee woy wesaru Imaamul Axdariyu ak yeneen téere xam-xam yu dul yooyu.

Sëriñ bi wéy ci yoon wu jub wii moom ak magu taalibe yi. ginnaaw bi la dem Mbàkke Bawol ginnaaw bi mu saxee Mbàkke Kajoor lu tollook ñaari at, nit ñi di ko dikkal jóge fu ne, ñii di jébbalusi, ñii di joxesi àddiya, ñii di sàkkusi ndimbal. Mu mujju yoonu këràm gi mel ni yoonu ja. Ginnaaw gi mu siw lool, ñépp di

yéemu ci moom te boo ba amagutoon fanweeri at.

Ci jamono yii Sëriñ bi wër na réew mi dalee Saalum ba Waalo, siyaare fa mag ña, ña cay dundu ak ña dundul, jaar ca sëriñ sa, jëlee ca ñoom ay wird. Bokk na ci ñi mu siyaare, waa kër Seex Siidiya, siyaare Seex Baaba mum Abihi, tagg léen, jëlee ca ñoom, woy cállale xaadir gi, tàmbalee ko ca Seex Baaba ba fa mu yem, looloo taxoon kenn ci Seexu naar yu mag yi mas na koo laaj kuy sa Sëriñ ? Mu ni Rasuulu Laahi saws, mu ni ko kon lu tax nga ne fi di tuddu waa kër Seex Siidiya ak a woy ay sëriñ ak a tagg ? Mu ni boo ba damaa meloon ni ku gumba di làmbatu yoon wi di ko sàkkoo xam ci ku xam ak ku xamul, bi ma dajee bo-room yoon wi ci ndimbalul Yàlla muy Yonent bi saws mu ñoddi ma ci boppam, ca laa bàyyi ker-keraan yi.

Seex Siidiya Baaba tam tagg na Sëriñ bi ci ay xasaayid bokk na ca ay waxam ***Seex Axmadu Bàmba xéewal la gu Yàlla jox mbindéefam yi.***

Bi mbokk yi gisee ci moom xel mu kawe, diine ak mbaax gi mu ame ak jublu gi ko àdduna ak nit ñi jublu, ñu tàmbali di ko iñaane di ko lor. Mu daan julleendoo ak ñoom, lor yi mujju ëpp ba daa mujju беру léen. Yàlla gën a fësal mbiram, ñu gënatee mer. Daa wul jaxasook buur yi ci dara ba ci jamonoy Maam Moor Anta Sali daan na sàkku ci moom ci ay bataaxal yu mu ko daan bind ngir mu bàyyee jëflanteek ñoom, naan ko seen tedngay àdduna jii toroxte la ëllëg. Sëriñ Moor daan ko ko nangul te di ko ci jéggalu waaye njabootam gee taxoon ba manu léen a bàyyi.

Latjoor daan na yónnee ci moom ay leetar yu bari tee wul Sëriñ bi bañ ba wax nañu ni wax na bis kenn ci ndaw yi mu daan yónni neel ki la yónni rus naa malaakay Yàlla yi di ma gis ma jëm ci buur bu dul Yàlla.

Seex Aadama SÀLL, kenn la ci ñi njëkkoon a jébbalu ci Sëriñ bi, nee na ba-taaxal bi Sëriñ bi mujjee bind Latjoor moo ko doon yóbbu, wax na ca ni Muxammad Ibn Maslamata nee na boroom xam-xam ci buntu buur mi ngi mel ni weñ wu tag ci kaw ay jonkan. Latjoor jox Xaali Majaxate Kala bataaxal ba. Ba mu ko yëree daa tiit ba wax ***innaa lillaahi wa inna ilayhi raajihuun***, Latjoor ni ko lan la ?

Mu ni ko, kii waxul ak yaw man lay waxal, Latjoor ni ko lu mu wax ? Mu jàngal ko ko, Latjoor ni ko ci man mii la gën a dal ndax yaw lu man a xew yaay weñ wi man nag ay jonkan laa waaye nag yaw miy boroom xam-xam loo wax ci moom? Xaali ni ko man daal li ma gisoon mooy nu bàyyi ko ndax di xeex ak moom ag woru la, boo ko daanee ci ñi gën a kawe, bu la daanee nga bokk ci ñi gën a suufe te maneesu koo daan. Lat Joor ni ko wax nga dëgg ndax baykat yàgg naa gis jànj ci toolam te manu koo bay, manu koo saxal mu bàyyi ko fa. Xaali ni ko nanu ko jàppee jànj boo bu. Ci noo nu la leetar ya dakkee.

Bi nit ñi barilee lor yi ak sonnal gi ca Mbakke Bawol ca la sanc Daaru Salaam ci njalbéenu atum junni ak ñetti téeméer ak ñent waaye tee wul lor yi wéy di dolliku mu sax fa lu tollook at di yar nit ñi di léen yéegée ci Yàlla, ñuy gën di bari, mu jóge fa dem ca penkub bët-gànnaru Daaru Salaam ci lu tollook juróom wala juróom ñaari kilomet sanc fa Tuubaa ci mujjug atu junni ak ñetti téeméer ak juróom, tuxu fa ak njaboot gi.

Sëriñ Fàllu Mbàkke nettali na ni magam ja Sëriñ Móodu Mustafaa mi njëkk a doon xalifa mi ngi ganee àdduna Daaru Salaam guddig àjjuma fukki fan ak benn ci Muxarram atum 1306 ci Gàdday gi njëkk Sëriñ biy tuxu ndax moom mi ngi tuxu ci li ñu wax ci jumaada saaniya. Ci guddi Kazu Rajab, maanaam ñaar fukk ak juróom ñaar ci Rajab, Sëriñ Fàllu gane jamono ñu magantee juróom benni weer ak fukki fan ak juróom ñaar, ginnaaw bi la Sëriñ Muxammadu Lamin Baara gane jamono boka ak Sëriñ Móodu Mustafaa ndey ak baay ci atum 1308 ci Gàddaay gi . Mu des Tuubaa moom Sëriñ bi di dem ak a dellusi ak a tuxu ci diggante kër yi niki Daarul Minan, Daaru Raxmaan ak Daaru Xudoos.

Yàlla rek a xam la daan xew ci digganteem ak Boroomam ak digganteem ak taalibe yi ciy xeetu tarbiya ak tarqiya ak digganteem ak ñu baax ñi, ci ay mbir ak i duggalante ak ay xulóo ngir seen i doom ak seen i taalibe yi wëlbatiku woon jublusi Sëriñ bi ak ci digganteem ak buur yi ak jaraaaf yi ci ay xulóo ngir fiir.

Bi Sëriñ bi nekkee Tuubaa ba nit ñi bari fa, magi taalibe yi denc ay soxna, ñu bari ci ñi dëkkoon ci dëkk yi ci wet gi tuxusi Tuubaa ak seen njaboot, ñi Sëriñ bi jublu woon a yar tàmbalee jaxasook ñeneen ca la sanc Mbàkke Baari, ca la dé-nkee njàngum Alxuraan mi Sëriñ Abdu Raxmaan Lóo, njàngum xam-xam mi mu teg ci loxo Maam Cerno Biraayim, ànd ak ñoom Mbàkke Baari ak seen i kuréel. Wax Sëriñ Mbàkke Buso mu des Tuubaa di jëwriñu ndongo yi, ñiy siyaaresi bu ñu ñëwee ak seen i àddiya, ku ci war a aksi mu bàyyi ko mu ñëw, ku waru la aksi mu tëye ko.

Tuxu gaa ngi amee ci sawaal ci atum junni ak ñetti téeméer ak fukk ak ñaar ndax gisul ci Bawol, barab bu man li mu bëgg ca jamono joo ja te Jolof suufu ay maamam la woon, ca la dem Mbàkke Baari sanc fa, waxtaan fa ak yenn jaraaf waaye ay ñagas-ñagas feeñ ca njalbéenu wax ji, àggoon ci ñu naan, nun déey xamu nu woon ci ay taalibe ag sàkkoo doon buur di xëccoo ak nun sunuy suuf.

Lii mooy mbiru Sëriñ bi ak ay àndandoom ca njalbéenu Jolof, bu dee lu aju ci ña mu bàyyi woon ca ginnaawam, Sëriñ Mbàkke Buso nee na taalibe yi mu bàyyi woon Tuubaa, bi ñu yégee ni Sëriñ baa nga Jolof, ñu tàmbalee wuti pexe ngir dem fa, yalwaankat yi fekksi léen ci loolu ñu gàddaaye Tuubaa wuti Jolof.

Bi buur yi ak seen dag yi gisee li ñu gis te ñoom boroom i ngànnaay la ñu, da ñu daan soŋŋ ku léen daan jéema xatal, duma ko, nangu alalam, ray ko mbaa

ñu jàpp ko jaam moo tax bi jaraaf yooyu demee ba manatu ñoo dellu ci seen aada yu bon yoo yee ndax tubaab yaa ngi fi, da ñoo mujju di léen xiirtal tubaab yi, jaaree ko ci ay pexe ak ay wor. Jaraaf yooyu jaxase goo gu ñu doon jaxase jullit yeek tubaab yi.

Bari na lu ñu daan wax tubaab yi naan léen diw da léen a bañ, diw nangu wu la fay galag (impôt), diw mii am na lu mu léen di waajal, diw mii mi ngi wut ay ngànnay di dajale ay fas wala nit yaa ngi koy déglu wala ku bari taalibe la yu koy màggal fa màggal yem ba àgg ci bu léen junjoon géeg gi ñu sóobu ci xuus ko ak yeneen ak yeneen ci ay sos lépp ngir bëgg tubaab yi digal léen ñu sonj Sëriñ ak i taalibeem.

Su ko defee wax su baree tey bàyyeekoo ci ku la naan mooy sa bët bi lay xoolal di na mujju am lu mu jeexital ci yaw, rawati na su fekke ki ñuy tuumaal di ko rambaaje jéemul a setal boppam.

Loolu moo waraloon tubaab bi tàmbalee tiit ci moom ndax da ñu koo nuróole woon ak Seex Umar Fuutiyyu Taal, Maalik Ba ma ñu gënoon a xam ci turu Màb-ba Jaxu ak Axmadu Seexu. Jaxasekat yi da ñu daan wax tubaab yi ni Sëriñ bi ñii lay roy ba mujju tubaab yi manatu ñoo ñàkk a gëstu li ñu léen wax. Lii mooy li gën a waral tubaab bi jublusi Sëriñ bi ginnaaw bi ko sunu Boroom dogalee namm ca la mu ca namm ndax Sëriñ bi lorul kenn, soxlawul dara ci mbiri àd-duna.

Bi tubaab yi demee ba manatu ñoo ñàkk a xool mbiru Sëriñ bi, ñu tàmbali faa yabal ay ndaw ak ay bataaxal ay yoon yu bari di sàkku ci moom mu seetsi léen moom muy xaar ndigalu Yàlla. Ñu gisee yéex a wuyusi gi muy ag bañ, loolu may ña daan jaxase ñu gën a am lu ñu wax ba naan tubaab yi waxoon nanu léen ko, gisal ngeen seen bopp.

Bi Sëriñ bi jotee ndigalu Yàlla ak Yonent bi SAWS ca la génn këram ga mu sancoon Jolof ngir jàng ak jàngale ci bisu gàwwu fukki fan ak juróom ñett ci weeru safar ci atum junni ak ñetti tééméer ak fukk ak ñett ci gàdday gi. Bi muy génn ca la dajeeek ka jiietwoon mbooloo xare ma tubaab bi yabaloong ngir ñu jëlsi Sëriñ bi bàyyeekoo boori Luga, ñu far dajee ca Jeewal ca ngoonu bis boo ba.

Sëriñ Bànji Njaay ci ñi àndoon ak Sëriñ bi la bokkoon nee na am na benn karaama bu feeñ Jeewal mooy bi ñu fa àggee da ñoo jeexaloong ndox te foo fa ndox bari wu fa, satala Sëriñ bi jeex.

Bi ñu nekkee ci jaaxle goo gu la benn waay ju yor ab baag bu fees dell ak ndox jegesi, ñu wax ak moom xamul li ñu koy wax, ñu jox ko ab defukaay, mu duy ko ba mu fees ak ndox, ñu naan, Sëriñ bi jàpp ndax moom daa wul tiim, waay ja jàll te déggu ñu aw làkkam xamu ñu ci moom dara.

Sëriñ bi nee na nasaraan boo bu jiite woon soldaar yi moo doonoon ki yoroon Luga (gouverneur) ca jamono joo ja, doonoon gorob buuru ndar (boroom ndar), looloo waraloon ñu déglu woon ko ci ay mbiram, mu nekkoon ku rëy ku daa wul wax ci Sëriñ bi lu baax, dogu woon tam ci tumurànkeel Sëriñ bi far dogalub Yàlla bi dëppook li mu bëggoon. Loo loo taxoon Sëriñ bi yàgg Ndar ñuy xool ay mbiram.

Sëriñ bi nee na Ndar ñetti kuréel ñoo fa nekkoon, ñu bëgg ñu bàyyi ko, ñu bëgg ñu faat ko ak ñu bëgg ñu tumurànkeel ko, ñu mujju ñii la Yàlla dëppale ndogal bi ak seen xalaat.

Sëriñ bi wax na ni sunu Boroom xéewalal na ko ñett yu gën seen ñetti kuréel yoo yee ndax bi muy tukki amoon na martabay dëgg-dëggi Sëriñ ci iimaan, islaam ak ixsaan waaye dese woon na lu mu yittewoo woon lool ba mu daan ko jaaxal aka teree nelaw guddi te nee na ñàkk loo lu ñu koy jam ay xeej di dag-gate ay baaramam te mu am ko moo ko ko gënal. Loo lu moo di **Matug gëm Yàlla** gi nga xam ni mooy **dëgg-dëggi xam Yàlla** ak **Matug lisaam** gi nga xam ni mooy **yaqiin** ak **Matug ixsaan** gi nga xam ni mooy **àgg ca Yàlla Mu Kawe Mi**. Ñetti mbir yii Sëriñ bi nee na amee wu léen, ci lu dul jaxasoo gi mu jaxasook tubaab yi.

Ab nettali bu yéemee ngii te Sëriñ bi nettali ko ci mbiru Kilifa Luga bu rëy te bon boo bu yoroon mbiru tukki Sëriñ bi te taxawoon temm ci mu am. Sëriñ bi nee na bi mu nekke ci tukki bi daa dëgg ñu ni dañu koo mujju mere, gëstu ay mbiram gis ci luy waral ñu génnee ko tumurànkeel ko. Bi ñuy xalaat mbugal mi ñu ko wara teg am ku ni kii daal ginnaaw moo taxoon ñu génnee Sëriñ bi nañu ko yóbbu fa waayam ja nekk. Ñu dëppoo ca loo la muy fayug sunu Boroom.

Sëriñ bi nee na yëgu ma lu dul ñu ne ma àttekat baa ngi ci dun bi mu nekkoon, mu nekk foo fa ab diir di ko làqatu ngir ragal ak rus, loo lu moo waraloon mu dem gis saytukat ba fa nekkoon ni ko moytul Sëriñ bii fi yaw, bu ko jéema def lenn lu ko naqari ndax lii ma dal de dara waralu ko lu dul sama yéene ju ñaaw ci moom.

Loo lu moo waraloon àttekat boo bu nooyoon ci Sëriñ bi, li jafe woon ci tukki bi lépp mujju yomb. Ginnaaw bi la ñu ko yóbbooti ci penku bi, foo fa la faatoo.

Su ko defee nu yeggali fa nu yemoon, Sëriñ bi fanaan foo fa, bi mu jullee suba, laxas jëm Kokki, ñu yendu fa, mu tàmbali faa woy Xasidag **Asmaa’u Ahlu Badri**. Boo ba bisub dibéer la, bi gee jàllee ba teg lu néew ci la ñu laxas ci guddig altine dëppook ñaar fukki fan jóge Kokki boo ba Sëriñ baa ngi war benn fas bu tuddoon **Awnu Lah**, fas bu gaaw nga xam ni fasi njoñ buur bi manu ñu ko woon a jot te ñi ngi doon def lu ñu man ba mujju am ci ñoom ñu naan ko Sëriñ bi defal ndànk, yërëmal sa bopp te yëram nu. Ginnaaw bi la ñu àgg Luga laataa

fajar, yendu fa.

Sëñ bi nee na ginaaw bi ñu jullee tàkkusaan la ñu duggu ci saxaar gi jëm Ndar, àgg fa bi jant biy bëgg a so. Sëriñ bi nekk Ndar la desoon ca weeru safar muy fukki fan, ak weeru rabiihul awal ba ca bis bu mujju ba, muy bisub alxames. Ci diir boo bu la àggal Xasiidag **Asmaa-u Ahlu Badri** mu làmboo turu waa Badar yépp. Kuréel yu bari ci njiiti Njàmbur yi seetsi woon nañu ko ngir tinusi ak rammusi ci tubaab bi. Sëriñ bi ni léen bàyyi léen ma ak sama Boroom, moo léen ëpp ñeewant ci man, gën léen a xam li gën ci man.

Nee nañu bi ñu ko taxawalee ci seen kanam wax ak moom ci teewaayu kilifa tubaab yi te boo ba moom ku wéet la woon ci seen biir, ñu ni ko wax nañu ñu ci yaw nàngam ak nàngam ? Sëriñ bi ni léen indil léen ma ki léen ko wax ba xam man ak moom ku ciy ki wax dëgg. Boo ba li ñu doon wax naan moo ko def, ab dof sax du ko def sàkkantumaak ku mel ni Sëriñ bi.

Ca noo na la ñu mujju àtte ni Sëriñ bi fàwwu ñu tumurànkeel ko, génnee ko réew mi ba coow li fi ay jàngalem jur ñu fàtte ko.

Ca bis ba mu war a jóge Ndar jëm Ndakaaru te boo ba daa woor, àgg fa njëkk jant biy so ñu wàccee ko fa ca genn kër. Ba muy tàmbalee waajal dog ak julli la ñu jékki-jékki benn ndaw teew ni ko ayca ñu dem, Sëriñ bi jóge ànd ak moom, waay ja yóbbu ko ci néeg bu deesi muslu, lëndëm kariis, tàng jër, xeeñ xunnu. Sërñ bi gis ni li wàcc ci moom du leneen lu dul nattub Yàlla bi ko doon xaar, amu ci pexe mu dul muñ ko te sant Yàlla, gërëm ko ndax doon na séentu lu gën a rëy loo lu. Sëriñ bi nee na mu fanaan fa dundal guddi gi ci saari **Baqara** ak **Aali Imraan**, teg ci julli ci Yonent bi saws.

Bi ñu xëyee, Sëriñ beey wax muy bisub àjjuma, di bis bi njëkk ci rabii'u saanii ca la yéeg ca gaal ga. Gaal gi yendu, fanaan, mbooloo ci muriid yi dikkal nañu ko fa. Bokk na ci mbooloo moo mu Seex Ibra Faal moo ca magoon.

Am na ci biir gaal gi ba tay, waay ju ko dikkaloona di ko laabiire naan ko am na njiit bu bees bu ñëw jóge tugal, jaxasoogul ak nit ñu ñuul ñi, boo ko bindoon xamal ko ni dañu laa tooñ kon mu delloo la sa kër ca sa njaboot, Sëriñ bi nee na waay ji bàyyiwu ko, di ko ci lëjal ba mu far jël daa ak xalimaam, nee na bi mu tàmbalee ba bind benn bind la ko kàddu dikkal jóge fa Boroomam ni ko léegi da ngay diis sa aajo mbindéef mu mel ni yaw bàyyi Ma. Sëriñ bi nee na mu mel ni daanaka ku faatu ngir kersa, ca saa sa la far la mu bindoon waaye ngóor si lëjëlatti ko, ca la Sëriñ bi waxee ni loo lu manul a nekk, ni ko bu Buuru buur yi buy wax ak jaamam yi mu dëgëral, kenn du ko man a xam ku dul njoñam.

Gaal ga déqi bisu Gàwwu, Sëriñ bi nee na romb nanu Konaakiri, am benn saalum-saalum bu ko fekk ci gaal gi jox ko àddiya ju kawee, ni ko man de damaa dëgg ñu ni yaa ngi ñëw ci gaal gi jëm Gabong ma ni naa la siyaaresi nga ñaanal

ma dénk ma. Sëriñ bi nee na ci waay joo ju la déggee turu Gabong, xamee ca tam fi ñu ko jëmee, mu daa di koy ñaanal ni ko bi mu koy dénk : xamal yaw sama mbokk ak foo man a nekk ni amul benn Buur bu dul Yàlla, ku jublu ci ku dul Yàlla di na xam ni amul ku fi nekk ku dul Yàlla, ku jublu ci Yàlla te jaareewoo ko ci Muxammad Yonentub Yàlla bi saws di na xam ni Yonent beey ki Yàlla yón-ni, ñu daa di tàggoo, mu dem.

Sëriñ bi nee na ñu romb Karambasaa, mu ni am na ku ko doon ñaawal ci biir gaal gi waaye Yàlla dox diggam ak moom ci xereñam. Loo lu ni mu amee mooy daa am jëmm ju yéegoon ci gaal gi ca Konaakiri te moom xamu ko woon. Bi ñu jeggee Karambasaa benn waay ju ñuul génnee ci ab néeg ni ko ndax yaw yaay diw ? Jaar ci turu Sëriñ bi. Sëriñ bi xool ko, waay ja ni ko nee nañu ma sama mbokk moo la jàpplu ngir barig li la sa taalibe yi di manggal ak nàngam ak nàngam. Bi mu tollee ci wax joo ju rek gaal gi daa di yuuxu mu dem di xaar coow li dal, ba mu dolli ay ñaawalam waaye yuuxu goo gu bàyyiwul ba kero gaal ga di teer.

Sëriñ bi wax na karaama gu yéeme gu ko Yàlla defal ca Daawme ndax daa jëlooon benn bitéelu misk bu mu yoroon ngir wis ko ciy yëreem ak i téereem, nee na ñu ni ko sànni ko ci géeg gi, mu gaaw sànni ko ca, bi gaal gi teeree, mbooloo ci sunu mbokki jullit ñi duggusi ndax déggooon nañu mbiram ngir nuyusi ko waaye li ëpp ca ña duggu jox nañu ko bitéelu misk.

Mu waxaat ba tay ni bokk na ci karaama yi ko Yàlla defal ci gaal gi, tàggat gi ko sunu Boroom tàggatal boroom gaal gi muy dikk ci moom di ko waxtaanal di ko won ag ñeewent ak yërmande ak a mettitlu bu baax li ko dal. Daan baril lu mu ko daan wax naan ko yaw da ñu laa tooñ .

Sëriñ bi wax na tam ni am na benn doktoor bu ko seetsi woon foo fa, mujju am yërmande lool ci moom naan ko dama laa bëgg rek te fas yéene laa dimbali.

Am na tam benn waxambaane tubaab bu ko dikkaloona bu bokkoon ci waa gaal gi, mu ni Yàlla def ci xolam mu sopp ma, Sëriñ bi nee na mujju na di ko ligéeyal ni ko muriid yiy defee. Mu ni moom noo nu la Yàlla nekkee woon ak moom ci ay xéewal, tàggatal ko ñépp ba kero muy wàcc Gabong.

Sëriñ bi wax na ni Gabong yàggu fa dara daa di fa tuxoo dem ci beneen barab. Foo fa la sax juróomi at, mu ni ci diiru juróomi at yi la mujjee mel ni ab jant ci yëkatiku ay maqaama. Wax na ni ci diir bii tam la taalife taalif yu kenn masu la def ngir ab taar ak bari njariñ ci Yàlla ak Yonent bi saws ak ci lisaam. Barab boo ba mooy Maayomba. Ba mu fa defee juróomi at la demati ci beneen barab, nekk fa ak coono, am fa ñetti at yu des tuuti di ligéeyal Yonent bi saws.

Nee na am na benn waxambaane bu bokk ci ñoom bu ko fekkoon fi mu nek-

koon di bind, mu rocci jaaseem di ko wëndéel ci boppu Sëriñ bi naan ko yaw yaay diw di jaar ci turu Sëriñ bi, Sëriñ bi ni ko waaw. Mu ni Sëriñ bi moytu ma sama maam raykatu waliyu la woon te maa di ab sëtam, Sëriñ bi joxoñ ko xalimaam gi gëdd ko mel ni ku koy soŋŋ ni ko xamal ni doo sa maam ja daa raye te du ma ku mel ni ña sa maam daan ray, waay ja daa di tiit daw jóge foo fa.

Nee na bokk na ci karaama yi ko Yàlla defaloon ci géej gi, feeñug **Ahlu Badr**, mu ni bi mu nekkee ci benn ci barab, da ñu koo yóbbu woon ca karce ga, dëkkal ko fa soldaar sa. Nee na mu mel fa ni kenn ca ñoom, ñuy tux ak a naan ak a fo ci wetam mu koy muñ ndax xam na ni mukallaf mu ne am na ñaari malaaka yu ko séq di bind ay jëfam. Ginnaaw ñaari malaaka yoo yu ñoo man a muñ, man a dékku li ñuy dajeel ci ay lor ngir topp seen Boroom kon du jaadu ci moom Sëriñ bi muy jàmbat ndax ñoom kat li léen di naqari rek moo koy naqari, li léen di metti moo koy metti te ñoom du ñu jàmbat.

Ci noo nu Yàlla dogal soldaar si génn bis di tàggatuji, ba ñu demee fa ñuy tàggatoo fekk fa mbooloo mu war ay fas kaalawu, sappewu. Soldaar si daa di tiit taxaw, ci noonu seen njiit li tëye léen gëdd léen ni da léen di ray bu ñu siiwalee xibaar bi. Bi suba jotee ba leer, mbooloo mi waroon fas yi ni mes, soldaar si dem ni miig bañ a nettali dara. Sëriñ bi nee na bi loo lu tegee ay fan, góornóor bi woo ko nooy-nooylu ci kanamam ni ko Sëriñ bi xanaa dangaa am ay àndan-doo yu lay dimbali ci li nga bëgg ? Sëriñ bi ni ko ñoo ñu ñoom ay nit la ñu wala ay jinne? Mu ni Sëriñ bi yaa ko gën a xam, Sëriñ bi ni tekk mel ni ku ci xamul dara, waay ja daa di noppi.

Am na ci boroom xam-xam yi ku ko ci laajoon lu waraloon feeñug **Ahlu Badrin** gi, Sëriñ bi ni ko ngir tiital noon yi la woon. Keneen laaj ko ni ko ñoo ña ñooy nitu Ahlu Badrin ña wala malaaka ya ? Sëriñ bi ni ko malaaka yaa. Am ku neeti ko ndax Yonent bi saws ca la woon ? Sëriñ bi ni ko moo doonoon seen njiit.

Nee na tam bis teg nañu ko ci mbedd mu xat daa di joyal aw nag ci kawam, tàmbalee seetaan yaakaar ni di na dal ci kaw Sëriñ bi waaye bi mu ko jegee da fa daal di jékki-jékki naaw ci jawu ji mel ni daa am ay laaf ba kenn gisatu ko.

Am na bis mu jote ak góornóor bi jote gu tàng, ngir daa wutoon ñenti bant teg léen ci buntu néegam ngir def ko jullikaay ngir ñiy romb bañ di ci jaar, bi ko góornóor bi gisee da fa daa di jóg falang jàkka ji buddi bant yi sànni léen ni fii amul julli amul lisaam da nga noo bëgg a yàqal sunu soldaar yi, Sëriñ bi ni miig. Bi ko Yéli SÉY yëgee te tubaab bi demagul, dafa daa di jóg ca saa sa dawsì ànd ak aw meram, ni ko lu tax nga tas jàkkaam ji te moom defu ko fu dul ci buntu këràm ? Sakkul yoon wi, xatalul kenn.

Tubaab bi ni ko man daal maa ko def, fii jàkka du fi am, Yélli ni ko waaye man

di naa ko defaraatal jàkkaam ji na mu meloon, tubaab bi ni ko du fi amee. Ñuy bëgg a dóorante nit ñi dox seen diggante, ñu nekk di xulóo diggante tàkkusaan ba jant so, ci biir loo lu lépp Sëriñ baa ngi bind. Ci xisa bii la bindee Xasiidag **Rabbanaa axrijnaa min haazihil xaryata zaalimi ahluhaa wajhal lanaa min ladunka walliyan wajhal lanaa min ladunka naziiran**, ñaan Yàlla jàkka. Bi mu àggee foo fu ñu ni ko nangul nanu la ko, di nga ko gis. Loo lu mooy jàkkay Jurbel ak bu Tuubaa.

Am na bis Yéli moo mu siyaaresi ko Njaaréem jóge ca yoo ya wàll, ginaaw bi jumaa ji noppee muy ju Njaaréem ji. Sëriñ bi ni Sëriñ Muxammadu Lamin Jóob Dagana ak benn waay ànd léen ak moom mu siyaare jàkka ji. Ñu ànd ak moom, won ko jàkka jépp, penkook sowwu, biir ak biti, mu yéemu lool. Bi ñu dëppee Sëriñ bi ni ko noo gisee jàkka jii ak sama jàkka joo jee, yaw mi ma doon xeexal aka dàqul ? Mu ni **Subxaana Lah** maneesu léen a tolloole, Sëriñ bi ni lii mooy maanaam sama wax jii: (Yàlla dàq na jème ca ku dul man ca Maayomba la naqari woon sama xol te yékkati samag wàll). La naqari woon sama xol bu nu koy firi mooy tas gi nu tasoon jàkkaam ja, yékkati samag wàll mu jublu ci yékatikug sooroor yi.

Sëriñ bi nee am na at boo xam ni bu dul woon ak li ko Yàlla tawféexal saa su xamee ni weer tàmbali na mu di ko bind kon benn weeru Ramadaan doon na jàll te du ko xam ndax waa dëkk boo bee mu nekkoon xamu ñu woon lu dul weeru tubaab yi. Bi korite jotee daa xëy dog, sangu, def li ci sunna digle lépp génni ni dafay julliji ca péncu dëkk ba. Bi mu àggee xool sowwu ak penku, xoolati ndeyjoor ak càmmooñ mu wóor ko ni kenn du ñëw, am ñaari jaam yu jigéen yu war a tollu ci mukkalaf aksi taxaw ci kanam Sëriñ bi di ko seetaan. Sëriñ bi kàbbar ñu tàmbalee xàqataay. Saa su kàbbaree ñu ree, naka noo nu ba mu jullee ba sèlmal def xutbaam.

Am na benn waay bu bokkoon ci kilifay barab bi mu nekkoon da koo digoon bitéelu misk ci lu dul mu di ko sàkku ci moom ndax moom Sëriñ bi daa wul sàkku ci ñoom dara te daa wu ko séentu ci ñoom, daa wul wóolu seen ay dig tam. Waay joo ju ko digoon bitéelu misk bi ndekete daa digoon keneen lu mel ni li mu ko digoon waaye bi mu deful li mu digewoon, waay joo ju daa tàmbali di xulóo ak moom, moom tam muy setal boppam.

Loo lu lépp tam mi ngi doon amee ci wetu Sëriñ bi ci wolof tam la ñu doon waxee waaye yu leerul dara waaye làkk gi ñu koy làkk li muy leeradi leeradi fàttali na Sëriñ bi réew mi, ba mel ni daa ñibisi ngir gëj gi mu ko gëjoon a dégg, loo lu neex Sëriñ bi lool, sedd ab xolam.

Mu neeti tumurànke gi juróom ñetti at yu des tuuti la. Bi mu matalee li ko Yàlla bindaloon ci ag tumurànke ci suufu yéefar yu ñuul yi, Yàlla indeeti ko ca

suufam ngir nitam yi ñoom tam jariñu ci moom ci li ko Yàlla may ci ay mbóot ci tukkeem bu barkeel boo bu. Ci noo nu Yàlla daa di def ci xolu kilifay nguur gi ñu am ag ñeewent ci moom ba delloosi ko.

Sëriñ baa ngi aksi Ndakaaru bisub gàwwu juróom benni fan ci Chahbaan (Baraxlu) atum kasasin di 1320 ci Gàddaay gi. Taxawu fa daanaka, daa di jàll Ndar def fa lu tollook fukki fan ak juróom, am na ñu ni ñaar fukki fan la fa am ba ca bis bu njëkk ba ci Ramadaan lañu ko may mu dellu ciy waa këram mu dooonon bisub talaata, mu jóge fa dem Luga wàcc ca rakkam ja Seex Coro Mbàkke ca guddig gàwwu ga mu rañaane fa romb kër Seex Julo Siise jógeeti fa jaar kër muriidam ba Sëriñ Sire Lóo ca Sanoosi, sax fa la desoon ca Ramadaan ja, nop-palu fa, woor fa.

Ci diir bii foo fa fees na dell, raj-rajloo gi mel fa nu mu masul mel, ci diggante ay taalibeem ak ñiy sàkkusi ndimbal ak i kilifa yu koy siyaaresi di ko ndokkeel-si. Bokk na ca ñoo ña ka ñuy woo wee kéemaanu jamonoom, woykatu waxtoom Seex Ibraahiima Jóob Almasharii. Ab xisaam lu xoromu la te yéeme ndax moom Seex Ibraahiima moo mu daa amoon ab bor bu mag bu ko lëjaloos lool ci jamono joo xam ni fay ko ci jafe na. Mu jóg wër ak moom ci sëriñ su mag si waaye taxul kenn tëye ci loxoom, ci noonu mu jaaxle lool te am tiis waaye bi Sëriñ bi aksee Sannoosi mu ñëw indaale ay bayitam tuddu ci mbiru bor bi ak ni mu ko séddalee ci diggante Yonent bi SAWS ak ñenti saxaabaam yi. Ginaaw sëriñ si nangu wu ñu koo xettali.

Bi mu yëglloo Sëriñ bi ni ko mu aksi, mu dikk nuyoo. Bi mu laataa wax ay mbi-ram ak boram bi ak ni mu ko séddalee ci bayit yi, Sëriñ bi ni ko indil ma mbuus mee, mu indi ko, mu nee ti ko jox ma mi ci des, mu jox ko ko, mu ni ko waññil li nekk ci mbuus mu nekk, mu waññi ko, mbuus mu ne ñetti téeméer nekk ci, boo léen boolee muy juróom benn téeméer. Sëriñ bi ni ko indil benn téeméer bi te jël li ci des dimbalikoo ko ci say soxla te moom boram bi juróomi téeméer rek la woon, ca saa sa Seex Ibraahima daanu ab jéll, yuuxu ca kaw. Sëriñ bi ni ko waaw yaw lu mu ?

Mu nettali ko xisaam, jàngal ko bayit yi. Sëriñ bi yéemu ci lool te sant Yàlla waaye noon yi ñoom seen kiñaan gi mayu léen sax ñu xaar ba Sëriñ bi ñibi këram waaye dañoo daa di tàmbalee wut seeni pexe di waajal li ñu nar, di xaar waxtoom jot ba ñu def ko.

Bi Sëriñ bi jullee iid ca bisub kori ga mu dooonon bisub alxames da faa too-gaat bisub àjjuma ak gàwwu ba ca tàkkusaan sa, mu laxasee fa wuti kër taali-beem ba Góor Mag Jaw boole fa timis ak gee ngir tarug dox ba dem kër Samba Baabu fanaan fa. Xëy bisub dibéer dem kër baay taxam Seex Ibraahiima ca Mbàkke Kajoor fanaan fa, laxasati ca tàkkusaanu altine ja, dem ca Masàmba

Xari Jóob moom mi ngi kër Muxtaar, fanaan fa, yendu fa, jógeeti fa ngoonu talaata dem ca Muxtaar Mareema Silla ca Ñaxal, mu def fa ay fan jóge fa jáll Kokki Guy ca Muxtaar Sàmba Jóob yendu fa waaye fanaanu fa. Da faa jóge njëkk jant biy so te boo ba ña ngay waajal ñam yi waaye taxul mu xaar ko fa, dox nag jëm Daaru Salaam fa Maam Seex Anta.

Rakkam jooju Seex Anta tàmbali di ko ganale ganale gu yéeme lool. Mu sax fa diiru fukki fan, bis bu nekk ñu ray ay fukki yëkk, bu ko matalul mottali ko ci giléem wala ay giléem. Bi weeru Digguw Tabaski tàmbalee la fa jóge wuti Daa-ru Manaam fa Maam Cerno fekk defaroon nañu kër ga bu yàgg.

Seex Ibraahiima mii nu gën koo xam ci Maam Cerno Biraayim mooy ki Ku baax ki dénkoon njaboot gi ak багаас yi bi muy tukki. Ci noo nu magu taalibe yépp daje fa, Seex Axmadu Ndumbe jiite léen. Maam Cerno moo doon jàngal goney Sëriñ bi ba ñu mokkal ci diir bu néew njëkk Ku baax kiy dellusi, dara yàquwul ci mbirum Sëriñ bi.

Mu jullee foo fa **iidul kabiir** (tabaski), sax ci meloom wu sell wa ak yareem (tarbiya) ba mu nekkoon, mbiram ak mbiru taalibe yi di gën a jëm kaw, Kaamil yi ñu léen di jàng di leen xool ci bëccëg gi, di léen tari ci guddi gi naka noonu Xasaayid yi ak njàngalem xam-xam mi ak ligéey bi, loo lu lépp àgg fu kenn ma-nula melal ci kawe.

Ni nga xamee ni mbirum Sëriñ bi yokku na ak bu taalibe yi ba jéggi dayo ba maneesu koo misaal noo nu tam la mbiru ñu iñaan ñi aka rambaaj yokkoo. Jaxase gi dellu fa mu nekkoon, rambaaj yi jóg di def seeni ligéey ba nu xëy indil Sëriñ bi ay soldaar. Li ko waral mooy bi fa Sëriñ bi defee ab diir la kër ga lakk. Bi ñu ko defaraatee ba noppi ba wut ay lal yu fa wara dem sëf ko ciy giléem la raj yi (agents secrets) gis loolu daa di wax tubaab yi ni léen Sëriñ bi dafay waajal jihaad ndax am na ngànnay yu mu jënd yu bari ngir bëgg a dal ci seen kaw, jaraaf ji ñu dénkoon mbiru wàll yoo ya ca jamono joo ja moom it wax te tegu ko woon fenn ni Sëriñ bi da fay dajale ay kano aki fetal ak yeneen jumtukaayu xare di waaj ngir xeex. Laaj ay soldaar ngir jàkkonteek Sëriñ bi. Ñu àndoon ak moom ci kaw waaye wóolu wu ñu woon ay waxam moo tax ñu boole woon ko ak buuri réew yépp, Kajoor, Bawol ak Siin waaye bu Siin moo ci gënoona rafet njort ci Sëriñ bi, gënoon cee rafet wax ba sax Buur Siin bii di Kumba Ndóofeen Juuf wutoon na ay fuuglukat indi fa ngir ragal noon yi duggu ci ab néeg di fa dugal ay ngànnay wala fetal te kenn du ko yëg ngir bëgga dëggal li ñu wax ni Sëriñ bi dafay dajale ay ngànnay.

Bi nga xamee ni gisu ñu lenn ci li ñu doon tuumaal Sëriñ bi te gisu ñu kenn ci ndongo yi ku yor kanam gu lëndëm mbaa gu ñëg. Ku ñu ci gis rek ma nga mel ni kuy waaja julliji kori mbaa tabaski ngir col gu taaru, ñu xam ni noon bi dafay

fen, buur yépp rus. Ci noonu ñu dellu di réccu.

Ag karaamaa ngi nii ndax bi sodaar si laataa aksi, mbokki Sëriñ bi da ñu koo wër lëjal ko witt, gëna tar ci moom ay jiit ndax tiit gi ñu tiitooon taxoon amatu ñu woon kersa, taraloon lool ak moom, demoon nañu ba bëgg koo génnee seen biir bu ñu ko manoon.

Ña ca bokkutoon ca mbokk ya daal ñooy ña ca yaroo ca moom waaye Ku baax ki moom loo lu lépp tee wul mu doonoon ku féex ku ko yëgalutoon ya-ramam naan léen bég leen mbir mi ñaari bëy du ñu ci daanante waaye ñoom manu ñu ko woona dégg ndax tiit.

Ca bis yoo ya la Ku baax ki génnee aw daggit wu yéeme ci ay woy ni léen bu ngeen ko jàngee ci kanamu soldaar si du ngeen dégg lu léen naqari mbaa ngeen koy gis, woy wi Sëriñ baa ngi ko tënkee arafu **Raxmaan**u **Raxiim** mooy Xasiidag **Rabii bimaa Yachra’u**. Muxammad doomi Aliyu Alyaxquubiyu, nu gënoon koo xam ci turu Muxammad Tuubaa ngir taqoo gi mu defoon ak Sëriñ bi ca Tuubaa ak barig lu mu daan sikkar aka jàng Xasiida yi.

Moom mii moo nettali ni bi Sëriñ bi génnee Xasiida gi da ko ni mokkal ko mu mokkal ko ba ñu laataa ñëw. Bi ñu ñëwee Sëriñ bi woo ko ni ko jàng ko ca kaw, béral ko. Mu jàng ko ni kuy nodd baamu ko lu tollook ñetti yoon, Sëriñ bi ni ko doy na, mbir mi mat na te yéwén. Wax nañu ni ka jiietwoon soldaar sa ba mu aksee daa tàmbali di dóor jaaseem ci sàkket yi ak ak gaal yi ba am na gaal goo xam ni da koo xar ci digg bi. Bi ñu gëstoo gisu ñu dara la ñu dellu ànd ak toroxte ak kersa. Boo ba la Sëriñ bi def Xasiidag **Yaa Jumlatan xad salasuu** di léen ci dàggi. Moom tàmbalee bayit yoo ye nu tàmbalee téere bi njëkk ubbite gi nga xam ni Sëriñ bi daf ciy wax ni yéen ñiy bokkaale sunu Boroom di wax ni ñett la, génnee ngeen ma wax ni jaamub Yàlla laa te damay jihaad te damaa yor ay ngànnaay, li ngeen wax dëgg la man jaamub Yàlla laa tey Jëwriñ buy ligéeyal Yonent bi saws te yit damay jihaad waaye ci xam-xam ak ragal Yàlla laay jihaade te loolu Yàlla seede na ko.

Ci bisu gàwwu fukk ak juróom ñent ci weeru Gàmmu atum 1321, war a tollook 13 juillet 1903 ci faraase la Sëriñ bi génnee ca kërám ga ca Daarul Mannaan ginnaaw bi ko ay bataaxal dikkalee ak ay ndaw tukkee ca nguur ga naan ko na léen fekk Ndar ginnaaw tisbaar. Mu fanaan Ngaabu ak njiitu soldaar si xëy dem Njaaréem, joge fa jàll Tiwaawon. Foo fa la yéegé saxaar dem Luga, dem Dagana. Loo lu lépp ci ag ayu bis la amee, sax na Dagana juróomi guddi jéggee fa dex ba.

Sëriñ baa ngi jóge Dagana ci ñaar fukki fan ci weeru Gàmmu ànd ak waayu Seex Siidiya Baaba ji mooy Seexunaa Ibnu Daada, man naa am li waraloon loo lu mooy li ñu wax ni Seex Siidiyaa ko wax ni léen Sëriñ bii de amul lenn lu ñaaw

lu deesi ragal ci moom. Ñu ni ko woon ndax man nga noo wóoral li nga wax? Mu ni léen warlul naa léen ko, ñu ni ko woon kon léegi da ñu koy boole ak yaw.

Sëriñ bi moom daa wu léen yéexal lu dul diggante bi muy xaaree ndigalu Boroomam, loo lu moo daan waral ñuy njort ni daa bañ te fekk boo ba noo nu la demee. Ci noo nu la demee ànd ak Seex Siidiya ba ñu àgg ci yenn ci kër yi nga xam ni du ñu woon kërám waaye yu Banii Daymaan la ñu, mu wàcc fa ngir ay mbir ci digganteem ak yenn giir yi, su ko defee Sëriñ bi tam bu ñuy laxas mu laxasati def ko ay yoon.

Bi tuxu yi baree nga xam ni daanaka du ñu sax fi barab te loo lu wuute na ak aaday waa réewam, mu tiis ko lool ak ag njabootam te tam taalibe yi da ñu ko daan dikkal fu mu man a nekk te barab yi sori nañu, sàcc yi bari ci yoon yi sonnal léen lool. Ci noo nu Sëriñ bi sàkku ci ñoom ñu tàggoo, ñu bañ ngir xër ci ànd ak moom ak ngir dénk gi ko ko nguur gi dénkoon waaye Sëriñ bi moom dogu rek, ñu xam ni ku dëggu la te du sàkku dara ci bànnexu bakkanam, ñu mujju ànd ak moom ci li mu bëgg, nangul ko ngàntam.

Ci tukki Gànnar gi ca Sarsaara fa la Sëriñ bi dajeeq Yonent bi saws mu jox ko fa **Wirdul Maaxuuz** ci lu dul ay gént waaye ci yeewu.

Bi ko Sëriñ biy jox taalibe yi da ni léen jox naa léen wird wi ngir jëmmi Yàlla Mu Tedd Mi te Kawe kon tëye léen ko ngir jëmmi Yàlla Mu Tedd Mi te kawe. Mu waxaat jàpp léen bu baax, ku ci jotoon a yor weneen wird bu ko manee na léen boole kon muy leer ci kaw leer, bu ko manul na yem ci wird wu tedd wii.

Ci yoonu Gànnar gii ca Tintu Muxsin la ko xew-xew bu ñaaw daloon muy ab naar bu jógoon ngir ni dafay faat Sëriñ bi far Yàlla musal ko ci. Ni mu ko doon fexee mooy ñëw ci Sëriñ bi won ko ag cofeel gu dëggu jébbalu ci moom. Sëriñ bi tam suturaal ko boole ko ci njabootam, bindal ko ñetti bayit ni ko na ko saxoo jàng guddi ak bëccëg. Naar bi moom tam dëkke ko woon. Bayit yi lii la ñuy tekki lor ak saytaane jëm nañu ci ku dul man ndax ñoom ñaar amu ñu ci man benn kàttan. Yàlla mooy sama Boroom, Yonent bi saws mooy sama xarit te di sama soppe te bañ na tam sama loru te sàkku na ci Boroom mbindëef yi sama mbég.

Naar bi taqoo woon ak loo lu di ko jàng guddi ak bëccëg ci mbooloo mi ak bu wéetee. Mu ko daan def ginnaaw **Saaru Yasiin** mel ni kuy noddu daa wul taxaw lu dul ni daa sonnu wala muy nelaw. Mu sax ci loo lu ay fan, am na ñu ni weer.

Jamono joo ja Sëriñ baa nga woon fa njoñ Seex Siidiya nekk ca seen xayma ya. Ci noo nu mu digaloon taalibe yi ñu defaral ko ag kër ca bitì, ñu def ko ni mu ko bëggee woon. Bi mu noppee mu wax ko Seex Siidiya Baaba. Mu digal mbokkam ma Seex Siidiya Muxtaar mu gunge ko ca kër ga mu defee ko noo na.

Sëriñ bi digal naaram boo bu mu ñëw ànd ak moom ca kër ga tey jàng ñetti bayit yi ni mu ko baaxoo woon. Bi ñu aksee, seytaane jàpp ko xamal ko ni pexe mi mat na def donɗa ci des. Bi guddi gi soree ba kenn yëngootul, naar bi jóg summeeku daa di duggu ci kër gi wuti néeg ba Sëriñ bi nekk. Ginnaaw xamoon na fa jaasi Sëriñ bi nekkoon mu génnee ko ci mbar mi waaye Yàlla dogal benn waay bu bokkoon ci néegu nguuru Kajoore ñu ko daan wax Omar Faal Ndati, nekkoon ca jàkka ja di fa jaamu Yàlla. Bi ko naar bi rombee mu jóg ca saa sa seeti ki yor mbiru biiri Sëriñ bi muy Muxammad Lamin Ñang doomu Muxammad Lamin Mati xamal ko ni am na jëmm ju jëm ca néegu Sëriñ bi.

Ca saa sa ndongo la jóg gaawantu fekk naar ba yor jaasi ja di settantal naka lay jekkoo Sëriñ bi ba man koo lor bu baax. Bi naar bi xàccee bëgg koo dóor jaasi ji, Yàlla dogal mu lonku ci koñub xayma bi, dajeek ndongo li di wadd di dal ci kawam, naar bi yuuxu, muriid bi yuuxu ci kawam. Seen coow li fees foo fa dell, ña nekkon ca wet ga yuuxaloo daje fa. Sëriñ bee mujju ñëw dox seen diggante ak nit ñi kon ñu ray ko. Mu dalal léen daa di yónnee ci benn mbooloo bu fanaanoon fu sori foo fa te mu waroon léen a yewwi, ni léen yóbbaleel léen ma naar bii ba Xomaak ngeen bàyyi ko fa, dénk léen ñu yëram ko te dimbali ko ci ay bagaasam, làq léen xew-xew bi ngir bañ ñu gaañ ko.

Yenn taalibe yi gis nañu ni li tax Sëriñ bi delloolu naar bi Xumaak fa tubaab yi am sañ-sañ, junju la ci ni ñoom tubaab yi ñoo ko yónni woon. Yàlla rek a xam waaye pexeem ba sottiwul.

Naar bi bis dellusi na ci Sëriñ bi ca Xomaak, taalibe yi jóg ngir fexeel ko. Sëriñ bi yëg ko génn ci naaj wi te solul ay dàll di wax ca kaw bàyyi léen ko, bàyyi léen ko **alaa tuxibbuuna an yaxfira Laahu lakum** (xanaa bëggu léen Yàlla yëram léen) di ko baamu.

Ñu bàyyi ko, mu digal ko mu làqu génn te dem yoonam. Bi ku tedd ki nekkee Njaaréem, naar bi delluseeti fa. Sëriñ bi aarati ko naan ko boroom jaasi ji, naar bi naan ko déédéet neel boroom xëm gi, su ko defee Sëriñ bi ree, génneeti ko ginnaaw bu mu joxee ay xéewal.

Sëriñ Muxammadul Amiin jóob Dagana nee na gis na ko Cees ca Jànqeen te boo ba mi ngi ànd ak mbooloo ci taalibe yi waaye moom rek a ko ci xàmnee te bu ni woon kii de diw la ñu ray ko waaye nee na kon ana jikkoy Sëriñ bi.

Ginnaaw bi la Sëriñ bi dem Jaraari, barab la bu Halawi yi moom, Sëriñ bi tuddee woon ko Biirul Xayri di ci maanaa teenu yiw.

Ci noo nu Sëriñ bi tuxoo ciy barab dem ciy barab ba bi mu sancee ca Sahwatul Maayi, nu gën koo xamee Xomaak, soriwaay bi di lu tollook doxu bis bu tar ci ku sawar boo jógee Dagana wala Podoor. Loo lu amoon ginnaaw atum Baksasin di junni ak ñetti téeméer ak ñaar fukk ak ñaar ci gàddaay gi. Mu mujju

di wër ci barab boo bu di tukkee ci kër di dem ca geneen gu jege. Mbiram tam mook bu mbooloo yi koy dikkal di siyaaresi di gën a yokku ci jamono ju nekk.

Ag karaamaa ngii gu amoon ca Xomaak maanaam Sahwatul Maayi ci genn guddi muy tawati tànk ju ko daloon te tar lool, foogloo taalibe yi ca guddi goo ga ni Sëriñ bi du weesu guddi ga waaye moom mu léen di dalal rek naan léen dellu léen ca yitte ya.

Bi Yàlla dogalee mu wër ca suba ga mu xamal léen ni mbir mi balaa la woon bu jóge fa sunu Boroom jëmoon ci ay nitam, ñu naroon a jeex tàkk bu léen daloon. Sëriñ bi wax sunu Boroom na ko ko teg moom mu gaddul léen ko. Mu ni ko jëlal. Mu doonoon lu diis jóge ci asamaan wàcc ci kawam mu daanu xëm, ñu indi ko ci xayma bi te yëgul. Ki ko yóbbu ci xayma bi di Moor Xari Jóob wax na ni jaan moo ko màtt.

Ba mu fa nekkee ba guddi Gàmmu atum haksasin di junni ak ñetti téeméer ak ñaar fukk ak juróom di guddi àjjuma la fa Seex Ibra Faal ñëw jóge Ndar in-daale këyit wu jóge ca tubaab ya wu koy may mu dellu réewam Senegaal. Seex Ibra jappale ko ci tuxu gi. Sëriñ bi tàmbalee waaj di tàggu waa dëkk bi.

Ba àjjuma ja dellusee di fukk ak juróom ñent ca weer wa mu génñ kërám goo ga sóobu yoonu Gaaya, di dëkk bu nekk ci penku bët-gannaaru Dagana, ñoo ña sàkku ci moom mu julli ci seen jàkka ji nu doon yeasal ngir barkeelu ci mu ànd ak seen imaam ja Muxtaar Sow julli fa ñaari ràkkaa ci njalbéenu yoor-yoor jéggi dex gi dem Dagana nekk fa ba bisu gàwwu ñaar fukki fan ak juróom ñett ci weer wi mu duggu gaal ci tisbaar ji jëm Ndar

Jamono yi mu nekkee woon Dagana, nganale gu nekk defal nañu ko ko fa.

Bi mu àggee Ndar ca guddi ga da fa wàcc ca Seex Ibra Faal sax fa ay guddi, jóge fa dem Luga, wàcc ci Alaaji Masàmba Soxna, foo fa la yabalee ligéeykat yi ñu dem Cáyéen ca Jolof jiitu ko fa defaral ko fa ag kër njëkk muy aksi.

Ginnaaw bi la jàll Ngaajax fanaan ca jàkka ja, fa seen xabru wàlliyyu ya nekk, daa di jàll ca kër Sëñ Asan Njaay yendu fa fanaan fa yendooti fa laxas dem Kokki wàcc ca Seex Muxammadu maamu Seex Basiiru, demati Duriga fa Seex Madun Sàmba maamu Seex Murtadaa. Jóge fa àgg Kër Baasin ca Seex Muxammadul Amina Xuma Jóob soog a dem Cáyéen ci bis yu néew di njalbéenu Rabii'u saanii fekk yenn kër yi pare.

Bi mu aksee ca kër ga da koo tuddee Daaru Raxmaan mu nekk fa mbiram ak doxinam di gën a jub ak a dolleeku waxtu wu ne ba ci benn ci ñaari jumaada yi ci atum saksasin di junni ak ñetti téeméer ak ñaar fukk ak juróom ñaar mu taxawal Daaru Xudoos ci sowwu dëkk bi soree ko lu tollook ñaari kilomet wala lu ko yées mu sax fa mbiram di fa dollikooti niki barab ya ko jiitu ba ca àjjumay

ñaar fukki fan ak ñaar ci weeru Muxaram atum lasasin di junni ak ñetti téemèer ak fanweer.

Ci njëlu bisu gàwwu ñaar fukki fan ak ñett ci Muxarram atu lasasin la génn dem Njaarém fekk mu julli woon suba ginnaaw bi mu doxee ay kilomet, fa-naana ca la yées Tuubaa. Ca guddig altine ja mu fanaan Tuubaa ca Daarul Aliimul Xabiir fa Seex Abdu Raxmaan Lóo muriidam ba jàngal doomam yu mag yi. Ba mu xëyee la dem Njaarém fanaan fa guddig talaata ñaar fukki fan ak juróom ñett.

Bi mu àggee Njaarém, ñu dalal ko ci njalbéen gi ci benn pàkk bu nekkoon ci wetu goornóor bu ndaw bi. Ca jamono joo ja ma nga dëkkoon ca wetam. Nee nañu ci safaru lasasin, di junni ak ñetti téemèer ak fanweer la Sëriñ Ibra mu Sëriñ bi gane àdduna. Ca Rabii'ul awal atum alsasin di junni ak ñetti téemèer ak fanweer ak benn la fa tuxoo dem ca këram ga nekk ca kaw tundu wa. Ginnaaw bi mu ko tàmbalee defar ca weer wa ko njëkk. Loolu mi ngi amoon ca bis bu njëkk ba wala ba ca topp wala ya ko jege daa di koy tuddee **Albuqhatul Mubaaraka** di tekki Pàkk bu ñu barkeel bi.

Ca ñaar fukk ak ñett ci weeru sawaal atum balsasin di junni ak ñetti téemèer ak fan-weer ak ñaar Seex Abdul Axad gane àdduna. Ci Muxarram atum jalsasin di junni ak ñetti téemèer ak fan-weer ak ñett Sëriñ Abdu Xadir gane àdduna. Ci guddig àjjuma, fukki fan ak ñent ci ziilqihda atum jalsasin ba tay Sëriñ Saalixu gane àdduna. Ci juróomi fan ci weeru kooru halsasin di junni ak ñetti téemèer ak fanweer ak juróom Sëriñ Suhaybu gane àdduna. Ci ziilqihda hasasin ba tay la Sëriñ Abdu Samad gane moom itam àdduna. Ci Rabii'u saanii atum jamsasis di junni ak ñetti téemèer ak ñéen-fukk ak ñett la Seex Murtadaa gane àdduna.

Ñoo ngi tàmbali jumaay Njaarém ji atum halsasin di junni ak ñetti téemèer ak fanweer ak juróom ci guddig dibéer weeru Rabii'u saanii. Ñu tàmbalee gas fondmang bi ci ñaar fukk ak juróom ñaar ci Jumaada saanii atum walsasin di junni ak ñetti téemèer ak fanweer ak juróom benn.

Tabax gi moom ñi ngi ko door bisu altine ci yoor-yoor, Sëriñ bi wàcc ci biir paxu xutba bi, Seex Muxtaar Binta nekk ci wetam yor ndab lu def simang. Sëriñ bi jël juntuukaayu tabax bi tibb ci simang bi wax **Bismillaahi** sotti, jël ab xeer teg ci ban bi, jëlatai gasukaay bi dóor ko ci xeer wi jàng **wa'iz yarfahu ibraahiimul qawaahida minal bayti wa ismaa'iil. Rabbanaa taqabal minna innaka anta Samii'ul Aliim** daa di fay julli ñaari ràkkaa ñaan fa. Ligéey baa ngi àgg ci juróom ñaari at ci teewaayu Sëriñ bi mu julli fa ñaari iid kori ak tabaski ñaari yoon ci lu wér waaye julliwu fa àjjuma.

Sëriñ Mbakke Buso nee na li ko waral mooy moom masu faa yéenee sax mukku te ku yéene wu la sax, àjjuma waru ko. Ka fa njëkk a taxawal àjjuma

mooy Seex Ibraahiima rakkam ja, ci dëppoo gu mu ci def ak Seex Mbàkke Buso ak doomi Sëriñ bi ak magi taalibe yi ndax ñoom ñépp a fa yéenewoon a sax.

Sëriñ bi daa digaloon mag ñi ñu sanc ci wetam, bàyyi boroom kàttan yi man a ligéey yiy tarbiyusi nekk ca tool ya.

Dëkk ba mujju di dëkk bi gën a dundu ak jàkkaam yeek daaraam yi ak jàngu-kaayiu xam-xam yi.

Kaamilu Sëriñ bi bis bu nekk ñu wàccee ko ci buntu këràm gi ñenti yoon. Ñaari yoon ginnaaw jullig suba, benn yoon ginnaaw tisbaar ak beneen ginnaaw tàkkusaan. Bu dee guddi àjjuma ñu wàccee ko juróom ñaari yoon. Mbóotum loo lu moom Yàlla rek a ko xam, mooy jullig farata gu mu julli gu ne tollook ab kaamil bu ñu wàccee.

Bu dee lu aju ci mbindlu mi moom, Sëriñ bi da daan def képp ku mokkal te rafet mbind, mu bindloo la ab Kaamil ci lu tollook ñetti weer yu ne wala **sumun** wala **rub'u** wala **sulus** wala **nisf** ci weer wu ne mu ànd ko ak ku mu nuróol mbind, mbaa ñu mu nuróol.

Weer wu ne daan nañu am lu tollook ay téeméer ci ay Kaamilu loxo, lu bokkul ak li ñu daan jënd ciy Kaamil yu ñu móol.

Am na bis boo xam ni jëndandoo nañu juróom ñaari téeméeri Kaamiil yu ñu móol ci benn yaxantukat yu bokkul ak téerey xam-xam yiy dikk di jóge ci wàll wu nekk yu ñu bindee loxo ak yu ñu móol.

Mbooloo yi bari woon nañu ci moom ca Njaarém, ba nguur gi mujjoon aaye ko muy dox ci nit ñi ci lu dul ag diggale, loo lu taxoon muy wut ay palanteer yu ndaw ci buntu bu nekk ci kër gépp nga xam ni fu mu toogee ba ubbi palanteer, ñaari nit man a giseek moom bu ñu jàllee yeneen ñaar jegesi noonu la ñu koy nekkee ci suba ba bëccëg ci li gën a bari, teg ca ñu nekkaat ca tàkkusaan ba timis ak léeg-léeg ci guddi gi. Amaana léeg-léeg tam mu dem bind ag Xasiida mbaa mu dem ca buntu jigéen ñay siyaaresi mbaa mu dem nemmeeku nja-boot gi. Su bëggaan a jàngale da fa daan soril nit ñi buntu bi, su ko defee ñu kuréelu, Sëriñ bi tàmbalee tomb ci suuf ngir njàngalem Sariyaa ak Haqqiqa, ci Alxuraan ak Xadiis ak Xikam ak masalay Fiq yi. Amaana mu jànglu Xasiida, su ko defee wattukat yi jóg di tari ci kàddu yu neex, léeg-léeg it daan nañu koy xool. Xasiida yoo yu daa wu ñu weesu tagg Yàlla ak Yonent bi saws, su ko defee lekk yi ak naan yi di daw ci diiru jotaay bi.

Nguur gi aayeeti ko mu dem ca jàkka ja ba mu mujju def jàkkaam ca fu jege kër ga ndax moom daa wul wuute mukku jullig mbooloo ca jàkka ja. Mu bàyyil nit ñi ci kër gi aw yoon wu ñu man a jaar julliji, moom tam mu wut aw yoonu boppam wu koy àggale ca mixraab ba. Du ñu ko gis mukku ndare bu daan

taxaw ca mixraab ba, du tee daan nañu ko séen ci mbooleem julli gi. Da fa daan tēj buntu bi bu noppee ci julli gi, daan na ko ubbi tam ngir jàngale.

Mbooloo ma bari woon lool ba am na bis boo xam ni dagg nañu ko ci baa-raam dagg dàllam ngir xër ci laal jëmmam ju tedd ja waaye buuxante bu metti moo daan waral ñuy dal ci kawam ba koy gaañ te du ñu ko tay. Daan nañu ko gaañ ci loo lu ndax moom jëmm ju tuuti la woon ci saayir waaye di ku dëgër ca Yàlla, du yoqat te du sonnu.

Bi ko mbirum Yàlla mi dikkalee da ñoo tànn ñaar ngir ñu toppatoo ko ñuy ñaari muriidam yi Muxammad mu Abdu Raxmaan Attandaxii ak Sëriñ Muxammadul Lamiin Jóob Dagana, ñu dugal ko ci ab oto guddig àllarba yóbbu ko Tuubaa ci pexe yu ñu def ngir làq ko nit ñi.

Ñi ko doon gunge juróom la ñu woon, Sëriñ Basiiru moo léen jiite woon. Mu daa di yónnee ca mbokkam ma Sëriñ Muxammadul Faadilu, yónnee ca Maam Cerno fa Daarul Muhtii ak ca Sëriñ Mbàkke Buso ca dëkkam ba ca wetu Tuubaa. Yónnee tam ca mag ña nekkoon Tuubaa, ñoo ñu ñoo daje ci diir bu gàtt ba ñu matee ñaar fukk ak juróom ñett, Sëriñ Mbàkke Buso jiite léen, loo lu lépp a ngi amee woon ci nëbbatu gu tar ngir bañ fitna.

Ñi ngi noppi laataa fajar di jot, def fa ab néeg bu ñuy tēj ak a tijji. Bi ko nit ñi yëgee bi suba jotee, coow li bari lool, loo lu lépp bi muy am Sëriñ Móodu Mustafaa ngi Njaaréem di xamal nit ñi ak di léen dalal.

Noo ngi taxawlu fii ci taarix bi fas yéenee jublu ci jàngale yi nga xam ni ñoom itam noo ngi léen tuxalee ci téere yi Sëriñ Alaaji Mbàkke Xaadimul Xadiim dajale. Indi wu nu yépp waaye da nu caa tànn juróomi téeméer ci lu war a jege ñaari junni ak juroomi téeméer. Yal nanu ci sunu Boroom defal dégg ak topp.

Lenn ci ay Jàngale

Seex Axmadu Bàmba

Xaadimu Rasuul

1. Am na bis Sëriñ bi tijji mbooloo mi tàmbalee ñëw benn-benn mu xawa mel ni ku soppeeku ni léen : dem léen ba ngoon, ca ngoon ga mu woo léen ni léen xam ngeen sikku Sëriñ, ñu ni ko ku nu ci dimbali nu jël, mu ni léen tàngoor ak wex ak naqari dereet du ñu sikku Sëriñ xanaa gisu léen xal, man naa xëy ni futeet ab dëkk ba dara du fa des waaye bu ngoon jotee ba laa kenn a fatu wuti ko, njariñ laa ko waral.

2. Sëriñ bi mas naa laaj ay mag **achtaatan** nu ngeen ko xamee ? Ñu wax ko la ñu ca xam, mu ni jublu wu ci loo lu, ni léen **achtaatan**, **chiin** su tooy soo su mooy mbir mi, **chiin** su tooy soo su lu muy tollool ci li mu **abajada** ? Ñu ni ko junni la ñu ci xam, mu ni léen bis pénc lay xamle di ko misaal. Bis pénc boo bu ngeen di dégg nga xam ni bu dikkee lu Yàlla sunu Boroom bind di na ko teewee, nit ak jinne dara du ko wuute. Ay kuréel la ñu koy def bu ñu ca yeggee, bu ci ne junni lay doon du ëpp du yées, junni bu ne kenn moo cay am set gu tollu ni jóg dem àjjana te jaarul sawara kon góorgóorlu baax na lool.

3. Sëriñ bi nee na jamonoo ngi ñëw joo xam ni la cay musle di naa léen ko wax yéen ñii fi nekk : ragal Yàlla sunu Boroom te jaamu ko, nangoo ligéey te ñime wéet, néew ay bëgg te bari muñ.

4. Sëriñ bi mas naa am taalibe yu mu wax ni def léen ñenti xaaj, wet gu ne am ñu fa toog, mu jàkkaarlook ña féete penku ni léen, waa penku dama léen di laaj xiif lu ngeen xam ci lu ko man a faj ? Ñu ni cell, mu laajaat léen ko ? Ñu ni ko lekk la ñu xam ci lu koy faj. Mu wëlbatiku ci wet yépp laaj léen ko ñu wax loo lu, mu wëlbatiku toogaat ca digg ba wax ni man mii tam xiif xamu ma lenn lu ko mana faj lu dul lekk. Ni ngeen xamee ni xiif dara manu koo faj lu dul lekk, mbugalu bàmmeel tam dara manu koo faj lu dul jaamu Yàlla, man mii nag sunu Boroom ràbbal na ma ci àdduna mbalaanu sutura moo xam ni ku fi nekk muuru ci biir waaye mbalaanum bàmmeel borooma koy ràbbal boppam.

5. Am na ku doon sàkku ci Sëriñ bi mu ñaanal ñaar ag jubóo ci ab sëy, Sëriñ bi ni ko tee ma léena ñaanal ñu jub sooga jubóo. Yàq goo gis ci àdduna ñaar ñu jubóo te jubu ñu ñoo ko waral.

6. Sëriñ bi nee na bu ñuy jàng sama xasiida yi ku koy xerawlu fa ngay faloo doo ko fekkee waaye ku ciy dugal leneen fa ngay follikoo doo ko fekkee.

7. Sëriñ bi nee na sunu Boroom ab kerkeeraan la bu amul fu mu yem, looy gën di yéeg du gën di jëm kaw, looy gën di jëm kaw di gën di baax.

8. Sëriñ bi nee na na ngeen moytu tooñ ndax di na waral ñett, di na xañe jubalu sunu Boroom, **inna Laaha laa yahdiil xawma zaalimiin**, di na xañe ndimbalu sunu Boroom **wamaa lizaalimiina min ansaarin**, di na waral tam mbugalu sunu Boroom **Innaa minal mujrimiina muntaqimuun**.

9. Sëriñ bi nee na **walaa takun minal haafiliin inda niyati** (Bul bokk ci ñi sàggan booy yéene) ndax **inna Laaha aliimun bizaati suduur** (Yàlla xam na li ci biir dënn yi), **walaa takun minal haafiliin indal xawli** (Bul bokk ci ñi sàggan booy wax) ndax **qad sami'a Laahu (Yàlla Aji Dégg lépp la)**, **walaa takun minal haafiliin indal amali** (Bul bokk ci ñi sàggan booy jéf) ndax **innahuu bimaah-tah-maluuna basiirun** (Yàlla Aji Gis li nuy jéf la).

10. Sëriñ bi nee na li ñuy jàng ci téere yi lépp daje na ci worma. Worma ñett la, worma sa digg ak sa Boroom, worma sa digg ak sa bopp, worma sa digg ak say moroom. Sa digg ak sa Boroom liy worma ja mooy topp ay ndigalam, bàyyi ay tereem, sant ndogalam. Sa digg ak sa bopp liy worma ja mooy looy bañ ñu di la ko nettalil bu ko def boo wéetee ak boo wéttalikoo. Sa digg ak say moroom liy worma ji mooy loo bëggul ku la ko def bu ko def kenn te ku la ko def nga jéggal ko.

11. Sëriñ bi daa mas a jàpp ci mbaggu ku ñuy wax Sëriñ Muxtaar Binta Lóo ni ko Muxtaar mbaa su ma léen wonee ginnaaw du ngeen jaamu xërëm, mu ni ko Mbàkke kenn du la xam di jaamu xërëm. Sëriñ bi ni ko Muxtaar su ma léen wonee ginnaaw ndax xam nga luy jaamu xërëm, mu ni ko Mbàkke boo nu ko manee leeralal. Sëriñ bi ni ko Muxtaar su ma léen wonee ginnaaw, ku sant sama sant wii wala kuy darajawoo sama daraja, su ngeen ko gisee tàggalikook mbaxana ak dàll raam jox ko seen àddiya. Koo kee bu dee ndigalu Yàlla yi du ko jëfee, tere Yàlla yi du ko bàyyi yéena ngay jaamu xërëm te kuy jaamu xërëm xam nga fu la sunu Boroom di booleek xërëm ba jëmee? Mooy safaanu àjjana kon bu ma léen wonee ginnaaw bu léen jaamu xërëm.

12. Am na bis Sëriñ bi woo mbooloo mi ba ñu ñëw mu ni léen tuubi léen te dem jaamuji Yàlla sunu Boroom ba muy ñetti yoon daa di ubuwaat ba waxtu wa dellusi ca èllëg sa mu ubbi ni léen kaay léen ma firil léen seen baatu démb yi. Li tax ma ni léen tuubi léen mooy bisa ngi ñëw muy yawmal qiyaam da ngay gis nit muy daw di daw di daw ba malaa'ika taxaw fi kanamam ni ko diw looy daw tee ngaa taxaw, mu ni ko damaa gis ci sama kanam lu raglu lu xasaw te lu ma daw bëgg koo sori mu gën maa jege. Malaa'ika ba ni ko kon boo yaboo taxaw ndax loo lu mooy jëf ya nga daan jëf ba nga nekkee àdduna la léen ma-noon a téqale mooy tuub te fii du barabu tuub yéen a bokk fa ngeen jëm muy safaanu àjjana. Tuubi léen bala léena loo loo dal. Li tax ma ni léen jaamuji léen Yàlla mooy bis a ngi ñëw boo xam ni di nga gis nit muy daw di daw ba malaa'ika taxaw fi kanamam ni ko diw looy daw tee ngaa taxaw mu ni ko damaa gis kër yu rafet yu taaru yu xeeñ lu neex te lu ma daw ngir bëgg koo jege mu gën maa sori, malaa'ika ba ni ko kon boo yaboo taxaw, kër yee ñooy ya ñuy fayee ña doon jaamu Yàlla ca àdduna, ba nga nekkee àdduna nga ca manoona am, la la ca manoon a may mooy jaamu Yàlla fii nag du barabu jaamu Yàlla boo yaboo nga taxaw ndax fee du say kër kon jaamuji léen Yàlla bala léen a looloo dal.

13. Am na ku mas a jébbalu ci Sëriñ bi, ba mu ko ko nangulee da koo laaj loo bëgg ? koo ka ni ko fajug aajo, Sëriñ bi ni ko fajug aajo nii nga def la fi defsi léegi ba noppi laaj ma fu may ne ? Sëriñ bi ni ko fépp fu ab muriid nekk te nekk ca la mu wara nekk na nga ko fa fekk te faj aajoom te bul ma tàggu.

14. Sëriñ bi nee na ndaw lu ne muccu ak jub la war di sàkku fu mu tollu, muccu dees na ko sàkkoo ci juróom : wormaal lu mata wormaal, wormaal ku mata wormaal, lu ñu ni baax na nga def ko, lu ñu ni bon na nga bàyyi ko te di ñaan Yàlla Mu musal la. Njub, bul tooñ mukku, bul fayy ag tooñ, bul xëccoo, lu ñu ni jub na nga nekk ca tey ñaan Yàlla jubal la.

15. Am na ku masa toog ci wetu Sëriñ bi am lu muy jàng wax **A'uuzu billaa-**

hi mina chaytaani rajiim, Sëriñ bi ni ko loo lu musalu la ci, mu waxaat ko Sëriñ bi ni ko loo lu musalu la ci, mu waxaat ko Sëriñ bi ni ko musalu la ci, seytaane daa gentel dëkkub ndigal sanc dëkkub tere. Boo bëggee mucu ci moom da ngay wuuteek moom jóge dëkku tere sanc dëkku ndigal soo ko defee di nga mucu ci moom.

16. Am na Soxna su masa ñëw ci Sëriñ bi ni ko damaa gént gént gu doo waar, Sëriñ bi ni ko Bismillaahi, mu ni ko damaa gént ñu ànd ak yaw di mbooo-loo mu bari di dem ba duggu ci ag lëndëm gu tar ba kenn gisatul sa moroom, nistut ñu génn lëndëm ga ma gis ñu tuuti topp la. Sëriñ bi ni ko loo lu firi na boppam, damaa jóg di dem am ñu ma topp, àdduna tam topp ma, am ñu ma toppee àdduna, ku léen gis jàpp ni man la ñu topp te fekk àdduna la ñu topp, ñoo ñee nag fa àdduna yem fa la ñuy yem.

17. Am na ku masa nuyu Sëriñ bi mu ni ko noo tuddu mu ni ko Muxammad, mu ni ko kuy sa waajur wu goor ? Mu ni ko Abdullaahi, mu ni ko kuy sa waajur wu jigéen ? Mu ni ko Aaminatu ? Mu ni ko foo dëkk ? Mu ni ko Medina gii ci Saalum. Sëriñ bi ni bërëet duggu ci biir mel ni ku ànd ak aal di génnee lu bari di ko ko jox ba mag ñi ni ko demal daa mel ni ku soppeeku, bi Sëriñ bi ñëwee naan anamu anamu ? Ñu ni ko dem na, Sëriñ bi ni lii gën a nuroo, lii gën a nuroo daa di yegg suuf.

18. Sëriñ bi nee na ndegam nit ak nit di na ñu yegg foo xam ni lu ci naqareeti kii naqari ka ca des, lu ci kii bëggati kii bëgg ko, foo fa nag àgg naa fa ak saa Boroom, lépp lu ko naqareeti rek naqari ma.

19. Sëriñ bi bu mosaan a gis pettaaw, da naan na ñu ko yóbbu ba foo xam ni jàpp nañu ni Tuubaa du fa àgg ñu suul ko fa ndax fa yàqug seytaane yem fa la tàmbalee jëm kaw.

20. Sëriñ bi nee na Alxuraan waxi sunu Boroom la, ku ko mokkal te doo def li muy digle doo bàyyi li muy tere, sunu Boroom man na koo dindi ba mu set tàbbal la safaan ba.

21. Sëriñ bi nee na fépp fu ñu fi woote am fo, sunu Boroom di na fa wàccee juróom ñaar fukki musiiba yoo xam ni da koy séddale ñetti cër. Néen fukk ya mooy wàllu ña woote po ma te du ñu ko séq ak kenn. Ñaar fukk ya ña wuyusi seen wàll la te du ñu ko bokk ak kenn. Ña amoon yéney wuyusi te ñëwu ñu fukk ya seen wàll la te fu ñu mana nekk di na léen fa fekk te du ñu ko bokk ak kenn.

22. Sëriñ bi nee na fukk a ngi nii yu mata gaawe. Fukka ngi nii yu mat a baril. Fukk a ngi nii yu mat a yéexee. Fukk yi mat a gaawe ñooy : waxtu julli, xa-

mal gone Alxuraan, teral ab jullit, nangu dëgg, tuub bàkkaar, fay bor boo ame, delloo ab nuyoo, dencal jigéen ju ci tollu, denc ku faatu, noppi ci ab xulóo. Fukk yi mat a baril ñooy : tuub bàkkaar, sant Yàlla subxaanahuu wa ta'alaa, noppi ci wax ju amul tuyaaba, haddiya boo ko amee, wax ju yiw, teraanga ci gan, sàkkug sell ci ndox, weexalug mbind, jëfu yiw, tuddu Yàlla. Fukk yi mat a yéexee ñooy : fajar di fay bor, fase sa soxna, tëye soxna jàmbur, neenal kuy laaj te am ko, boole ab jullit, boole sa mbokk, wetti ñam te mana gis ku ko lekk, dóor soxna jàmbur, duggu ci wax joo bokkul, fab yëfi jàmbur te amoo ca ndigal.

23. Sëriñ bi mas naa firilu **innahuu laqur'aanun kariimun fii kitaabin mak-nuunin**, ba koo ka yeggee ci **laa yamasuhuu**, Sëriñ bi ni ko mustit ko mbóotum Alxuraan **ilaal mutaharuun** ndare wëy laab yi ci bàkkaar.

24. Am na koo xam ni Sëriñ bi da koo laaj ay téereem mu indi ko Sëriñ bi tëye léen ba bis ba dellusi, Sëriñ bi woo waat ko mu ñëw, mu ni ko xanaa jaaxal naa la ? Koo ka ni ko ku ànd ak du jaaxle waxu ma la ngay jaaxal kenn, Sëriñ bi ni ko ab fóore ku tëye ay téereem mu war a jaaxle waaye bëgg laa dimbalee tax ndax fóore da fay def loo ko wax rek da fay daa di àkki téere ya bu ko ca gisul nag nooy mana fexee ba mu gëm ko amul te man ma demee ak yéen ni loo lee di naaw ci kaw ngeen di xool tànk bi ci suuf.

25. Am na bis ku bokkul ci yoon wi xëysi ci Sëriñ bi suba teel, bi mu ñëwee fekk Sëriñ bi di joxe kafe mu ni Assalaamu alaykum dem ba nee mu capp fa. Bi Sëriñ bi noppee mu ñëw ni ko sa mbooloo mii sama doom mi ngi ci te sama ndigal bàyyi wu ko fi, Sëriñ bi wax ni **Laailaah ilallaahu** ana nu mu tuddu ? mu ni ko Baabakar Saar, Sëriñ bi yónnee woo-lu ko mu ñëw yegg suuf, Sëriñ bi ni ko ndax xam nga kii ? Mu ni ko waaw sama baay la. Sëriñ bi ni ko damaa bëgg nga ànd ak moom, boo yeggee lu mu la sant nga nekk ca lu mu la tere nga bàyyi ko, koo ka ni ko bu ma naree dem jaral na ma dee dem sawara. Sëriñ bi ni ko ëpp naa def loo lu kenn du ko wax man ku ànd ak man du dem sawara. Góor ga ni ko Sëriñ bi yaa ko wax ? Mu ni ko waaw, góor ga ni ko daan naa ko dégg ci taalibe yi waaye ñoom li ñuy yokk daa bari lool. Sëriñ bi ni ko léeg-léeg it ñu wàññi. Góor ga ni ko ginnaaw yaa ko waxal sa bopp jox naa la saa bopp bis niki tay ak njaboot ga ca kër ga, moom mii na toog nekkal ma fi.

26. Sëriñ bi nee na ab sëriñ bu dee digle te la muy digle jëlee wu ko ci Yàlla subxaanahuu wa ta'alaa door koo sant ka mu koy sant koo ku réer na te ku ko topp mu réeral la ndax li ci téere yi ñéppa ko jàng te téere yi ay xulóo kesee ci nekk.

27. Sëriñ bi mas naa wax Sëriñ Masàmba nañu may xamee ci yéen te bu ñu may xamee ci man

28. Sëriñ bi nee na képp ku ñu jox aw ñam ci yéen donte ndey ji la jur la na nga jàng **li'ilaafi quraychin** door koo jëfandikoo.

29. Sëriñ bi mas naa dégg lu mel ni sikkal gi ñuy faral di def ci diggante muriid ak tiijaan mu ni léen da ngeena bëgga mel ni yahuud yi ak nasaraan yi, loo lu ngeen di def ñoom ñoo koy def.

30. Am na ku masa jébbalu ci Sëriñ bi mu ni ko barab bi ku fi nekk li ñu lay digal nga di ko def, li ñu lay tere nga di ko bàyyi boo fi jógee da ñuy barkeelu ci yaw.

31. Am na naar bu mas a laaj Sëriñ bi ni ko damaa gisul ci Alquraan fenn fu sunu Boroom waxee wax ju leer ni firawna da fay tàbbi sawara ? Sëriñ bi ni ko xoolal **innahuu la'aalin fil ardi wa innahuu la minal musrifiin ak wa annal musrifiina humu asxaabu naari.**

32. Sëriñ bi nee na lépp lu ngeen nekk ci ndigal yi da ngeen koy taqoo ndax ñooy yoonu àjjana. Lépp lu ngeen bàyyi ci tere yi da ngeen koy taqoo ndax ñooy yoonu safaan ba.

33. Am na ku Sëriñ bi masa yónni mu dajee ñaari gaynde jaar ci seen diggante jàll. Ba mu ñewee Sëriñ bi ni ko mbaa tiitoo ? Mu ni ko déédéet, Sëriñ bi ni ko tigi.

34. Sëriñ bi nee na am naa ak sama Boroom ñetti jotaay yoo xam ni bu ci nekk la ma ko ca laaj la mu ma ca tontu lenn la. Dama ni ko mbooloo mi nga tàggat seeni xol boole ma ak ñoom nga xam ni bu ma nekkoon ci ginnaaw sawara woo léen fa da ñuy xala lakk ba jeex waaye di na ñu ma fa fekk. Bu ma nekkoon ci ginnaaw ndox woo léen fa tam dañuy xala lab waaye di na ñu ma fa fekk ma bëggoon lu léen musal. Sunu Boroom ni Sëriñ bi xanaa du mbooloo mi la topp? Mu ni ko axakay, Mu ni ko fu ñu tollu di waxtaane sa mbir.

35. Sëriñ bi nee na mbir yi ñetti xaaj la ñu. Xam-xam bu am njariñ, jëf ju yiw ak teggin yu ñu gërëm. Xam-xam bu am njariñ mi ngi juddoo ci xam sa ayibi bopp. Jëf ju yiw mi ngi juddoo ci wommatu jëm ci Yàlla sunu Boroom ak di ci wommate. Teggin yu ñu gërëm ñi ngi juddoo ci yarub sëriñu tarbiya moom nag moo lay àggale ci Yàlla sunu Boroom di la ko jegeel.

36. Sëriñ bi nee na ku xam Boroomam du toppu ku dul Boroomam. Ku sàggan tam du toppu lu dul bakkanam. Ñi xam Yàlla da ñuy dimbalante ci toppu Yàlla ak ragal Yàlla. Ñi sàggan da ñuy xëccoo ci moy Yàlla ak noonoo.

37. Sëriñ bi nee na sunu Boroom bi mu bëggee digal malaa'ika yi ñu su-jjóodal Aadama da koo xamal ñenn ci ñoom, xamal léen tam ni di na am ku dul

sujjóod te su boo baa di na doon ab yééfér, ibliis bokkoon ci ñoo ñee. Ba ñu léen digalee ibliis dellu ginnaaw di xool koo ka kan la. Ba ñépp sujjóodee ba mu des moom donj mu wóor ko ni moom mooy ki ñu rëbb ca la tàmbali di dëgéral boppam ci bañ gi di léen won ni moo tay ag lànkam te moo gën Aadama. Bi Sëriñ bi waxee lii ba noppi da ci teg ni lii nag manees nañu ci jàngee ñaar : bu njëkk bi mooy ñàkk a gaawee ndigal di na xañe ngërëm di waral merum sunu Boroom, ñaareel bi mooy gëstu awray jàmbur man naa waral ag alku.

38. Sëriñ bi nee na boo bëggee xam Yàlla sunu Boroom ci ndigalam yi da ngay bàyyi tereem yi.

39. Sëriñ bi mas naa génñ am kilifa gu mag gu ñëw di ko siyaar, Sëriñ bi tàmbalee waxtaan ak moom mu sëgg di tombantu ci suuf. Sëriñ bi di ko xool ba mu tomb juróomi tomb mu ni ko loo lu ngay def loo ci jublu ? Mu ni ko dama doon fo. Sëriñ bi ni ko tegal sa baaraam ci tomb bu njëkk bi te wax **Subxaanal-laahi** mu def ko, mu ni ko tegal ci bu ñaareel bi te wax **Alxamdulillaahi** mu def ko, mu ni ko tegal ci bu ñetteel te wax **Laailaaha ilalaahu** mu def ko, mu ni ko tegal ci bu ñenteel bi te wax **Allaahu akbar** mu def ko, mu ni ko tegal ci bu juróomeel bi te wax **Laa xawla wa laa quwata ilaa billaahi** mu def ko. Sëriñ bi ni ko tomb bu ne am nga ci tuyaaba ju fees asamaan ak suuf nga naroon koo yàq ci loo xam ni amul benn njariñ.

40. Sëriñ bi mas naa wax ci benn jotaay ku bëgg Yàlla sunu Boroom na toog, ku bëgg ku dul Yàlla na jóg.

41. Sëriñ bi nee na dundu gu teey mi ngi ci topp ndigal. Dundu gu bon mi ngi ci ñàkka topp ndigal. Dundu gu digg dóomu mi ngi ci boole ñaar yii. Ku topp ndigal yi baña def benn tere, ibliis dëddu ko ci sababu **Inna ibaadii laysa laka alayhim sultaanun**. Ku jublu tere yi ibliis moo lay jëmee fu ko neex ci sababu **Innamaa sultaanuhuu ala laziina yatawalawnahuu wa laziina hum bihii mu-chrikuun**. Kuy boole ñaar yii nag ibliis di jankonteek yaw di bokkaaleek yaw ci sababu li sunu Boroom wax ni **wa charikhum fil amwaali wal awlaadi wahid-hum wa maa yahiduhumu ilaa huruuran**.

42. Sëriñ bi nee na aw yiw bala laa jariñ nga def ko, aw ay bala laa dur nga def ko.

43. Sëriñ bi nee na bu la bakkan woo wee jëmee la ci lu bon na nga wuyu sunu Boroom ci aw yiw. Bu la bannex woo wee jëmee la ci ag réer na nga wuyu sunu Boroom ci ag njub. Bu la àdduna woo wee jëmee la ci ag wor na nga wuyu sunu Boroom ci ag topp. Bu la seytaane woo wee ci ag moy na nga wuyu sunu Boroom ci ag jaamu.

44. Sëriñ bi nee na àdduna ñaari xaaj la ay yiw ak ay yàqu-yàqu. Jèlal yu yiw yi ànd ak ñu yiw ñi tey yiwal te bàyyi yàqu-yàqu yi ñu ànd ak ñi yàqu tey yàq.

45. Waxtaan wii Sëriñ bi daan nako wax lu bari ci jamono ci mujju ci Njaarém bi muy waaja dikk Tuubaa moo tax mag ñi daan ko tuddee Uluumu Akaabiril Awliyya... Sëriñ bi nee na Seex Axmad Tiijaan Seriif, Seex Abdu Xaadr Jeylaani, Seex Umar Fuutiyu Taal, Seex Siidi Muxtaar Kuntiyu li ñu làq ci Yàlla waxu ma ni kenn làq na lu ni tollu waaye kenn làqu ca lu ko ëpp. Ñenti tomb yii nag la ñu sèqalee woon seen bopp. Ñenti tomb yi : bii daa nekk ci seen penku, bii nekk ci seen sowwu, bii nekk ci seen ndeyjoor, bii ci seen càmmooñ. Seen jëmm ñu taxawal ko ci digg bi. Nit ku ne li ko Yàlla digal mooy tomb bi ci penku bi, li mu ko tere mooy bi ci sowwu bi, li mu bëgg di ko wut te xamu ñu nu ñuy def ba am ko mooy tomb bi ci ndeyjoor, li mu ragal di ko daw te xamul nu muy def ba muccu ci mooy tomb bi ci seen càmmooñ, ñoom nag bi ñu dikkee jamono da ñoo dem ca tomb ba ca penku te mooy bi boole ndigali Yàlla yi, ca la ñu sax ba làq la ñu làq ci Yàlla Subxaanahuu wa ta'aalaa, tomb bi ci sowwu bi te mooy bi làq terey Yàlla yépp waxu ma la jëf waaye gestu wu ñu ko ba mu yàgg, tomb boo bee ci seen sowwu ñëw fi ñoom ni léen nun kat noo ngi dem yàgg nanu fi ak yéen lool ngeen të noo jëf, noo ngi seeti ñeneen ñu ñu jëfee, tomb ba ca seen càmmooñ di ay ñaawtéef daa di ñëw fi ñoom ni léen noo ngi toppi tomb bee nekkoon ci seen sowwu. Ñoom tomb yi ñooy wax ak ñoom waaye wuyu wu ñu léen sax, ña nga ca la Yàlla digle rek sax ca, sax ca, sax ca, jógu ñu di wut ay xemmemtéef déédéet, Yàlla kay moo woo xemmemtéef yépp ak njariñ yépp ni léen dem léen teralal ma sama jaam yee ndax ba ma léen bindee ba léegi masu ñoo jógi ci samay ndigal te bàyyi samay tere kon dem léen teralal ma léen. Moo waral lu waay amati te fonk ko te bëgg ko, dëm yët léen ko, loo lu mooy sababu li ñu am. **Wa man araada dafha maa yaxaafu fajtanib manaahiya Laahi, wa man araada jalba maa yuxibu famtasil awaamira Laahi.** Ku namma jañ la mu ragal na bàyyi tere Yàlla yi, ku namma ñoddi la mu bëgg na nga jëfee ndigali Yàlla yi.

46. Sëriñ bi nee na ku soxlawoo njariñ yi ñu dox sa digg ak Aji jariñ ji. Ku soxlawoo Aji jariñ ji mu xëccal la njariñ yi.

47. Sëriñ bi nee na muriid du moom dara, dara du ko moom.

48. Sëriñ bi nee na Maqaama mi gëna kawé fa Yàlla jamono jii mooy dëkkal ag wéetal Yàlla ci xol. Ñu bari ci nit ñi di nañu génñ àdduna te du ñu yóbbaaale ag ngëm. Ñu bari di nañu gunge saay-saay sa sawara ëllëg **wal'iyaa zu billah.**

49. Sëriñ bi nee na ki moom lépp nanguwul bokkaale.

50. Sëriñ bi nee na Yàlla mi moom lépp boo ko joxee ab cër ci lépp du nan-

gu ndax moo moom xol bi ak làmmiñ wi ak cër yi moom pas-pas yi ak wax yi ak jëf yi. **Laailaaha ilalah waxdahuu laa chariika lahuu, laa yaxfiru an yuchrika bihi.** Boo ko manul nga taqook tuub ak yéene.

51. Sëriñ bi nee na ku bëgg Yàlla yëram ko ci àdduna ak allaaxira da ngay farlu ci lu war ak lu ñu sopp ak lu dagan lu am njariñ. Bu la lu xaraam jubloo nga dàq ko wëlbatiiku ci lu war. Bu la lu ñu sib jubloo nga dàq ko ci lu ñu sopp. Bu la lu amul njariñ jubloo nga dàq ko ci lu dagan lu am njariñ ba àgg ci sa keem kàttan su ko defee Yàlla di na la yëram ca la des ci moom ci jëf.

52. Sëriñ bi nee na fu waay nekk te nekkal ma fa na fa nekkee ñent yii : julli juróom, jàng Alxuraan, jàng Xasiida ak ligéey mu baax mii. Julli juróom santaane Buur la te santaane Buur mat naa def. Jàng Alquraan dafay tax sunu Boroom boole la ci njoñam. Jàng Xasiida dafay tax ku la gis xam ni ci sama njoñ nga bodd. Ligéey mu baax mii dafay tax nga man ñett yii.

53. Sëriñ bi nee na ku yéene aw yiw mi ngi mel ni ku am aw jiwu ji ko. Wax aw yiw mi ngi mel ni bay ko. Jëf aw yiw mi ngi mel ni góob ko ak dajale ko.

54. Sëriñ bi nee na gis-gisu xol am na ñetti yëf : xalaat ci lu amul njariñ, xalaat ci lu ñu sib, xalaat ci lu xaraam. Xalaat ci lu amul njariñ da fay waral mu fattu. Xalaat ci lu ñu sib da fay waral mu wànnen. Xalaat ci lu xaraam dafay waral mu gumba.

55. Sëriñ bi nee na ñaar ñu bodd di wut Yàlla te manu ñoo jubóo am na ci ñoom ñaar ku ca desee dëggu ca la muy wut.

56. Sëriñ bi nee na nit ayib yi dañoo nekk ci wetam, Maqaama Yàlla yi nekk ci ginnaaw ayib yi. Saa yu jubloo benn maqaama ci ñoom ñu ni ko dindil ayib bale nekk ci kanamam mu ñëwal boppam. Saa yu deñee maqaama boo bu daa di koy dikkal. Mbooleem melo ñiy dox ci Yàlla noo nee la mel.

57. Sëriñ bi nee na nit bu tuubee ndab la mu doon def bàkkaar ya, sunu Boroom da koy dëpp raxas ko ba mu set wecc te du ko delloo xottu ndab la, da koy duy ak lu baax ba mu tollu fa mu tolloon mu jox ko ni ko def ci.

58. Sëriñ bi nee na barke néeg la boo xam ni da ñu ci dajale yiwu àdduna ak allaaxira ak seeni njariñ def teggin muy ab buntam, **waatuul buyuuta min abwaabihaa.**

59. Sëriñ bi nee na ku nekk ci sëriñ bu xam Yàlla na nekk ca moom te baña doylloo nekk fa moom. Nekk ca moom mooy nekk ci ndigalam ndax ku duggu ci gaal joxe payoor insaa Allaa ta'alaa di na àgg ca barab ba mu jëm. Ku nekk fi gaal nag te duggu ca nu muy àggee.

60. Sëriñ bi nee na dëgg daa diis ba mel ni dënnu, bu ñu ko waxee ku ko dëgg da fay njort ni ci kawam la dal ngir ag taram waaye teggin moo koy woyofal di ko wëlbatii.

61. Sëriñ bi nee na li war ku xam Yàlla sunu Boroom ci ñi ko topp mooy mu dugal léen ci la ñu léen tànnal ñu duggu ca te duggu ñu ca woon te xamu ñu ko woon, génnee léen ci la ñu duggon te duggu ga gënul ci ñoom. Li war muriid bi nag mooy sant Yàlla ci génnee ga ñu ko génnee ci la mu duggoon te gënul ci moom ak dugal ga ñu ko dugal ca la mu gënnoon té gënn ga di ko lor.

62. Sëriñ bi nee na **yawma yafirul mar’u min axiihi wa ummihii wa abiihi wa saaxibatihii wa banihi...** Nit ñi ñetti xaaj la ñuy doon : koo xam ni daa dawoon Boroomam jëm ci ag njabootam, koo ku bu ëllëgee dafay daw ag njabootam, ag njabootam di ko wut a gis ngir jël seeni xàq ci moom. Koo xam ni daa dawoon ag njabootam jëm ci Yàlla bu ëllëgee ag njabootam da ñuy daw di ko wuta gis ngir mu xettali léen mel ni Uweysul xarniyu radiya Laahu anhu. Koo xam ni daa dawoon jëm ci Yàlla ànd akug njabootam ci àdduna bu ëllëgee mooy doon Góoru góor ñi te moom donj mooy wax samaw xeet.

63. Sëriñ bi nee na waxi arab aw yoon la, Alxuraan mooy dëkk ba. Ku àgg ci ab dëkk nag aajowoowul aw yoon. Ku bëgga dox manula ñàkk nga gis aw yoon bu dul loo lu di na réer, réer gu koy yóbbée lu koy jooyloo.

64. Sëriñ bi nee na nit ñi ñetti xaaj la ñu. Ku jublu Yàlla jubale ci ay njoñam, ku mel noo na di na muccu di na musle. Ci ku mel noo na la sunu Boroom wax ni **Yaa ayuhaa laziina aamanuu xuu anfusakum wa ahliikum naaran** ag mujjam mooy **adxuluul janata antum wa azwaajukum tuxbaruun**. Ak ku daw jëm ci Yàlla bàyyi ag njoñam dem ci doj yi ak xur yi ngir li sunu Boroom wax ni **Yaa ayuhaa laziina aamanuu laa tulhiikum amwaalukum wa laa awlaadukum an zikri Laahi** ag mujjam mooy **adxuluul janata laa xawfun alaykum wa laa antum taxzanuun**. Ak ku jubluwul Yàlla jubale wu ca ay njoñam, koo koo tax sunu Boroom naan **Yawma yafirul mar’u min axiihi wa umihii wa abiihi wa saaxibatihii wa banihi** bu ëllëgee tam moom la ñu naan **xuzuuhu fahuluuhu**.

65. Sëriñ bi nee na loo lu ñuy wax mbàkke-mbàkke jotewu ma ak ñoom dara, damaa mel ni ku jóge ci Yàlla rek.

66. Sëriñ lisaa Jenn mas naa indi ay weer (lunette) jox ko Sëriñ bi ni ko di na baax ci mbind mi. Ba ko Sëriñ bi takkee am ku fa nekkoon ni ko boo ko xawoon a toppalsi ci bakkan bi. Sëriñ bi daa di koy sànni ni ko topp bakkan.

67. Am na ku tuddoon Xaadii boddul ak Xaadii Majaxate Kala dafa daan def saa su aksee ci Sëriñ bi mu ubbil ko lool naan ko **Faxdi maa anta xadiin**

(loo àtte tay) ? Su ko defee muy wax ba benn bis Sëriñ bi wax ko ko mu ni ko sa ñaari maamuum yii ku léen jiite woon ku dul yaw kenn ci ñoom ñaar sàbbaal ko : Sëriñ Mbàkke Buso ak Seex Ibra Faal.

68. Sëriñ bi nee na lu waay am Yàllaa ko ko may. Lu waay ñàkk moo ko ko ñaanul.

69. Am na ku masa sol col gu xat lu mel ni mbubbu yoo yu di am ag kaala ci baat bi, loxo yi di xaw a mel ni lu dang ñëw ci Sëriñ bi. Mu ni ko yaw moom sa col gi xat na lool di ba mel ni colug tubaab ? Mu ni ko Lislamm da koo nanguwul? Sëriñ bi def cell. Wax nañu ni koo ka ca bis ba la faatu.

70. Am na guy gu nekk Daarul Manaana gu ñu daan wax guy tàggatoo, Sëriñ bi bu masaana jóge Mbàkke Mbawol jëm Tuubaa bu ñu koy gunge fa lañu daan tàggatoo ak moom. Bu masana a am ñu jóge Mbàkke fekk ko Tuubaa tam bu léen di gunge fa la daan tàggook ñoom. Mas naa am bis ñu mu doon gunge ci waa Mbàkke ba àgg foo fu ni léen dangeen daan woo sunu Boroom wuyu na léen. Sunu Boroom nag ku mu wuyu lépp a lay wuyu Kajoor ak Bawol ak Siin ak Saalum ñépp di na ñu ñëw ma léen di dénk bu ñu ñëwee melo wa ngeen nekkoon ba sunu Boroom wuyu léen ngeen bañ caa jóg ndax ñoo ñu bu ñu ñëwee ku ne da fay indi aw melo.

71. Sëriñ bi nee na jamonoo ngi ñëw joo xam ni bu ñu ca àgge na ngeen def lislamm muy seen kër fab Alxuraan ñagee ko ko te ku nekk ca ginnaaw ñag ba di léen woo bu léen ko wuyu seytaane la.

72. Sëriñ bi nee na ay wax bu jógee ci xol dafay duggu ci nopp àgg ci xol jëmbat fa aw yiw. Bu jógee ci làmmiñ rek nag du weesu nopp.

73. Sëriñ bi nee na toog ak ku dundu da fay dundal, toog ak ku dee da fay ray, toog ak ku tawat da fay tawatal. Ku dundu mooy kuy wëlbatiku ci diggante lu war ak lu ñu sopp te di léen yéwénal ci lu dagan. Ku dee mooy ki nga xam ni da fay wëlbatiku ci lu xaraam ak lu ñu sib te di yàq lu dagan ci ñoom. Ku tawat mooy kuy wëlbatiku ci yu dagan yi ci lu dul mu ciy yéene.

74. Am na ku masa dikk ni ko man de Bàlla Aysa damaa bëgga jébbalu, wax ko ñetti yoon, Sëriñ bi ni ko toppsil, mu toppsi. Sëriñ bi ni jegesi léen yéen ñii dégg lii waay jii wax, ñu dikk mu ne waxaatal li nga wax, mu ni ko damaa bëgg a jébbalu, Sëriñ bi ni ko wax nga lu baax boo ko defee waaye damaa bëgg nga yëg ne ni nga ko waxee dégg nanu ko, dégg nga ko bu baax, mu ni ko waaw Mbàkke, Sëriñ bi ni ko boo ko jëfee jàpp nanu ko.

75. Sëriñ bi nee na ndaxam ña nekk barsàq bu ñu dellusiwaatoon seen kër yi lu mu jege-jege jàkka ji du ñu fa àgg, ci jàkka ji la ñuy yem di jaamu Yàlla ndax

seen kumpa daa deñ.

76. Sëriñ bi mas naa wax Sëriñ Moor Xari Silla saa su ngeen demee ba gi-satu léen ku léen naan Yàlla nee na, na ngeen dellu seen kəri baay te nekk ca la ngeen nekkoon.

77. Sëriñ bi nee na jëf bu sellee dafay nekk fi ag gaal du yàqu mukku, bu sellu nag da fay doon pënd bu ñu wesaare.

78. Sëriñ bi mas naa wax ni dugub moo mu ana lu ñuy wax ni mooy mbokkam? Ñu ni dënn kanaf-kanafal mu ni cox rekkay mbokkam waaye ñàkk gaa dëggoo tax ñu tàggale léen dem wuti fee pepp wuti fee ndawal boole léen te bokku ñu Aadaama ak Awa. Ag mbokk Yàllaa koy def waaye ag dëggoo mooy dëgg ndax ci lees mana àndee.

79. Sëriñ bi nee na bu léen ma sosالاتي.

80. Sëriñ bi daan na wax ni kaay léen ma wax léen ko ci wolof, wolof ci la te ci wolof la ñu koy xamee.

81. Sëriñ bi nee na li ñuy wax kàttanu sunu Boroom akug nammeelam sëriñ si da ñu koy jàng man dama koo mos. Gàmmu gii nga xam ne moom laa mujj a gàmmu Tuubaa nga xam ni nit ñi xëccoo nañu samab der ba xotti ko xàmmee wu ma kook gàmmu gi ma njëkk a gàmmoo ca géeg ga nga xam ni ginaar gi ma doon bëgg a joxe dem naa ba bët set gisu ma ku ma ko lekkal. Lee wéttali wu ma woon lii wéetalu ma ndax sunu Boroom rek laay wéttalikoo te fii laa ko bàyyi woon fa laa ko fekk.

82. Mas naa am kilifag naar gu laaj Sëriñ bi daa am lu ñu jaaxal ci yaw? Sëriñ bi ni ko loo lu lu mu ? Mu ni ko taalibe yi ni ñu la bëggee ak ni ñu bëggantee ndax Yonent bi SAWS ñi àndoon ak moom bëgg nañu ko waaye am na ñoo xam ni ? Sëriñ bi ni ko sunu Boroom ñetti yëf damaa war ci Moom ma def léen ba mu mat sëkk, mbindéef yi ñetti yëf war ma ci ñoom ma def léen ba mu mat sëkk te Yàlla ku mu gërëm amul lu mu lay fayee lu dul jaam ñi. Naar ba ni ko ñett yi la war ci Yàlla yu mu ? Sëriñ bi ni ko lu mu digle def naa ko, lu mu tere defu ma ko te lu mu dogal mu neex ma. Mu ni ko ñett yi la war ci jaam ñi yu mu ? Sëriñ bi ni ko masu maa tooñ ku Yàlla bind te tooñ gu ma ab jaam tooñ lu mu rëy-rëy ba mu noppee laa ko ko jéggal te lu ma am bokku kook ñoom. Taalibe yi nag dama léen a boole lu ñu bokk te séddoo gu ñu ko moo tax manu ñoo tàggoo.

83. Am na ku ñuy wax Abdu Laahi Nduur mas naa gis Sëriñ bi bi mu nekkee ci géeg gi mu laaj ko fu mu dëkk ca réew ma ? Mu ni ko Ndar, Sëriñ bi ni ko boo delloo nga laajte Ibra Faal ni ko sab sëriñ nuyu na la. (Nee nañu loo lu ginnaaw

juróomi at yi ci la ñu xamee ni Sëriñ bi faatuwul).

84. Sëriñ bi mas naa wax benn soxna li nga sol gàtt na di ? mu ni ko lii de laa am. Sëriñ bi summi turki daraa bi mu soloon dagg ko ci digg bi sànni ko ko.

85. Sëriñ bi nee na jamonoo ngi ñëw joo xam ni ku yàqawul la ñuy wax waaye fu yàqu àggul du am.

86. Sëriñ Muusaa Ka nee na woy yi mu njëkk a woy Sëriñ bi ca Jolof ba mu ko indee Sëriñ bi da ni ko daa am loo defoon ? Mu ni ko waaw Bàlla Aysa, mu ni ko nettali ko, mu nettali ko. Sëriñ bi ni ko jub na lool de Muusaa waaye damaa bëgg boo ma deetee woy nga woy ma ci wolof ndax man wolof laa te wolof laa nàmp. Yonent bi SAWS bu ma ko dee woy ci arab bëgg ay mbokkam bu ñu ko dëgge xam ko laa ci jublu, man woy ma ci lii ma nàmp saay mbokk doon ko ma doon ko.

87. Sëriñ Muxammadul Mustafaa mas naa ñëw ci Sëriñ bi ni ko tay damaa xëysi ngir mbir. Sëriñ bi ni ko mbir moo mee nu mu demee ? Mu ni ko damaa fas yéene jébbal la sama bopp saayir ak baatin. Sëriñ bi ni ko jërëjër ndaxam Mustafaa seedeel ci Yàlla ni loo lee bëggoon naa la koo sant ba nga ko defagul waaye bu ma la ko santoon li muy baax-baax def gii nga ko def te santu ma la ko moo koy gën. Mustafaa bul sikk ni lii nga def boo ko defutoon doo doon dara.

88. Am na koo xam ni daa xoromu woon lool daa masa ñëw ci Sëriñ bi ni ko damaa seexul te damaa bëgga seex ? Sëriñ bi teg kaala gi ci gémmiñam muuñ tuuti ni ko loo ma defal lu jar seex ? Mu ni ko kenn defalu la ko, seex moom yaa koy def ci sa coobare te damaa bëgga seex. Sëriñ bi ni ko xam nga sax luy seex ? Mu ni ko déedéet Mbàkke damay wax rek. Sëriñ bi ni ko boo xasee seexlu lu bon kenn gënatulaa seex la ca des boole nit ak nit la. Loo lu man naa ci lol julli ñaari ràkkaa ma ko gën a jafe, kilifa gu ñuy wax Abdul Xadir Jeylaani ak junaydi la Yàlla mayoon ñu mana boole kenn ak kenn boo baak léegi ci man mii la ko def defaatu ko ci keneen te li ma ci man manu ñu ko waaye dikkal ma wax la seex goo gee ngay wax li nga jublu ba di ko wax li mu làmbool. Mbooloo mii may yabal fi yéen damaa bëgg ngeen xam ni lu ñu fa sax-sax di ngeen tàggoo, lu ñu ligéey-ligéey tam seen boppu la ñuy ligéeyal, kenn ku ne bu xëyee lu mu ligéey ñu def ko ci keesam, lu ngeen yàgg-yàgg ak ñoom it jaru ñoo def wéttal di na ñu léen rob ba ñu jeex tàkk ñu rob la te du ngeen bokk bàmmee. Nit koo xam ni bu nekkee fi yaw boppam lay ligéeyal, lu ngeen yàgg-yàgg it di ngeen tàggoo, ànd gii ku xam la muy jariñ ba di ko bëgg yéena ko xam waaye man xamu ma ko.

89. Bi Sëriñ biy jàngale **Alfiyata** Ibn Maalik ba aksi ci **fihlun xiyaasu mas-daril mu'adaa min zii salaasatin karadda raddaa**, daa mel ni aal da koo duggu mu wax ko ca kaw sànni téere ba ni ñi yaakaarul lu dul am njàng dem léen

seeti keneen ku léen jàngal man jàngaleetuma bàyyi wu ma sax jàngale waaye damaa bàyyi jàngaliinu aada wi te mooy dikk ci ab sèriñ àllarba ak dibéer lu mu la digal bu la neexee def bu la neexee ba, loo lu laa manatul a àndateek kenn, léegi ku bëgg a àndateek man dafay boole ñaari loxoom fas ci xolam ni ma **aslamtu nafsii alaa yadayka** loo ma digal ma def ko, loo ma tere ma bàyyi ko.

90. Sèriñ bi mas naa wax xam ngeen farlu, fayda ak fulla? Ñu ni ko déedéet. Mu ni farlu mooy looy def sàkkal ko waxtu, su waxtu wa jotee dara bañ la koo teree def. Fayda mooy loo xas tàmbali ngir Yàlla néew doole bu mu tax nga dellu ca ginnaaw wettalikoo ca Yàlla te yaakaar ca ndimbalam. Fulla mooy fu lu baax yem nga yem fa.

91. Sèriñ bi nee na dénk naa léen ñaar te bu léen ko ñetteel : ligéey ak jaamu Yàlla. Àdduna lu ngeen fi gis lu mu nuru nuru dara sutura rek la, dëgg dëggi teraanga allaaxira la am. Ku bëgg sutura àdduna da ngay nangoo ligéey. Ku bëgg teraanga allaaxira da ngay nangoo jaamu Yàlla.

92. Sèriñ bi mas naa woote wax ni ab jaam ñett ñoo ko war diggam ak Boroomam : gëm Yàlla, ragal Yàlla ak topp Yàlla. Ku gëm Yàlla da ngay nangu ay ndogalam. Ku ragal Yàlla da ngay bàyyi ay tereem. Kuy topp Yàlla da ngay jëf ay ndigalam te na ngeen xam ni Yàlla li muy bëgg bëgg ku def lu baax ku bàyyi lu bon moo ko ko gënal ndax def lu baax ak bàyyi lu bon dañoo nuroo te bokku ñu. Fi mu ne manees nay def lu baax waxtu wu ne nga di ko def te du la taxa bàyyi lu bon waaye waxtu woo bàyyee lu bon yaa ngi ci lu baax.

93. Sèriñ Fàllu Mbàkke nee na Sèriñ bi mas na léen a woo ba ñu aksi mu ni léen baax rek laa bëgg ngeen def ko ndax leneen lu ngeen fi saytu lu dul baax ab kàccoora léen koy èppale te ab kàccoor lu mu barile-barile du am lu baax.

94. Sèriñ bi nee na jaamu Yàlla ak ligéeyal Yàlla da ñoo dend te bokku ñu. Jaamu Yàlla ay cëra koy def. Ligéeyal Yàlla nag ci mbindéef yi la ñu koy defee.

95. Sèriñ bi nee na xëccóo ci àdduna boka na ci liy yàq jëfi èllëg te ku yàq jëfi èllëgam ci àdduna bu èllëgee du jariñu mukku.

96. Sèriñ bi nee na bañante ak iñaanante ak ñàkka dimbalante boka na ci liy waral kiiraay diggante jaam bi ak Boroomam.

97. Am na ku Sèriñ bi masa woo lu mu diib lool ba am ñetti fan door a ñëw. Sèriñ bi ni ko ndaw la moo yéex am lan ? Mu ni ko dama doon àggale samay wurd. Sèriñ bi ni ko da nga may jàpp wala nga jàpp la nga nekkoon.

98. Sèriñ bi mas naa laaj **faazat xilaamiil yawma bil xayrayni in chaa'a man yakfiiniya dayrayni** nu ngeen koy firee ? ñu ni ko **faazat** texe na **xilaamii** samay

xalima bëgga wéy mu ni **faa** gi mooy **Furqaan**, **Alif** gi mooy **Injiil**, **Zaay** gi mooy **Zabuur**, **Taa** gi mooy **Tawreet**, mbóotu téere yoo yu laa dajale ci samay mbind.

99. Sëriñ bi nee na bu ngeen gisee ma léen di digal lu baax bëgg ngeen sax ci xam ngeen lu ko waral ? Ñu ni ko déédéet, mu ni boo nekkee ci lu baax te sax ci lu la ab safaan jege-jege jarul moytu jarul tiit taxoo koo jóg.

100. Seex Ibra Faal bi muy nekk Mbàkke Bawol ak Sëriñ bi dafa daan wër guddi kër Mbàkke-Mbàkke yépp fu ndaa nekk mu duy ko, lu daanu mu yëkëti ko. Sëriñ bi woo ko ba mu ñëw mu ni ko lii loo ci jublu bëgg lu baax ? Mu ni ko waaw. Sëriñ bi ni ko du noonu, Yàlla jenn jëmm la, da nga koy wut fenn ba am ko am ko fépp.

101. Sëriñ bi nee na Mbay Jaxate moo mu dee léen ko déglu samaw làm-miñ lay waxeek yéen.

102. Am na naar bu masa ñëw ci Sëriñ bi di ko jàmbat sëriñub naaram ni ko da koo tèkku ni ko di naa dox sa digg ak sama maam Rasuulu Laahi SAWS ëllëg. Sëriñ bi mel ni daa fëgg fa mu toog wax sëriñ ba ni ko tin ma ci fekk boo ba seen diggante soree lool. Mu ni ko wax naa ko ba noppi. Sëriñ bi wax waay ja laggal ba ëllëg ba may maamam Rasuulu Laahi SAWS.

103. Am na naar bu mas a julli ànd ak Sëriñ bi di xalaat kii may toppu ndax mat na ma ilimaan ? Bi Sëriñ bi sëlmalee ni ko sa maam Rasuulu Laahi nee na ma ku toppu ci man mel na ni ku toppu ci moom.

104. Sëriñ bi mas naa wax ab naar ndax yaa ko jël ? Boo ba daa am ku ko tuumaal alal. Mu ni ko déédéet. Sëriñ bi ni ko dama lay laaj ngir jëmme Yàlla ñetti yoon. Mu ni ko déédéet. Sëriñ bi jàng **Wa xaaluu lijuluudihim limaa चाहिदुम अलायना खालु अन्ताकाना लाहु लाज़ि अन्ताक कूला चय'िन...** tifli ko ci noppu naar bi cëram yépp wax ni ñoo ko jël.

105. Am na taalibe bu masa jébbalu ci Sëriñ bi mu koy noddu loo, waaju-ram loo lu metti ko lool ba mu bind Sëriñ bi bataaxal ni ko na dellusi. Sëriñ bi woo ko ni ko kaay dellu muy jooy. Sëriñ bi ni ko manul a ñàkk ndax bataaxal bi diis na lool. Ba mu delloo, ba baayam faatoo mu ñëwaat. Sëriñ bi ni ko demal fale noddu. Ba mu noddee, Sëriñ bi ni ko sa nodd goo gu moo texeel sa baay.

106. Am na ca mag ña koo xam ni daa am ku ñëwoon ci moom ni ko dama laa jox sama bopp. Mu ni ko nanu dem ci Sëriñ bi. Ba mu ko ko leeralee, Sëriñ bi ni ko loo lu wolof di wax naan ku yàgg ci pind baag fekk la fa noo nu la demee daa di ni jox naa ndigal képp koo xam ni nit ñëw na ci moom ni ko dama lay jox sama bopp ngir man mii nga nangul ko ko ni ko diw ? Mu ni ko Mbàkke. Sëriñ bi ni ko lenn rek laa bëgg ngeen dimbalee ma ko rékk waay yoon wi ma léen di

teg na ngeen léen ciy teg ñetti yoon.

107. Mas naa am lu ñu jëlal Sëriñ bi ci xaaalis. Ku mu laaj mu ni ko jëlu ma ko, am ku mu wax ni ko diw alal ji may laaj nee na ma yaa ko jël. Koo ka ni ko wax dëgg maa ko jël waaye dama ko doon barkeeloo. Sëriñ bi ni ko da ngay bàyyi ba ñu jox la ko mu door a tuddu barkeelu daa di ni sàcc bon na lool waaye sàcc maa ci raw. Damaa bëgg ngeen xam ni alal yi fiy ñëw saa su ñu xèyee lu ci ne dafay wax ak man doonte ñaari bekku suukar la ni ma maay alali diw ja mu indi woon ngir fenqlu (dàq) nàngam mbaa fàggulu nàngam. Su ko defee ku ko jël te joxu ñu ko ci ndigal la ca boroom doon bëgg yaw yaa koy gàddu, bu dee musiiba bu mu doon moytuloo ci sa kaw la jëm, loo loo tax xaar ndigal du mana ñàkk.

108. Am na naar bu mas a laaj Sëriñ bi mbiru **Asxaabul Kahfi**, Sëriñ bi ni ko nettali ci làmmiñu boroom la dàqee laaj ko Abdu Raxmaan mee ca la bokkoon.

109. Sëriñ bi mas naa jox Sëriñ Rijjaal Sekk ñaari dàll ni ko boqal benn bi mu boq ko. Sëriñ bi yëkëti ba ca des ni ko yóotu ko te bu bee wadd. Mu xam xéll ni su yëkëtee loxoom bee wadd,. Sëriñ bi ni ko noo nu laa demEEK àdduna.

110. Am na ku masa wax Sëriñ bi doylloo gi ñu la doylloo daa far julleetuñu yu bari defatuñu ko. Sëriñ bi ni dënn ba mu yàgg ni léen su ngeen demEE na ngeen ci boole bàyyi lekk ak naan.

111. Am na ku Sëriñ bi masa wax kaay dem yoriji daara ja te boo demEE bul wax lu bon bul def lu bon, bañ a tooñ doy na gàllaaj.

112. Sëriñ bi mas naa toog ca Njaarém dégg ay tégg. Mu ni dégg ngeen loo lu? Ñu ni ko waaw ñoo ñu taxu ñu waay ja (seytaane) jóg, yéen ñi ci sama wanag wii yéen a koy tax a jog.

113. Mas nañoo ruural kenn ci taalibe yi mu tëye jur ga. Bi ko Sëriñ bi yëgee ni ko jéggal ko, ku jaayoon nag ya ak sàmm ba du tax mu jot yoolub jéggale.

114. Sëriñ bi mas nay defar attaaya am ku mu yónni mburu wala mbiskit mu daw dem daw ñëwaat. Sëriñ bi ni ko dellul ca ka nga ko jëndee woon. Mu dellu koo ka ni ko li ma la delloo daa ëpp.

115. Sëriñ bi nee na dem léen ligéeyi ndaxam moos ñàkk fee tawat dara doy na àddiya.

116. Sëriñ bi nee na ndaxam àdduna mii amu ma fi am sus waaye allaaxira tële wu ma fa dara.

117. Am na jàngalekatu Alxuraan bu ñu doon soññu ci demal siyaareji Sëriñ

bi ba bis mu dem siyaareji ko. Sëriñ bi jox ko mbubbam laaj ko am mbubbam ni ko ku dul yéen jaralu ma ko.

118. Sëriñ bi am na ku mu mas a wax diw xanaa xamoo ni ba Yàlla di bind sa jëmm ji àjjanaa tax da ngay safaanu waay jii ba Yàlla di bind jëmmam sawaraa tax maa sempi ab géttam ca sawara.

119. Sëriñ bi nee na lu bon jigul kenn waaye da fay def ni ku nekk ci lu bon ba lu bon xam ni yaa ngi ci moom da la fay def tekk dem seeti ay moroomam, soo rombee koo ka di def lu bon da nga wax ni kii lu bon li muy def jig na ko waaye saa yu lu bon gisee ay moroomam ba ànd ak ñoom indi léen diggante su gàtt, koo kee ku ko gis di nga xam ni lu bon jigul kenn.

120. Sëriñ bi nee na na ngeen ragal Yàlla na ngeen sant Yàlla loo lu nag lu deesi wax la rek la waaye du ay wax ay jëf la daa di jël ab téere jox ko Sëriñ Muxammadu Lamin Jóob ni ko maa ngi léen di dénk ragal Yàlla maa ngi léen di dénk ragal Yàlla mooy liy jariñ tay ak suba.

121. Sëriñ bi nee na ndigal lëndëmu fajar la ci leer rek la jëm. Lu dul ndigal leeru timis la ci lëndëm rek la jëm.

122. Sëriñ bi mas naa xëy ni nañu ma woo wal Muusaa mu mag, ñu daa di woo ma ñu jàpp ni moo fa njëkk te gëna bariy at, Sëriñ bi ni léen waxu ma mii Muusaa sama mom laa wax fekk moo ma mel ni ku génn ba mu ñëwee Sëriñ bi ni mii laa wax ndax mii moo denc waxi sunu Boroom ci ab dënnam muy Sëriñ Muusaa Xalima Géy. Sëriñ bi jox ko am mbind ubbi ko ñaari feggu ni ko sottil ma ko te bul xool mbind mi. Boo ba kenn kuy nit fekke wu ko. Ca ëllëg sa mu jébbalsi mbind mi fekk Seex Ibra Faal toog ak Sëriñ bi. Bi Sëriñ Muusaa jubsee xadamiku ngir Sëriñ bi yëg ko, Sëriñ bi xool ko ni ko Yaa Muusaa **aqbil wa laa taxaf innaka minal aaminiin** mu aksi toog ni cell. Sëriñ bi ni ko def nga ko na ma la ko waxee woon ? Mu ni ko waaw. Seex Ibra siggi xool Sëriñ Muusaa ni ko yaw Muusaa muus nga lool di moo nu ñuy bindee loo masu la gis masoo koo dégg te juumoo ci? Sëriñ Muusaa ni ko moo yaw it noo def ba xam li ñu ma doon defloo te fekke woo ko kenn nettali wu la ko.

123. Sëriñ bi mas nay misaal nattub jullit ci koo xam ni da doon dox ci aw yoon ba jub saamaan (jaan ju rëy) boo xam ni bu ko mätte mu faatu, ab bant jam ko ba fëll ci tànkam mu sëgg di ko dindi, saamaan ba jàll.

124. Sawara mas naa laaj wàllam Sëriñ bi ci li muy joxe ? Sëriñ bi tontu ko luy tektale ni amul benn dur (lor) léppam njariñ la. Bi sawara naagoo ba waññi ko, Sëriñ bi ni ko bu bis baa ku masa diinat Ibra Faal sab cër la, bu ko jéggalee nga xam ni moo la ko xañ.

125. Am na mag yu masa dajaloo di laaj Sëriñ bi cër bi Seex Ibra Faal am ci xolu muriid yi lu ko waral ? Sëriñ bi ni léen yéen ñépp ku ma ci waxoon awal fii boo jógee ci buntu ngay jaar waaye moom bu ma ko waxoon awal fii fa ma joxoñ lay xool bu jógee fa lay tay boppam ak lu fa mana nekk.

126. Am na gaynde gu doon dàq ab rab ba ñu aksi ci Sëriñ bi fekk boo ba mi ngi bind **Matlabul Fawzayni** mu téqale seen diggante ci xool bu mu xool gaynde gi.

127. Sëriñ Alsay Njaay mas naa yónnee àddiya yu wuute ay xeet bisub talaata wax ndaw ya ñu waxal ko Sëriñ bi ni ko bàyyi na boppam bàyyi na ay mbokkam, bàyyi na àdduna ak lu ci aju ngir jëmme Sëriñ bi bëgg mu dimbali ko bañ koo bàyyeek boppam wala ay mbokkam wala àdduna wala waa àdduna. Ba ko ndaw ya jottalee àddiya ja ak wax ja. Sëriñ bi wax nañu woo fere yi jege ñu ñëw mu daa di digle ñu baamu wax ja ngir ñu dégg ko, ba ñu noppee mu ni léen nee léen ko deesu ko bàyyee ak kenn mbaa lenn Boroomam la ko deesi booleel ku ko gisati jëmme Boroomam lay gis ci moom daa di wax ndaw ya ni léen ñu wax Sëriñ Alsay Njaay **Wa innaka latahdii ilaa siraatin mustaqiimin si-raata Laahi lazii lahuu maa fi samaawaati wa maa fil ardi alaa ila Laahi tasiirul umuur.** Ba bis ba dellusee la ku baax fanaansi Tuubaa.

128. Sëriñ bi nee na dee léen fonk ag mbokk ndax alalu Yàllaa te kenn bëggul ku sàgganee sa alal.

129. Sëriñ bi masu la nangu kuy wax bi la tubaab yi jàppee, bi nga jàppee tubaab yi rek.

130. Mas naa am ku wax Sëriñ bi damaa bëgg fasu naaru góor, Sëriñ bi ni ko boo noppee yaqu.

131. Sëriñ Baabakar Saar mas nay tègg jëm ci Sëriñ bi. Sëriñ bi ni loolu lu mu? Ñu ni ko Baabakar Saar la mu ni xayna bu ñëwee wax li mu ci jublu. Bi mu ñëwee Sëriñ bi ni ko Baabakar lii loo ci jublu ? Mu ni ko da ngaa bëre ba daan te bàkku woo ma muñ ko ba manu ma koo muñ may bàkku. Sëriñ bi ni ko di naa bàkku waaye daa jotagul, sama dëkk ba ñu naan Tuubaa ak sama jumaa ja laay bàkkoo.

132. Sëriñ bi nee na fu ngeen fi dégg lu baax da faa jaar waaye fii la jëmsi.

133. Sëriñ bi nee na **Maa kaana Laahu liyu'azibahum wa anta fiihim, Wa anta fiihim** nag du fi jóg.

134. Sëriñ bi nee na Lislàam ak Alxuraan ñoo ma fi bàyyi maa léen fi bàyyi. Fu ñu yem fa laay yem, fu ma yem fa la ñuy yem.

135. Sëriñ bi nee na njàngum Xasiida da fay jolli te diib.

136. Am na bis Sëriñ bi nekk fa mu daan tombalee mag ñi ba tàmbalee tomb am ku ni Sëriñ baa ngi waxtaan. Sëriñ bi ni ko waxtaanu ma, xam nga luy waxtaan ? Mooy kii wax kii wax kii wax, ñu tànn ca benn, man damay jàngale.

137. Sëriñ bi nee na Tuubaa jàng Alxuraan ak jàngale ko laa fa digle, ab jaayukaay sax bu mu fa am wala bu fa amee nañu koy wax ab ja te bañ koo wax leneen.

138. Sëriñ Abdu Laahi Jaane bi mu nekkeek Sëriñ bi Gànnar da koo san-toon muy jàng ba mujju nit ñi bu ñu ko rombee naan ko sa moroom yépp di ligéey yaw ngay jàng rek mu wax ko Sëriñ bi mu ni ko fii ligéey ak jaamu Yàlla dara jariñe wu fi, ndigal rek moo fiy jariñ.

139. Am na bis ca Njaarém, Sëriñ bi dégg kuy jàng **Salli alaa laysin cha-faa Biyawmi Badrin iz wafaa Ma’a sixaabil xunafaa bi’ahlihiil mu’azami** .mu ni bëréeet wax ni nañu ko woo mu ñëw, Sëriñ bi ni ko loolu ku ko wax ? Mu ni ko ci sa Xasiida ga ñuy wax **Jazbul Xuluub** laa ko gis. Sëriñ bi ni ko damaa yaakaaroon ni daa am ku wax Yonent bi SAWS lu raw li ma ko wax, ma bëgg a laxasaayuwaat.

140. Sëriñ bi nee na ku teral lu bokk ci man tedd ba fàwwu, ku teddadil lu bokk ci man teddadi ba fàwwu.

141. Sëriñ bi nee na Alxuraan fa ñu ma ko doon joxee kuy wax **Baa Siin Mi-mara** ma nu faa yegg. Fa ñu ma doon joxee julli kuy rukkoo aka sujjóod manu faa yegg.

142. Maam Seex Anta mas naa wax Sëriñ bi am na weñ goo xam ni Kaamiil bi lépp moo ciy daje. Sëriñ bi ni ko ag weñ ? Mu ni ko waaw. Sëriñ bi ni ko indi ko. Ba mu ko indee, Sëriñ bi ni ko **Bismillaahi** mu taal ko mu ni **A’uuzu billaahi mina chaytaani rajiim**. Sëriñ bi ni ko ubal ubal ubal boppam lay muslu.

143. Sëriñ bi nee na sama Xasiida yi maa léen bind waaye ña léen di jàng maa léen di tànn.

144. Sëriñ bi mas naa wax Sëriñ Maalik Njaay wool ma taalibe yi, ba ñu dajee mu génn. Sëriñ Maalik Njaay ni ko ñépp daje nañu. Sëriñ bi ni ko ñépp manu ñoo daje. Sëriñ Maasàmba ni ko daa xamul waxin li ëpp daje nañu. Sëriñ bi ni bu li ëpp dajee ma wax li ma bëgga wax xam ngeen fu ma léen jëlee ak fu ma léen jëmee ? Ñu ni ko déédéet. Mu ni man mi xam fa ma léen jëlee ak fa ma léen jëmee lu ma léen digal na ngeen ko def, lu ma lén tere na ngeen ko bàyyi daa di fatu.

145. Sëriñ bi am na ku mu masa laaj ci looy yëngu mu ni ko ci Alquraan, mu ni ko sax ci.

146. Am na bis ñuy wax ci ku ñuy tooñ ba coow la bari lool. Sëriñ bi dégg ko laajte ñu wax ko ko. Sëriñ bi soppiku lool ngir wax ja daa di wax ni am na loo xam ni ku ko waxal nit wala nga jiiñ ko nit bu bis pénc baa la sunu Boroom di jëflanteek yaw man Axmadu mii du ma ca doon dara. Ku ñuy wax Sëriñ Mod Siise jóg ni ko man fekke wu ma yëgu ma sama làmmiñ wii ba ko sunu Boroom bindeek tay jii masu maa fàttaliku fu ma ci waxee lu dëppook lu sunu Boroom diglewul. Sëriñ bi ni ko loo lu doylul bul fekke, bul dégg, bul gis.

147. Sëriñ bi am na bis mu mel ni ku soppeeku di wax ca kaw jaamu léen Yàlla te bu léen dof, jaamu léen Yàlla te bu léen dof, jaamu léen Yàlla te bu léen dof. Dof yi xam ngeen ñooy ñan ? Ñu ni ko déédéet Mbàkke. Mu ni dof yi ñooy ñi ni wett ca ker ga séen ña ca naaj wa di jaamu Yàlla ñoom ñu lànk tèdd ca ker ga jàpp ni ñii ci naaj wi di kër-këri di jaamu Yàlla, seen jaamu gi bu sottee ñoom ñu xaj ca te fekk na kat ñoom jaamulu ñu léen Yàlla, seen bopp la ñuy jaamul Yàlla kon jaamu léen Yàlla te bu léen dof.

148. Sëriñ bi mas naa jox ay xéewal kenn ni ko séddale ko njaboot gi. Mu dem jox ko ñenn ci njabootu Sëriñ bi. Bi mu ñëwee Sëriñ bi laaj ko ? Mu wax ko. Sëriñ bi ni ko demal jëli ko su ma la waxatee samag njaboot ña ca daara ya laa ci jublu.

149. Am na ku ñuy wax Axmadu Sow mas naa jóge Maatam ñëw Gànnar di seetsi Sëriñ bi bëggoon tam bu yeksee nattu Sëriñ bi ci arab yu jafe. Bi mu aksee bay wax ak taalibe yi, Sëriñ bi ni anamoom ? Ñu ni ko gan la gu fi yeksi. Sëriñ bi ni lu mu doon ? Ñu ni ko yaw la soxla. Sëriñ bi ni **Bismillaahi** nee léen ko mu yeksi waaye ba muy jox Sëriñ bi loxo manu la wax benn arab, **Faatixa** sax manatu koo tari. Bi ko Sëriñ bi joxee loxo ab diir muuñ mu xam ni feeñu na ko. Ba mu bàyyee loxoom lépp door a dellusi ci boppam. Sëriñ bi ni ko ana lu doon saw yoon ? Mu ni ko man kay won nga ma. Sëriñ bi ni ko Axmadu li nga wax dégg naa ko waaye da ngaa xamul ni Yàlla mi nu bind digal nu tere nu di na dikk ci àdduna ame jëmmu doomu aadama ni nun, am ay kër ni nun, di saytu jigéen ñi ni nun, di am ay doom ci ñoom ni nun, di fi bàyyeekoo ñu di ko denc fi suuf ni nun te koo ku deesu ko xam. Mu ni ko yawa daa di joxe boppam.

150. Sëriñ bi nee na fu ma ñaar tuddee ñetteel naa léen, fu ma ñett tuddee ñenteel naa léen.

151. Sëriñ bi mas naa wax Sëriñ Njaase Siise ñett da ñu léen di def lenn te du ñu lenn : mbir mu yéwén, aajo ju faju ak ngërëmul Yàlla. Foo fekk boroom

mbir mu yéwén dafay bari xéewal yu koy dikkal. Foo fekk boroom aajo ju faju xol ba da fay sedd donte amul ku koy fobal ag satalaam. Foo fekk boroom ngërëmul Yàlla am gaanuwaayam manees na cee jàppu.

152. Sëriñ bi nee na nelaw fajee naa ko kafe taxul ma am ca la ma ca bëgg, ma fajee ko attaaya taxul ma am ca la ma ca bëgg waaye ba ma ko fajee xiif laa tàggook moom.

153. Sëriñ Móodu Jaw Paxa, Sëriñ bi da koo mas a wax limal waliyu yi nga xam te boole ci sa bopp. Nee na keroog la ko wóor ni waliyu la. Nee na mu daa di rëdd ni Móodu Jaw Paxa waliyu la, daa di rëddaat weneen ni Maam Cerno waliyu la, Sëriñ bi ni ko faral woo wu ñoo bokk fañ ñuy fayee. Mu daa di rëddaat weneen ni Seex Anta Gaawaan waliyu la, Sëriñ bi ni ko faral woo wu koo ku àjjana la bàyyikoo woon te fa lay dellu. Mu rëddaat weneen ni Seex Ibra Faal waliyu la, Sëriñ bi ni ko faral woo wu bu dajewutoon ak nun, jamono ju mu nekk moo koy àtte. Mu rëddaat weneen ni Seex Mandumbe Xàbbaan waliyu la, Sëriñ bi ni ko faral woo wu koo ku muriid saadiq la te muriid saadiq moo ëpp doole waliyu. Mu rëddaat weneen ni Allaaji Maalik Si waliyu la, Sëriñ bi ni ko faral woo wu lu mu am ragal Yàllaa ko ko may waaye du waliyu.

154. Soxna May bi mu yeggalee am njàngam, Sëriñ bi da ni ko wutal dara te dem ca Faati Ja mu jàngal la ag taalibe, ëllëg Yawmal Xiyaam lu fa waay dese manees na koo mottali ba mu des ag taalibe.

155. Sëriñ bi mas naa wax ku tuddu Baabakar sa waa kër baay ñaataa la ca mag? Mu ni ko juróom ñent, mu ni ko ñaataa la ca raw ? Mu ni ko juróom. Sëriñ bi ni ko bis ni tay ña la mag ak ña la raw jiitu nga léen te dootu ñu la jot.

156. Sëriñ bi nee na lu baax foo ko fekk dafay séexlu lu bon, lu bon foo ko fekk da fay ragal lu baax.

157. Sëriñ bi mas naa woo mag ñi ni léen digalu ma léen dama léen di dëggal la léen sunu Boroom digal. Sunu Boroom nee na ku ma jaamu maay sa Buur, sunu Boroom nee na ku ma jaamuwul it maay sa Buur. Sunu Boroom nee na àjjana man donj maa ko am keneen ku am àjjana amul. Sunu Boroom nee na àjjana ku ma jaamuwul du fa duggu. Man ci sama bopp li ma léen ciy dollil man Axmadu mooy jaamu léen Yàlla jaamu lu ma léen Yàlla saa bopp laay jaamul, jaamu léen Yàlla jaamu lu ma léen Yàlla saa bopp laay jaamul, jaamu léen Yàlla jaamu lu ma léen Yàlla saa bopp laay jaamul. Yawmal qiyaam du ma fa taxaw di layal kenn mbaa may layoo ak kenn, ñaari baat la ma sama Boroom di laaj fa muy taxawal boroom jamono yépp. Bu ma fa taxawalee ni ma Axmadu na nga def ak jaam ñi ? Ma ni ko bind naa won léen, wax naa ñu dëgg, jëf naa ñu gis.

158. Sëriñ bi nee na mujjug Tuubaa till yaay nekk ca mbedd ya. Sama bët yaa ngi ci ne jàkk.

159. Sëriñ bi nee na rammu fii ci àdduna la ñu koy defee nit ki. Da nga koy tere lu bon mu koy bàyyi nga di ko digal lu baax mu koy def di bàyyi tere yi. Bu faatoo texe.

160. Sëriñ bi nee na bu ngeen xamoon fa ma jëlee sama Xasiida yi di ngeen léen fonk wuutewul ak may dagg samay cër di léen ko jox.

161. Sëriñ bi nee na bis bu ñu àggee ba sama kër gii ñu sàkket ko sàkketu weñ, am yoon gu ñuul gu jaar fii ci sama dëkk bi, sama Xasiida yi di wax ci jawu ji, su boo baa mbindéef yi di na ñu léen xaaj ñetti xaaj, benn ba sama Boroom di na ma ko féetele, ba ca des di na ko bàyyeek tubaab bi, ba ca des mu bàyyi ko fi muy nuru dara te du dara.

162. Sëriñ bi mas naa wax Majaxate, **ilmul xuruuf** (xam araf yi) amul solo, mu ni ko ma yaakaaroon ni lu baax la ? Sëriñ bi ni ko nit man naa am **ilmul xuruuf** te xolam mbooleem ayib yi nekk ci, **Maxrifatu bi Laahi** rek a am solo.

163. Am na ku Sëriñ bi masa yónni ci taalibe yi fekk muy ku mokkal Alxuraan. Ba muy dem di daw ba mu ñëwee ñaq lool, Sëriñ bi ni ko bu ma la yónnee-tee deel dox ndax da ngaa yenu lu diis.

164. Sëriñ bi mas naa wax ku ñuy wax Sëriñ Baara Jeng ni ko Muxammad xam nga lu ñu fi indee ? Mu ni ko déédéet. Sëriñ bi ni ko ñaar la : Yeesalsi Lilaam ak xettali mbindéef yi.

165. Am na mbëru làmb bu ñëwoon ci Sëriñ bi mu ni ko noo tuddu ? mbër ma ni ko Magay Maram Ndaw laa tuddu waaye mbërum Ñomre la ñu may wax. Sëriñ bi ni ko fii bala fee kenna doon mbër daa daan ñent ñii. Mu jóg tàmbalee bàkku, Sëriñ bi ni ko déédéet daa di koy limal bakkan, bannex, seytaane, àdduna mu ni ko ñoo ñee ba àdduna sosoo ba tay yaa léen mas a daan.

166. Sëriñ bi mas nay waxtaan ba mu yàgg mu am ku mu xëcc ci fere yi ni ko diw góorgóorlu léen bu baax, bis ba balaa kenna jàll mel nii (boo ba koo ka daa soloon lu weex).

167. Sëriñ bi nee na na ngeen am kilifa te nangu mu yilif léen, Yàlla xamal na ma ci loo xam ni su ma ko manoon jëmm ji la ñuy xaaj ñaar jenn ji yilif ji ci des.

168. Am na ku masa ñëw ci Sëriñ bi ni ko damaa bëggoon nga ñaanal ma ci sama doomu nijaay, dañoo bëggante ma bëggoon koo denc. Sëriñ bi ni ko loolu jarul ñaanlu. Jigéen ñett yii la : ki nga xam ni ba ko Yàllay bind yaa tax, ki

nga xam ni ba Mu koy bind taxoo ak ki nga xam ni da nga ci am wàll keneen am ci wàllam. Ki nga xam ni ba ko Yàllay bind yaa tax kenn manula cee tee jot. Ki nga xam ni ba mu koy bind taxoo kenn manu la cee tax a jot. Ki nga xam ni da nga cee am wàll keneen am ci wàll lu mu yàgg-yàgg fi yaw it di ngeen tàqarlikoo keneen fab ko.

169. Sëriñ bi nee na sama mbiri bopp, fa ma jëm, seen mbiri bopp ak fa ma léen jëmee lépp ni sama rëddi baaraam yii leeree noo nu la ma leeree.

170. Mbooloo mi mas naa bari lool ci kërug Daarul Manaani gi, ñu ñëw di ko yëgle ci Sëriñ bi mu wax ni nee léen ku ci bëgg xalis na dem ci buur yi ñoom ñoo am xalis, ku ci bëgg àjjana na dem jaamuji Yàlla, ku bëgg lu dul Yàlla fu mu fi man di nekk na ñëw ñu dem.

171. Sëriñ bi nee na yar manu la ñàkk. Ku ci am koo wara yar te yaroo ko joxe woo ko fu ñu ko yaree, àdduna di na ko yar, bu ko àdduna yarul bàmmeeel yar ko te ku bàmmeeel yar di na yaru.

172. Sëriñ bi nee na li ko dalee ci bis bii ba ba àdduna di tukki lépp lu ngeen gis ci samay mbir lu mu rëy-rëy ba tax ngeen di ko yéem lu ko ëpp a nga ca ka-namam ba ba àddunay tukki.

173. Sëriñ bi nee na ñaar ñoo xam ni masu ñoo gisante masu ñoo xamante, seen kilifa xam ni war na ñoo ànd ci ab sëy daa di léen boole ngir ñu sëy, bu ñu nangoo doom ju ca juddoo lu mu bëgg am ko. Ñaar ñoo xam ne da ñoo xamante gisante bëgganteel seen bopp waaye jaar nañu ko ci yoon wax ca ak seeni kilifa, kilifa ya defar seen diggante ngir ñu sëy, doom ju ca juddoo lu mu wut am ko. Ñaar ñoo xam ni seenub diggante daa mel ni ray mu dee rayul mu dee wal'iyazuu billah.

174. Am na naar bu masa laaj Sëriñ bi koo jublu ci Sayidul Amiin (Sang bu ñu wóolu) Jibriil walla Yonent bi SAWS ? Sëriñ bi ni ko Jibriil. Mu ni ko Jibriil kon dees na taseek moom ginnaaw Yonent bi SAWS ? Sëriñ bi wax ko ñaari bayit yii: **wa xiila anna Jabra'iila yaxduru man maata muuminan wa xawmun ankaruu. Majii'uhuu bahda Rasuulu Laahi Wal xaqu anna laysa lahuu tanaahi.** Waxees na ni Jibriil di na teewe képp ku faatuwaale ngëm am na yit ñu ko weddi. Dikk gi Jibriil di dikk ginnaaw Yonent bi SAWS dëgg ga mooy lu sax la te amul ye-mukaay). Sëriñ bi ni ko lu mel ni wax jii ñi ko tax a jóg mooy ñi amug mos akug dëggal. Ku ci bokkul nag li gën ci yaw mooy wommatu wala nga noppi bala ngaa duru (loru). **Wa xiila anna Jabra'iila yaxduru man maata muuminan wa xawmun ankaruu. Majii'uhuu bahda Rasuulu Laahi Wal xaqu anna laysa lahuu tanaahi.** (Waxees na ni Jibriil di na teewe képp ku faatuwaale ngëm am na yit ñu ko weddi. Dikk gi Jibriil di dikk ginnaaw Yonent bi SAWS dëgg ga mooy

lu sax la te amul yemekaay). Sëriñ bi ni ko lu mel ni wax jii ñi ko taxa jog mooy ñi amug mos akug dëggal. Ku ci bokkal nag li gën ci yaw mooy wommatu wala nga noppi bala ngaa duru (loru).

175. Soxna Awa Buso daa masa wax Sëriñ bi Sëñ Fàllu ak Sëñ Aafiyatu ñang fa ñu nekk ag lakk da léen faa sonnal lool ba lakkaale dundu ba. Sëriñ bi ni ko tuub ko ab dundu fa mu nekk, lakk àgg fa ba di ko lakk.

176. Sëriñ bi nee na jamonoo ngi ñëw boo xam ni kenn du wax fu yàquwul, ku yàquwul rek la ñuy wax.

177. Sëriñ bi nee na ku xam Yàlla du topp ku dul Yàlla. Ku sàggan du topp lu dul bakkanam. Ku xam Yàlla bu guddee mu jëm ci Boroomam. Ku sàggan bu guddee mu jëm ci jigéenam.

178. Sëriñ Muxammadul Amiin Jóob dagana nee na am na bis juróom ñetti téeméeri Kaamil la ñu jëndadoo ci benn jaaykat ci ndigalul Sëriñ bi.

179. Sëriñ bi nee na ay wax bu jógee ci xol dafay duggu ci nopp àgg ci xol jëmbat fa aw yiw. Bu jógee ci làmmiñ rek, du weesu ab nopp.

180. Am na ku mas a ñëw ci Sëriñ bi jox ko ndox ngir mu ñaanal soxnaam su tawat. Sëriñ bi ñaanal ko. Mu dem dikkaat ni ko faatu na kër ga sax daa mel ni luy bégga gent ngir faatu gu bari, Sëriñ bi ni ko kër goo gee ak kër gii ak kër yéppay gent.

181. Sëriñ bi mas naa jox Sëriñ Bàlla Faali Jeng **Jaalibatul Maraaxib** ni ko ku mu yabalati ci moom na ko koy jox mu koy jàng ndax fa mu tollool ba daan def ci ñoom fi mu ne daa amatul jot gi. Xasiida gii nag moo ko ci wuutu.

182. Sëriñ bi nee na ñaar ñu ànd te wonante ginnaaw, bu ku nekk waaxoo genwàllu waxtu léegi ku geestu doo séen sa moroom. Ku la gisul gisoo ko du la sonnal.

183. Bi Sëriñ biy soog a ñëw Gànnar daa dajale taalibe yi ni léen tay Yàlla dogal na ñoo ngi fii ci Gànnar, maa ngi léen di digal na ngeen góorgóorlu ci sama ndigal. Ku bañ a góorgóorlu ci sama ndigal ba dellu ca réew ma jigéen di la digal ngay daw di ko doxi.

184. Am na naar bu ñuy wax Allaaji Ibraahiim mas naa ànd ak Sëriñ bi ñu yendu ci ag garab mu génnee jumtukaay bi ñuy tuxee di ci def poon daa di laaj Sëriñ bi ni ko loo wax ci lii ? Sëriñ bi ni ko tee ngaa def rek te baña laaj. Mu ni ko manul a ñàkk ndax wuute yi da cee bari, am na ñu koy daganal am ñu koy xaraamal. Sëriñ bi ni ko kon daa lënt ci yaw ? Mu ni ko waaw. Sëriñ bi ni ko xanaa gisoo Laxdariyu ? Mu ni ko gis naa ko. Sëriñ bi ni ko wax na ca tàmbali ba

ni daganul ci benn mag muy def loo xam ni xamul la ca Yàlla àtte. Wax joo ju dugg ko lool, mu sëgg lu yàgg siggi ni ko seedeel ni bàyyi naa ko ngir Yàlla daa di koy suul. Ca boo ba bis wala ginnaaw ga la jébbalu ci Sëriñ bi.

185. Sëriñ bi nee na sa juróom yii bu ñu xam sa juróom yii : say dëkkandoo bu ñu xam sag ñaawi teggin, sa waa kër bu ñu xam sag nay ak sab sëriñ, say waajur bu ñu xam saw fit sa digg ak ñoom, julli juróom bu ñu xam say soxla yu bari, sab tool bu mu xam sag tàyyel.

186. Sëriñ bi nee na xam ngeen ku mana teral ab noonam ? Ñu ni ko dée-déet. Mu ni ab muñkat ak boroom cër.

187. Am na ñu ñëwoon ci Sëriñ bi bëgg mu ñaanal léen, fekk seen bopp sëq. Sëriñ bi ni léen dem léen wati seen bopp yi man du ma ñaan ci bopp bu sëq, bopp bu sëq soo ko toppatoowee muy seytaane, soo ko bàyyee muy sobe.

188. Sëriñ Muxammadul Mustafaa mas naa wax Sëriñ bi damaa bëgg ku ma jàngal ag taalibe ñetti yoon ? Sëriñ bi ni ko Muxammadul Mustafaa ag taalibe maneesu koo jàngale ndax mooy bàyyil sa bopp te jàpp ma te loo lu xel nangu wu ko.

189. Sëriñ bi nee na jamono di na tollu foo xam ni bu ñu ca yeggee ñaar di na ñu ni gànñ bari lool, lenn làqu lool jafe lool, su boo baa nag dara du léen musal, dara du doon seen ndimbal, dara du doon seen làquwaay lu dul ag taalibe. Su ngeen demee ba xam-xam ni gànñ, am-am ni gànñ ab yar làqu na ngeen laxasu ci ag taalibe te sax ci guddi ak bëccëg wattoo ko seen bopp, ñagee ko seen bopp.

190. Sëriñ bi mas naa am ku mu wax waññil fere yi nu ñu tollu nga jënd satala yu ni tollu. Am ku ko dégg dem jënd ay satala indil Sëriñ bi. Ba ka mu yónni woon dikkee mu ni ko ba nga demee am na ku ko dégg ba jënd ay satala indi te xamul sax nu fere yi tollu waaye yii la ma saa Boroom wax te man du ma def lu dul li ma saa Boroom wax daa di ni ko demal ci fere yi kenn ku ne nga jox ko ag satala bu waxtu jotatee mu jàppu te julli te bañ koo doylloo.

191. Sëriñ bi nee na wolof da fay wax nit lu mu am Yàllaa ko ko may lu ma ñàkk moo ko ko xañ waaye demeewul noo nu lu mu am Yàllaa ko ko may lu mu ñàkk moo ko ko ñaanul.

192. Sëriñ bi nee na Yàlla lumu la nara may da lay may yitte ja.

193. Am na ag guddi mu dégg luy riir moom Sëriñ bi mu ni diw loo lu lu mu ? Mu ni ko saxaar gi la. Mu ni ndaxam ñiy wut àdduna ñoo dul nelaw sàkkaa ñiy wut allaaxira.

194. Am na ku masa sol tubayi tubaab ñëw ci Sëriñ bi mu xotti ko fa mboolo ma ñu daa di koy wutal lu mu sol. Sëriñ bi ni ko diw yaak diw moytu léen ma bis bu set ma gis seen tur ca sawara far ko.

195. Sëriñ bi mas naa am ku ko indil xoolukaayu waxtu (montre), mu ni ko ndax fa nga ko doon wutee des na fa ? Mu ni ko waaw, mu ni ko demal wutalaat ma ci. Mu dem wutaat ca indi. Mu ni ko demal wutaat ci indi, mu dem wutaat beneen indi muy ñett. Sëriñ bi di bind ba mu yàgg ni ko waxtu wu jot ci bii ? Mu wax ko ko, Sëriñ bi ni ko bii nag ? Mu wax ko ko. Mu ni ko bii ? Mu wax ko ko, Sëriñ bi ni ko ndax ñoo bokk ? Mu ni ko déédéet. Sëriñ bi ni ko ndax ñetti dëgg daa am ? Mu ni ko déédéet. Sëriñ bi ni ko li may xamal waxtu raw na loo lu.

196. Mas naa am ñu génnoon ci njabootug Sëriñ bi. Bi ñu ñëwee Sëriñ bi ni léen nit ñaa ngi jébbalu ? Ñu ni ko waaw. Mu ni léen na ngeen léen digal tere léen, su ngeen léen digalee ñu def tere léen ñu bàyyi wàcc ngeen wàcc nañu maa ci des, su ngeen léen digalee defu ñu ngeen tere léen bàyyi wu ñu wàcc ngeen wàcc naa ñoo ci des.

197. Tubaa yi dañoo mas a ñëw ci Sëriñ bi ni ko sonj ga ñu la njëkkoona sonj dañu koo tegoon ci kaw ay njort rek waaye da ñoo dëgg ci yaw loo xam ni bu amee sonj gi ñu lay sonjaat mooy gën a metti ndax di na diis ci yaw ndax da ñoo dëgg ni da ngay jënd ay jaam. Sëriñ bi ni léen seen i ndigal ak seen i tere aksiwul fii te loo lu ngeen wax it dëgg la damay jënd ay jaam waaye jëndu ma léen ngir ñu doon samay jaam dama léen di jënd ngir di léen goreel. Ñu ni ko wax nga dëgg bu ñépp defoon ni yaw kon benn jaam du fi des. Sëriñ bi ni léen man lu may dooyee jaam, koo xam ni gor yépp a bëgg a nekk ay jaamam lu muy dooyee jaam.

198. Sëriñ bi nee na jàngal nit ba mu fer ijji ak gunge gan su ma ko jot gi mayoon maa koy defal sama bopp du ma ko sant kenn.

199. Sëriñ bi nee na Tuubaa ku fi def lu juunu bu ëllëgee da fay soppiku jëmm layoo kook yaw.

200. Mas naa am Seex bu indi àddiyaam ci Sëriñ bi mu ni ko war ngaa góorgóorlu ndax alal joo fi masa indi di na ni ma maay ñaaqu diw te masu la fee tuddu.

201. Sëriñ bi bu masaan di duggu xalwatu da fay wax ni gan gu fi ñëw man ngeen koo yewwi bu dee ku yor Alxuraan na ngeen ma ko tëyeel teralal ma ko ba ma génn ndax saa Boroom damaa soxla.

202. Sëriñ bi am na ñu mu waxoon fu fi sama njoñ dajee bay tàggoo nañu

wax ñetti bayit yii : **Asbil sutuurii aslix umuurii kasir xuyuurii bilaa kidaa’i. Aslaxta xaalii billaartixaali biihdi xiyaalii bilaa bukaa’i. Hab liistiqama xiniil malaama Hab liil karaama bizii liwaa’i.** Tàggatoo ko lu ci waay ñoddi di na ñëw, lu ci waay jañ di na dem. Ba mu waxee lii daa di wax benn waay bu neex baat bu fa nekkoon ni ko nettali ko, mu tàmbali bayit wu mu wax Sëriñ bi firi ko.

203. Sëriñ bi nee na képp ku aju ci yéen na ngeen koy wax li may digle ak li may tere ma boole léen yóbbu. Koo ci xam ni defu loo ko yaak say nit bu ngeen dee jàppante téerey baat sama yoon nekku ca.

204. Sëriñ bi nee na man ku def li Yàlla wax ak Yonent bi SAWS ak li ma yeesal dem nga, ku ko deful toppu sama ndigal ba ma gërëm la te defoo li Yàlla santaane ak Yonent bi SAWS doo dem àjjana doo dem sawara, suuf la ñu lay soppo, ku léen boole nag ni cowwu àjjana.

205. Sëriñ bi nee na bu bis baa di nga gis ku ko jege lool ci ag mbokku te jubul da ñuy fob koo xam ni ma nga fa barab bu sori te jub ñu soppiku nuróole kook moom, fob kii ko jege te jubul sànni ca kàmb ga.

206. Sëriñ bi nee na juróom ñaari at yoo yu nekku ma fa ak góor, nekku ma fa ak jigéen, nekku ma fa ak gone, nekku ma fa ak mag, man ak sama satala.

207. Sëriñ bi nee na am na bis tubaab bi laaj ko ndax yaay **Mahdiyu**? Mu ni ko man de xam ? Waaye jaam bu Boroomam gërëm laa de.

208. Sëriñ Móodu Lamin radiya Laahu ta’alaa anhu nee na am na bis sedd bi metti lool ma fob ay saaku boole ko def ko mbalaan, Sëriñ bi romb ma buntu bi ma nekk ma jóg mu ni waaw lii lu mu doon? Daa di jàll dellusi jox ko mbubbu ni ko am solal kii.

209. Ay mag mas na ñoo siyaarsi Sëriñ bi fekk ubbeegul nistuut mu ubbi ni **assalaamu alaykum**, ñépp sëgg. Mu ni fu ngeen man di nekk na ngeen sax ci **niyatul xayri** yéene aw yiw **wa xawlul xayri** wax aw yiw **wa fihlul xayri** ak def aw yiw ni wëlbat won léen ginnaaw, ñu dégg ko muy těj buntu ya.

210. Sëriñ bi nee na loolu ñuy wax Mbàkke-Mbàkke jote wu ma ak ñoom dara damaa mel ni ku jóge ci Yàlla rek.

211. Sëriñ bi mas naa toog ak kenn ca mag ña waxtu julli jot Sëriñ bi ni ko xanaa waxtu wi tàbbi na ? Mu ni ko waaw mu jóg ngir woo wi kenn ngir mu ñëw noddu. Ba mu jógee bay dem Sëriñ bi ni ko li la sa Boroom defal lépp jom-bante ngaak yëkati kàddoom gii daa di jóg noddu moom Sëriñ bi.

212. Sëriñ bi nee na àjjana mii ngeen di dégg mbaa du da ngeen jàpp ni lu sotti la ba noppo ? Ñu bi ko ahakay. Mu ni déédéet ndax kenn ci yéen bu amee

ab tool ba mu jaaxal ko mu woo ay dëkkandoom ñaan léen ca ndimbal jàpp bis ndax da fay daa di toggu añ bala ñoo ligéey ? Ñu ni ko déédéet, mu ni léen Haakazaa.

213. Sëriñ bi nee na tubaab yi diirub juróom ñetti at yi mu ànd ak ñoom ñetti jikko yi mu gis ci ñoom muriid saadix rek la ko yéene : teela yeewu, fonk kilifa ak bëgg ligéey.

214. Am na naar bu mas a wax Sëriñ bi ab seriif laa. Sëriñ bi ni ko fen nga. Naar ba ni ko seriif laa. Sëriñ bi ni ko ay la yéwén fen nga, sa maama ngii jote wu la ak moom dara.

215. Am na mag mu mas di jooy ngir ag xiif ca Gànnar, Sëriñ bi laaj ko looy jooy ? Mu ni ko damaa xiif mu jox ko lem ak baraay ni ko demal ba nale.

216. Am na naar bu mas a wax Sëriñ bi yaw baax nga te taalibe yi ñi ngi lay wax Yàlla. Sëriñ bi ni ko ku nekk la muy tektale sañees na ko koo woo wee, Yonent bi SAWS da ñu ko ni **Wa innaka latahdii ilaa siraatin mustaqiimin** te **Siraatun Mustaqiim** ci ay turam la bakk.

217. Sëriñ bi nee na lu Yàlla bind lu ne man lay wut da ñu koo umpale rek.

218. Sëriñ bi mas naa julli ci biir ab taw, ba mu noppee ni ku newul seb-seb julliji di nga ni berax-berax tàkk te kenn du ko man a faj.

219. Am na bis Sëriñ bi di jàngale ci ay tomb, am genn góor gu raam ba jege génnee saaku xalis naan bii diw a la ko jox ba mujju am lu wadd daanu ci tombi Sëriñ bi. Sëriñ bi féel xalis ba mu tasaaroo ni ko lii du dara lii may wax rek a am njariñ.

220. Am na ku masa ànd ak rakkam ñëw ci Sëriñ bi, rakk ja jébbalu ci Sëriñ bi, mag ja ñëw wax ko baayam, baay ba ni ko mbaa yaw jébbaluwoo? Mu ni ko déédéet, mu ni ko waaw góor waaye muuju na mook baayam yépp jébbalu ca rakk ja.

221. Am na ku masa wax Sëriñ bi daa am lu ma jaaxal lu may laaj ? Sëriñ bi ni ko lu mu ? Mu ni ko gor su lay ligéeyal nga nekk ci ker gi mu nekk ca naaj wa soo soxlaa yónni ko, loo lu daal jaaxal na ma ? Sëriñ bi ni ko lii nga laaj ñépp waroon nañu koo laaj waaye na léen ci wulli rek war, liy dem ci mbuus mi maa ko ciy def.

222. Sëriñ bi daan na wax na ngeen moytu **alfaasiduunal mufsiduun** ñi yàqu ba noppi di yàqe.

223. Sëriñ bi bi ko tubaab yi di booleek gaynde gi daa dem ba mu yàgg mu

taxaw, ki ko jiital ni ko ca nga jëm de jàpp ni daa ragal te fekk na Rasuulu Laahi SAWS moo ni ko taxawal ma jiitu.

224. Sëriñ bi léeg-léeg mu taal lu attaaya ji ba nga tàmbalee xamb mu ni la bàyyi ko yoral ko boppam defar lépp ba mu àgg mu jox la lépp dig la ci loo xam ni di na la jaral naan lépp ak di naan attaya ba fàwwu. Lu mel nii bu ko defee da lay wax ni bi ma la koy sant damaa gis li ci nekk xajul ci sa bopp ma xam ni boo ko defee nàngam ak nàngam ma defal ko saa bopp.

225. Sëriñ bi nee na lépp lu may digal nit yool baa ngi ci wetam, waxtu wu gisee mu def ko yool ba dem, bu geestoo gis yool bi mu xam ni defagul la mu ko digal.

226. Am na ku masa wax Sëriñ bi damaa bëgg nga dimbali ma baa mel ni Ibra Faal. Sëriñ bi ni ko faat na, yéen ñii fi nekk ñu léen di wax ay muriid saadix kenn ku ne ba ngay dikk da ngaa def sa bopp ñenti xaaj, benn xaaj ba nga sédd ko sa bopp, benn xaaj ba nga sédd ko say mbokk, benn xaaj ba nga sédd ko sa Boroom, benn xaaj bi nga jox mako. Ibra Faal bi mu dikkee ñenti xaaj yépp la ma jox, Boroomam Bi ko bind la njëkk a bàyyi.

227. Sëriñ bi nee na ku bëgga bokk ci ag Nguur dangay xam Buur ba, xam Njoñ Buur ba, xam Bëggug Buur ba. **Xul Huwal Laahu Axadun...** mooy xamle Buur bi. **Muxammadun Rasuulu Laahi wa laziina ma’ahuu...** mooy xamle njoñ Buur bi. **Wa innahuu la Xur’aanun Kariimun fii Kitaabin Maknuunin...** mooy xamle Bëggug Buur bi.

228. Am na ci taalibe yi ku masa sol ay sagar romb Sëriñ bi mu koy xool ba mu yàgg mu ni ko waay ji demal sol yëre te bàyyi sa bëgg àdduna gii.

229. Am na ku mas a wax Sëriñ bi damay def lu baax waaye daa mel ni damaa jigul ? Sëriñ bi ni ko jigadiwul kenn mi ngi mel ni ndab lu ñuy duy te feesagul naka noo nu safaan ba jigul kenn.

230. Sëriñ Mbay Saar mas naa ànd ak Sëriñ bi kër komaandang ba ñu àg-gée xaj ba wuti léen Sëriñ Mbay Saar songook moom ba mu yàgg ba jekku xaj ba. Ba mu ko bàyyee xaj ba daw wuti boroomam, Sëriñ Mbay moom it daw laxasu ci tànkì Sëriñ bi di def ni xaj bi di def. Sëriñ bi ni ko Mbay Saar li ngay def lu mu ? Mu ni ko xaj la may xaj te maa ko gën boroom.

231. Mas naa am ku takk ñaari jaaroy xalis ñëw ci Sëriñ bi mu ni ko lu tax nga takk ñaari jaaroy yii te góor benn la wara takk ? Mu ni ko benn bi da fay sa jaaroy bi ci des jaaroy Maam Cerno la. Sëriñ bi ni ko xoolal bu la ci neex nga takk ko te tekki ba ca des. Ba mu ko defee ba noppi, Sëriñ bi ni ko takk samab jaaroy mbaa takk jaaroy Cerno lu ci ne njariñ nga ci jublu te man képp ku wuuteek

Sunnas Yonent bi SAWS manoo jariñu ci man manoo jariñu ci Cerno.

232. Mas naa am ku yenu ag bagaan ñëw ci Sëriñ bi mu wax ñaar ña fa nek-koon ñu yenni ko, ni ko tanq ci te fexe ku nekk mos ci daa di ni yaru yare yom-bul, gis ku ko def jar na sol dàlli weñ di daw ba mu dammatoo nga jox ko loxo.

233. Sëriñ bi nee na **Charii'atu** mi ngi mel ni **Safinatu** (gaal) ci maanaa ak tollooy araf, ku ci duggu muccu na, duggal ànd ak sa njoñ.

234. Sëriñ bi nee na xam Yàlla mooy àjjana ju teew moo tax saa Boroom ni **Wa liman xaafa maqaama Rabihi jannataani.**

235. Sëriñ Ngumba Ture radiya Laahu anhu da ni bis Sëriñ bi man déey Yàlla bèggalu ma ko dara, Sëriñ bi ni ko Bismillaahi, Ngumba nga ni lan ? Mu ni ko Yàlla bèggalu ma ko dara. Sëriñ bi ni ko mbaa yëg nga ni soo ko bèggaloon dara yoralu la dara, ba mu la bindee ba noppi da laa bindal mbooleem li mu la nar a jox boole la ak koo xam ni nii da ni la àndal ak koo ka yoralu ma la dara kat.

236. Sëriñ bi nee na bi ma sama Boroom fii fi àdduna ma ñëw ngir mottalil Rasuulu Laahi saws ligéeyam ba. Damaa taseek Lislām mu ànd ak Alxuraan ni dañuy gàdday génn réew m. Sëriñ bi laaj léen lu tax ? Lislām ni ko dañu ni dañu may dimbali di ray samay doom di ray samag njaboot. Alxuraan ni ko dañu maa def fowukaay. Sëriñ bi ni léen ñëw léen ñu dem, bu ñu demee waxu ma nit ña waaye man lu war ci yéen di naa ko def.

237. Am na ñu Sëriñ bi woo woon di léen tàngalal, ba mu léen joxee kaas ya ni léen bala ngeena naan na ngeen déglu ma defal léen ci pas-pasu jariñu. Ku ci yorati ab kaas guux bu njëkk bi da ngay wax **Bismillaahi Maxfiratu Laahi**, ba ca tegu nga wax **Bismillaahi Raxmatu Laahi**, ba ca tegu nga wax **Bismillaahi Ridwaanu Laahi**, lu ngeen ko gaaw-gaaw teg fi suuf dee léen ko wax.

238. Am na ku masa toog fi Sëriñ bi ba mu yàgg mu ni **A'uuzu billaahi mina chaytaani rajiim**, Sëriñ bi ni ko **rajiim** moo mu ngeen di muslu xam ngeen ko ? Mu ni ko déedéet. Sëriñ bi ni ko des na ci kanam tuuti ku fi faatooti moo lay tàgge.

239. Sëriñ bi nee na mbindéef yi bu ñu bàyyi woon juróom ñetti yëf jublu seen Boroom di na léen wàcceel xéewal goo xam ni di nañu ci man a jaamu Yàlla te doo tu ñu sonnu. Juróom ñetti yëf yi ñooy : xam Yàlla te toppuloo ko, jàng Alxuraan te doo jëfee la muy digle, bëgg Rasuulu Laahi te doo jëfee sunnaam, lekk xéewali sunu Boroom yi te doo ko sant mukku, bëgg àjjana te doo def lu la fa yóbbu mukku, ragal sawara te doo bàyyi lu la fay yóbbu mukku, muslu seytaane ci kaw te ànd ak moom ci biir, suul ku faatu te doo waaru mukku.

240. Sëriñ bi nee na ñi ànd ak man ñenti xaaj la ñu. Ñii ñi ngi ci dëgg gu weex tàll. Ñii ñi ngi ci fen wu ñuul kukku. Ñii ñi ngi ci fen wu nèbbu. Ñii ñi ngi ci jaxase dëgg ak fen waaye kiy tàggale dëgg ak fen ci sama ginnaaw lay ñëw mi ngi ñëw. Bu dikkee di na tàggale dëgg ak fen. Ñi may tuddoo te nangu wu ñoo jébbalu ñi ngi ci fen wu ñuul kukku. Ñi nga xam ni da ñu ni jébbalu nañu te nangu wu ñoo ñëw wuyusi ñi ngi ci fen wi nèbbu. Ñi nga xam ni da ñoo jébbalu ba noppi yèkati seen bopp bàyyi ko fii te nangu wu ñoo wone ni ay taalibe la ñu ñi ngi ci dëgg gu jaxasoo. **Yaa ahla bari Yaa ahla baxri uujuu libari Baxri saxaa'i.** Ñi nangoo jébbalu nangu maa toppu ñi ngi ci dëgg gu weex tàll. **Yaa ahla barri** waa jéeri bu ngeen déggeee jéeri, ñiy jàng ci kaw gi laa wax. **Yaa ahla baxri** yéen waa géeej gi bu ngeen déggeee géeej gi woo wu ma waa géeej gi ñi géeeju laa woo. **Uujuu** wëlbatiku léen wuti **Baxri saxaa'i** géeejug tabe feeñ na. Lii ma léen di wax na ngeen ci jàpp, na ngeen ragal Yàlla te nekk ci ag njub te nekk benn. Lu ci waay am na ko bokk ak moroomam te ngeen gëm Yàlla te xam ni Yàlla mooy benn buur bu dul am ñaareel te képp ku ñu bind Yonent bi SAWS moo la gën du sa moroom. Dikk naa fii ngir xamal léen ni ngeen war a toppee Yonent bi SAWS. Ma bëgg Yonent bi SAWS ba nga xam ni moom rek laa bëgg, moom rek la Yàlla bëgg. Ngir won léen ni ñu ko war a toppee te mooy topp ko te doo ko booleek dara, wattu sa Boroom, wattu sa moroom.

241. Sëriñ bi nee na di naa nekk foo xam ni doo tu léen ma gis waaye da fay mel ni ku ubbi am taax duggu ca biir ub buntu ya lu ngeen def ma gis ko lu ngeen wax ma dégg ko.

242. Am na ñu Sëriñ bi masa wax **Bismillaahi** seen ñëw gii ngeen ñëw mbaa nawu léen seen bopp ? Ñu ni ko déedéet, Sëriñ bi ni kenn ku nekk da ñu fab ab buum roccantal ko ci baatam, mbaa xam ngeen ni ña toog it seenub yaafuus ba wu léen fa ? Ñu ni ko waaw. Sëriñ bi fii ku fi ñëw da ñu la fee indi.

243. Sëriñ bi nee na lii ma léen di digal toggug ku xiif la, balaa ma léen koo digal def ko, su ma noppee gaaw léen defi ko.

244. Sëriñ bi mas naa laaj **man kaana lillaahi kaana Laahu lahuu** lu ñu ci jublu? Ñu ni ko ku nekkal Yàlla, Yàlla nekkal la. Sëriñ bi ni jublu wu ñu ci loo lu. Ku lottul ci dara kenn manu koo nekkal ci dara, ku nekkal Yàlla ci ndigal yi mu jox la la yell ci yaw.

245. Sëriñ bi ca Gànnar am na bis mu jóg bëgga duy ag satalaam, bi mu aksee fi ñuy rootee gis góor ña ak jigéen ña jaxasoo mu taxaw am naar bu ko gis xam ni daa bëgga duy mu ñëw jël satala gi duyul ko Sëriñ bi. Sëriñ bi ni ko **jazaakumu Laahu xayran**, ginnaaw loo lu amaat na ñaari at Gànnar door faa jóge. Bi mu ñëwee Njaaréem ba yàgg fa naar boo bee ñëw fa yendu fa ba

ngoon gisul Sëriñ bi. Bi Sëriñ bi génnee ci tàkkusaan muy wax kàddu yu ñagas di fàttali Sëriñ bi loo lee. Sëriñ bi ni ko ameele ma la benn xàq ca duy goo gee nga ma duyaloona sama satala gi ñetti yoon. Keroog ba nga ma ko duyalee laa dox sa digg ak sawara te fa nga waroona dem.

246. Am na séeréer bu ñu masa wax da ñoo bëgg nga ligéey Sëriñ bi bi mu ñëwee ba xool ko daa wax ni Yàlla bu doon ñaar benn bi mi ngi ci kaw suuf.

247. Sëriñ bi nee na jëw moo gën a bon sàcc ndax sàcc man naa jariñ ka ko def mel ni mu sàcc am mbubbu wala lu ñuy lekk, jëw moom du jariñ boroom dara te dafay dindi ag ngëm ci ab xol.

248. Sëriñ bi bi muy nekk fa niti Galwaa ya daa am ku ko daan ligéeyal ci ñoom. Bi mu faatoo mu wax léen jaay léen ma ko ndax ñoom da ñu daan jëfan-dikoo ku faatu ci ñoom. Bi mu ko jëndee suul ko fi suuf ñu sulli ko ginnaawam gisu ñu fa dara. Ba ñu ko laajee mu xamal léen ni da koo yóbbu feneen.

249. Am na naar bu mas a ganesi Sëriñ bi Njaarém am fa ñetti weer, Sëriñ bi fonk ko lool. Léeg-léeg daan na doxantu ba fa ñuy jàngee Kaamil laaj fa ab jukki. Am bis mu ni Sëriñ bi daa am lu may laaj ? Sëriñ bi ni ko lu mu doon ? Mu ni ko damaa gis Alxuraan kenn du ko jàng ba kenn daanu du Gànnar du fii te sa Xasiida yi ma gis bu ñu koy jàng taalibe yi di dañ garab yi ak tabax yi di summi seeni sër di joxe seen alal, loo lu jaaxal ma ? Sëriñ bi ni ko demal fa néeg ba nga nekkoon di naa la tontu. Ba ñu demee ba digg bëccëg, Sëriñ bi yónnee ko dugub ju ñu soqul ni ko na ci añ, mu ni ko lii maneesu cee añ, fobal yët ko. Bi ndaw la ñëwee Sëriñ bi ni ko daa añul ? Mu ni ko nee na maneesu cee añ. Sëriñ bi ni ko tegal foo fu joxaat ko laax bu ñu def dax ak diw ak tànkub xar bu ñu lakk ak wargaa ak suukar ba mu yeggee mu daa di jëfandiku ba suur. Ca ngoon ga Sëriñ bi woo ko ni ko loo lee njëkka ñëw lu tax manoo cee añ ? Mu ni ko da ñu koo defarul, Sëriñ bi ni ko Alxuraan dugub la maa ko soq wal ko ba def ko ni li ma la mujjee jox.

250. Am na ci taalibe yi koo xam ni Sëriñ bi da ko daan woo lu mu doonoon ku fonk boppam ci wàllug col, am bis Sëriñ bi woo lu ko fekk mu sol yëre yu ràññee ku ba tax bi mu aksee toogul fi suuf, Sëriñ bi ni ko diw mu ni Mbàkke fii kenn baaxu fi kenn ku nekk yaa ko fekk ci jikkoom defar ko, fekk ma ci sama jikko defar ma. Sëriñ bi muuñ.

251. Sëriñ bi nee na bu ngeen xëyee na ngeen jiital jaamu Yàlla teg ca ligéey def coono muy seen noflaay, def naqar muy seen bannex, wéttalikoo Yàlla te baña wéttalikoo jëmm, def ndigalul Yàlla muy seen sëriñ te baña def ab sant muy ab sëriñ.

252. Sëriñ bi nee na bu léen bokk ci ñiy fanaanee tawte xëy aw mar ray léen, xam ngeen luy waral loo loo ? Ñàkka taataan rek moo koy waral, na ngeen fexe ba loo lu bu mu léen dal.

253. Sëriñ Moor Absa Lóo radiya Laahu anhu mas naa jox doomam Sëriñ Saaliw Lóo radiya Laahu anhu ab Kaamil ni ko yëtal ma ko Sëriñ Tuubaa fekk am na bataaxal bu nekk ca biir. Bi mu ko joxee Sëriñ bi mu fob ko taf ko ci ab dënnam ab diir bu yàgg, ubbi ko génnee këyit woo wee jàng ko ni ko Saaliw mu ni ko Mbàkke, Sëriñ bi ni ko sa baay Moor Xabsa kat fere yi lay tawat ci bataaxal bi ngir ni mu bëgg ñu mel ni melu ñu ni waaye boo demee nee ko àndandoo yi da cee am ñu dul àgg, àndandoo yi da cee am ñu dul àgg, soo demee nee ko yawmal xiyaam ku la gisul du la lëjal.

254. Am na bis Seex Ibra Faal wéradi, Sëriñ bi yabal ay ndaw ni léen dem léen seetal ma Ibra Faal. Ba ñu génnee Sëriñ bi woo waat léen ni léen damaa bëgg ngeen seede ni jëmm joo ju ngeen jëm noo nu la dalee ca karawu bop-pam ya ba ca we yi tànkam ya lu cay metti ligéeyal maa tax.

255. Sëriñ bi nee na koo ku yor ab deram dem ba ca barabu jullikaay mu lal ko fa julli fa ràkkaa ya ko soob, jóg yëlab ab deram karaw goo gee wadd ca der ba ndax boroom der ba di na ko fob di ko taqalaat ca der ba? Ñu ni ko déedéet Mbàkke. Mu ni karaw goo gee wadd, wadd goo gu mu wadd xam ngeen lu ko waral ? Ñu ni ko yaakaar nañu ni ñàkka dëgër moo ko waral. Sëriñ bi ni kon ñoy léen bu baaxa baax ba bu ñu yëlabee der bi du ngeen wadd.

256. Sëriñ bi nee na jamonoo ngi ñëw joo xam ni mbon gay xew ndey ju bon sababu ko, baay bu bon sababu ko, nammeelug Buur bi la.

257. Sëriñ bi nee na jamonoo ngi ñëw joo xam ni góor ñi da ñuy gunge tubaab yu góor yi jëm sawara, jigéen ñi da ñuy gunge tubaab yu jigéen yi jëm sawara.

258. Am na koo xam ni daa yàgg ci kër Sëriñ bi te seexul, mu ciy wax ak Sëriñ bi bis. Sëriñ bi ni ko man bala maa fob mbooloo di ko tofal ci nit sémbi ab géttam ci sawara ba noppi door caa def leneen lu ma koy defal.

259. Am na bis ñu defaral Sëriñ bi ab néeg ci Njaaréem ci ag mujjam ci saayir. Ngelaw lu metti daaneel ko, ñu koy jàmbat, Sëriñ bi ni léen Israafile la bu ngeen xamoon li mu nar du ngeen tawat néeg bu daanu.

260. Am na bis komaandang woo lu Sëriñ bi mu ñëw. Bi mu ñëwee mu ni ko maa la woo lu, Sëriñ bi ni cell, mu ni ko maa la woo lu, Sëriñ bi ni cell, mu ni ko Ibra Faal dafay def bu may noppalu ci sama waxtu noppalu yi mu may yàqal

ngir sikkar yi, aaye ko wala ma delloo la ci géej gi. Sëriñ bi ni bëréeet joxoñ ko mu daw duggu ca néeg ba ub buntu bi. Sëriñ bi wax ka fa nekk ni ko nee ko na dikk delluwaat ci wax ji. Koo ka ni ko ñeme wu ma koo fëgg. Sëriñ bi ni ko na ci dellu bu ci dellu woon nit ku weex jeex ci suuf tay, la ma doon ligéey ca seen biir yegg na, bu ci dellu woon nit ku weex jeex ci suuf.

261. Am na ku mas a ñëw ci Sëriñ bi di ko diis ndimbal te tollu ci digg dooleem. Sëriñ bi ni ko bindal ma yëngu mu bind ko. Sëriñ bi ni ko bindal ma yokku mu bind ko. Sëriñ bi ni ko bindal ma jekki, mu bind ko. Sëriñ bi ni ko bindal ma ñàkk mu bind ko. Sëriñ bi ni ko jàng ko, mu jàng ko ni yëngu yokku jekki ñàkk. Sëriñ bi ni ko waxaat ko mu waxaat ko, Sëriñ bi ni ko gis nga ko lenn lu ci nekk kat moyul Boroom bi.

262. Sëriñ bi mas naa teg loxoom yu tedd ya ci kaw Sëriñ Muxammadul Mustafaa ak Sëriñ Faadilu naan léen jaamuji léen Yàlla bu ngeen jaamu wul Yàlla li ngeen fi gis muy nuru dara def ko ci ginnaawub pël mu dem ak moom safu ma.

263. Sëriñ bi mas naa wax Sëriñ Umar Njaay Ndankura radiya Laahu anhu, Umar na ngeen moytu ñent ngir ñent. Na ngeen moytu tëraay bu bari ba dem ca biir bàmmeel. Umar bàmmeel a ngi ñëw boo xam ni ku mu neex di nga tëdd ku mu neexul di nga tëdd. Umar na ngeen moytu noflaay bu bari ba jéggi siraat. Umar na ngeen moytu ndamu ba jot ci seeni téere. Umar na ngeen moytu mbégte mu bari ba dem àjjana ndax mbégte àjjana la yem.

264. Sëriñ bi nee na mbokk man naa gën ay mbokkam waaye manul a génn ay mbokkam. Mbokk man naa ëppale ay mbokkam waaye manul a ëpp ay mbokkam. Mbokk man naa raw ay mbokkam waaye bu àndul ak ay mbokkam aw doxinam du rafet.

265. Sëriñ bi nee na ñenti sëriñ yii ñoo am ak ñenti taalibe yii : gumba - gumba, njàccaar - njàccaar, gumba - njàccaar ak njàccar - gumba. Gumba - gumba mooy sëriñ bu ànd ak taalibe bi te ñoom ñaar kenn Yàlla taxu koo jóg, bu ñu dajee mane gi ñuy maneeq déggoo gi di na tax kenn du jiitu moroomam da ñuy lèngoo. Ñaari gumba bu ñu àndee di dox ba kàmb galan léen nu ñuy def ? Ñu ni ko da ñuy daanu ñoom ñépp ci kàmb ga. Mu ni waaw. Njàccaar gumba mooy taalibe bi Yàlla tax a jóg mu wut ab sëriñ te sëriñ ba Yàlla taxu koo jóg, bu ñu àndee ba kàmb galan léen gumba ga dafay daanu ca kàmb ga, moom bu ñëwee teggi ko. Gumba - njàccar mooy ku Yàlla taxul a jóg mu giseek ku Yàlla tax a jóg bu ñëwee ba gis kàmb gi da fay teggi jàll moom mi jiitu, ki toppu ci ginnaawam moom bu ñëwee da ciy daanu. Njàccaar - njàccaar mooy ku Yàlla tax a jóg seeti ku Yàlla tax a jóg ñoom tam la ma waxoon ca ñu njèkk ña mooy dellusi

waat, ñoom ñaar déggoo ga ñuy déggoo ak nammante gi ñuy nammante di na tax bu ñu àndee kenn du jiitu sa moroom da ñuy lëngoo. Ñaari njàccaar bu ñu lëngoo di dox ba kàmb galan léen nu ñuy def ? Ñu ni ko dañuy teggi, Sëriñ bi ni mooy ñenti sëriñ yeek ñenti taalibe yi.

266. Sëriñ bi nee na sama xasiida yi di na dem ba ci ay weñ la ñu koy waxee, bu keroogee doo tul am njariñ.

267. Sëriñ bi mas naa laaj Sëriñ Muxammadul Amiin Jóob radiya Laahu anhu **man jaa'a bilxasanati falahuu achru amsaalihaa** nu ngeen koy firee ? Mu ni ko ku jëf benn bu baax sunu Boroom subxaanahuu wa ta'alaa fay la fukku. Sëriñ bi ni ko waxul **man fahala** (ku def), **man jaa'a** la wax, mu ni ko nun de Mbàkke loo lu la nu jàppoon. Sëriñ bi ni ko **man jaa'a** ku ko dikkee benn bu baax mu xool ko ba mu doy ko ba mu nangu ko **falahuu achru amsaalihaa** mu fay la fukku.

268. Sëriñ Maalik Baasin Si ak Sëriñ Moor Xari Si mas nañoo siyaarsi bay dem, ba mu léen ñaanalee ba noppi ni léen dem léen ca Muxammadul Amiin Gay mu dénk léen. Ba ñu ñëwee fa moom mu ni léen ndaw yu wattu Alxuraan di ko jàng, jàng diine di ko jëfee moo lus léen di war a dénk xanaa ngeen moytu bëgg àdduna bari na gàllankoor yoo xam ni bëgg àdduna rek moo koy waral. Bi ñu ñëwaatee ci Sëriñ bi ba wax ko ko mu ni léen gàtt na waaye am na solo ndax àdduna lu yàqu ci biiram la yàqoo, lu baax tam ci biiram la baaxee.

269. Sëriñ bi nee na Ibra Faal bàyyi na boppam, bàyyi ay mbokkam, bàyyi Boroomam ngir man, defaral naa ko boppam boolekook ay mbokkam maralekook Boroomam. Boole naa kook ñoo xam ni bu ñu gënul ay mbokkam it ñoo gën ci moom ay mbokkam.

270. Sëriñ bi nee na bi muy tollu Jeewal am na soxna su ko duyaloona ag satalaam mu laaj ko noo tuddu ? Mu ni ko Njëeme Ba. Sëriñ bi ni ko tuddoo noo nu jéem ba nga tuddu daa am lu ma sama Boroom di jàngal ci sa tur wi, daf may xamal ni ñii lu ñu jéem ci man it da ñuy mujju ba.

271. Sëriñ Iisaa Jenn mas naa indi ay weer jox ko Sëriñ bi ni ko di na baax ci mbind mi. Ba ko Sëriñ bi takkee am ku fa nekkoon ni ko boo ko xawoon a toppalsi ci bakkan bi, Sëriñ bi daa di koy sànni ni ko topp bakkan.

272. Sëriñ bi mas naa wax guddig Gàmmu dee léen ko daje fa jàkka ja di ko fa defee.

273. Sëriñ bi nee na ci jumaay njaaréem bu doon am tur **Najaatu ahlil ardi wa misbaaxu ahli samaa'i** (muccug waa suuf, lampub waa asamaan) lay tuddu.

274. Ay naar mas nañoo wax Sëriñ bi xanaa doo nelaw guddi ? Mu ni léen nee wu ma du ma ko def sax waaye sàkku ma fu ma koy nég.

275. Sëriñ bi bi muy sooga ñëw jolof, kilifa ga fa nekkoon daa dajale Jolof gépp ni léen lu yàgg-yàgg bu fi kenn sarax ab taalibe. Sëriñ bi dajale taalibe yépp ni léen lu yàgg-yàgg bu fi kenn yelwaani.

276. Sëriñ bi mas naa génñ bis, Sëriñ Abdu Raxmaa Siise radiya Laahu anhu daw ba aksi, Sëriñ bi ni ko Abdu yaw ana looy waaxu ? Mu ni ko damay déglusi waxtaan wi, Sëriñ bi ni ko tuub ko man du ma waxtaan damay jàngale. Mu ni ko kon damay déglusi njàng mi.

277. Am na naar bu masa jàngal Sëriñ bi Xasiidag Sindiidi ba mu jeex mu teg ca lii : **Wa jud lixaari'ihii inda xaa'ilihii burdan jadiidan yaqiihil barda Yaa Laahu.** Sëriñ bi jox ko mbubbu ak mbàjj.

278. Sëriñ bi nee na doomu Aadama ju nekk wurus la. Bu ñu ko gasee ba génnee ko da ñu koy yóbbu ca tëgg ba mu defar ko ba ñu man koo waaje waaye bu ñu ko deful noo nu ku ko gis te xamul wurus du xam lu mu doon.

279. Sëriñ bi mas naa wax Sëriñ Muxammadum Mustafaa, lu mata def def naa ko, li ma léen di digal mooy ànd tey jariñante.

280. Sëriñ bi mas naa am ku faatu te jege ko lool ci ag mbokk mu am ku mu woo ni ko yaw mi mu bokkal Sëriñ Moor Anta Sali radiya Laahu anhu demal taxawu ko man Aadama mu njëkk ma boole wu ma ak moom waxu ma la ak mii.

281. Sëriñ bi nee na bari na ku nekk fii fi man te nekku fi. Bari na ku nekk ca Bamako te nekk fi man.

282. Sëriñ bi nee na sunu Boroom juróomi gaar la am. Bu njëkk bi mooy wéetal ko, bu ñaareel bi mooy jéggalu ko, bu ñetteel bi mooy tuub, ñenteel bi mooy réccu sax ca dàkk, juróomeel bi mooy jeex ci moom tàkk ba bu ñu la woo wee àdduna nga wuyu allaaxira.

283. Sëriñ bi nee na saa Boroom nos na mbindéef yépp teg ci sama loxo. Kuy bañ aka xëccu da ngay poraxaan (mooy nosub bakkan bu xëtt), ku gantu ba sa bakkan xëtt it ma yóbbu nos bi jox sa Boroom ni ko yaa ma ko joxoon.

284. Sëriñ bi ca Gànnar mas naa wax damaa bëgg ñu wàññi njël li, ragal njël sax taxul ndax Gànnar gépp man naa léena reggal ci cere ak ndawal ci sama loxo bu tuuti bii waaye daa am malaaka yoo xam ni da ñuy indi reerub leer te ku ñu fekk nga regg, du ñu la jox ci reer boo bu.

285. Sëriñ bi mas naa wax Sëriñ Mbàkke Juuf radiya Laahu anhu Ibra Faal de góor la mu ni ko waaw-waaw Mbàkke, Sëriñ bi ni ko bi mu jëmee ci man jommalu ma waaye defe naa ni naxu ma ko. Bi mu dikkee bàyyi boppam bàyyi ay mbokkam bàyyi Yàlla ma ko bindoon ngir sama jëmm jii, defal naa ko loo xam ni moo ko gënal boppam, gënal ko ay mbokkam te tàggale wu ma ko ak Yàlla ma ko bind. Da ngaa xamul ni bu ma woo woon Ibra Faal mu ñëw ma ni ko Yàlla ma taxoon nga di ma toppu toppatu ma ko du tax mu dellu ginnaaw ci toppu gi mu ma toppoon waaye defe naa man it fay naa ko ndax bu dajale woon ñi mu àndal ñépp ni léen kee taxoon ngeen toppu ma wacc naa ko du tax kenn dellu ginnaaw.

286. Sëriñ bi mas naa tomb tomb yu bari ci wet gi, tomb benn tomb ci wet ga ca des, tomb ay tomb yu ko wër ni mbooleem mbindéef yépp ñi ngi nii (mooy tomb yu bari yi), fii man maa fi nekk (mooy benn tomb bi) **xuyuuru dunyaa wal'aaxira** (yiwu àdduna ak allaaxira) ñooy tomb yi ma wër. Képp koo xam ni saa Boroom namm na ci yaw nga jariñu daf lay xiirtal nga bàyyeekoo fee fekkisi ma fii.

287. Sëriñ bi nee na daa seet àdduna lépp di mattum sawara, ma ni saa Boroom sa jaam yii dégmal sawara nii tee nga maa dimbali ma dem xettaliiji léen, boo léen lakkee du la wàññi dara du la jariñ dara tee nga maa bàyyi ma xettaliiji léen mu ni ma demal.

288. Sëriñ bi nee na jaamu yépp daje nañu fa sunu Boroom, jébbalu gën cee noppale mi ngi mel ni ku yor satalag ndox ñëw ba ci koo xam ni daa yor géej aki teen aki dex nga jox ko ko mu sottiko ca ni la foo fekkati ndox sa ndoxa. Ki nangu wu la jébbalu mooy ki yor satalag ndox àttanu koo joxe te bëgg a sangu, bëgg a fóot, bëgg a raxas.

289. Sëriñ bi bi mu taxawalee Daaray Kaamil da caa def ab lal def ca am mbàjj akub darab wut ag gaal ñu di ca dugal Kaamil ba di ko teg ca kaw lal ba.

290. Sëriñ bi nee na **wa laziina jaahaduu fiinaa lanahdiyannahum subulanaa**, ñi nga xam ni da ñuy wut seen Boroom ñooy ñi nga xam ni da ñu koy wut ci ku ne di ko wut ci fu ne di ko wut ci lu ne. Su ko defee sunu Boroom ni léen maa ngi nii yeksi léen.

291. Sëriñ bi am nay jamono yoo xam ni ku dikk ci moom di bëgg a jàng da naan la demal diisóok waay joo jee (Seex Ibra Faal), boo ñëwee ci moom mu ni la da ngay jébbalu.

292. Sëriñ bi julli gi mu julli woon ci kaw géej gi tisbaar ak tàkkusaan la woon. Bi mu jullee tisbaar ñaari ràkkaa ci kaw ndox mi ca mujjug muxtaar ma

daa noddu ca kaw ndox ma ni tekk mel ni kuy xaar ku jullisi daa di julliwaat ñaari ràkkaa doora yéegaat ca gaal ga.

293. Am na ku masa wax Sëriñ bi damaa gis mbindéef yi ñu mel ni ku jëm ci kàmbug sawara ba noppi di fecc xanaa njàccaar da léena war a yëram waaye waru léen reetaan ? Sëriñ bi ni ko woppi dee ku mu nekk ci sa kanam ak sukraat ak laajtew bàmmeel ak taxawaayu bis penc ak jéggi siraat ngay xàqataay.

294. Sëriñ Moor Kumba Kan radiya Laahu anhu daa mas a yónni ci Sëriñ bi ku ñuy wax Móodu Ba radiya Laahu anhu ni ko boo demee nee ko Moor Kumba nee na daa bëgg ñu musal ko ci dee ñu di ko diri mook ay njoñam (boo ba ca jamonoy pest ba la ñuy suul ñu bari ci benn pax, di léen takk ciy buum di diri). Sëriñ bi ni ko demal kër diw ba suba. Ca suba sa Sëriñ bi woo ko, ba muy ñëw di daw, bi mu aksee daw ya mu doon daw tax na li Sëriñ bi wax dégg ko te ñeme wu la wax Sëriñ bi dégg ma ko te ñeme wu la dellu. Sëriñ bi ni ko fii ku fi ñëw war ngaa xam ni nopp déglu lay jariñ ba bu ñu la waxee ngeen dégg ko, xel tam war ngaa xam ni jàpp lay jariñ ba bu ñu la waxee nga jàpp ko, làmmiñ tam nettali lay jariñ ba boo demee man koo nettali. Sëriñ bi jël kaala ga teg ci gémmiñ gi ni ko boo demee nee ko na wax jaam ñi nañu muslu ci ngëm gu rekkiku ndax ku faatuwaale ak ngëm bu ñu ko sangul, sàngu ñu ko, jullee wu ñu ko du ko wàññi dara. Ku faatuwaalewul ak ngëm bu ñu ko sangee, sàng ko, jullee ko yit du ko jariñ dara.

295. Am na ci taalibe yi ñu doon feeñal seen man-man ci baatin, Sëriñ bi ni léen bàyyi léen seen po mi.

296. Sëriñ bi mas naa woote ni li ma léen di dooyee mooy bis boo ba sunu Boroom subxaanahuu wa ta'alaa tuddu ci Alxuraan ba tuddu ko junniy yoon yu des benn, bis boo bee la muy rëy-rëy saa Boroom benn laaj la ma fay laaj ma tontu mu dellu ma tontu ko daje ba jeex. Dama naan Axmadu Mbàkke diggante ba nga nekk Njaaréem ginnaaw bi nga jógee ci tukki ba ci loo nekkoon ? Ma ni ko Maa nga woon ci def say ndigal bàyyi say tere, ña nekkoon fi man tey wëyee sama ndigal ña nga doon def say ndigal di bàyyi say tere, ña sori woon te fa ñu nekk samay ndigal la ñu fay wëyee ña nga doon def li ngay digle di bàyyi li ngay tere. Bi ma fay bàyyeekoo tam bind naa li ngay digle bind naa li ngay tere bàyyil fa ñiy ñëw sama ginnaaw te bu ñu ma fa fekkoon ànd ak man. Ba ñu yëree mbind ma da ñoo def seen yitte jépp ci def ndigal yi bàyyi tere yi, sunu Boroom ni ma **Adxuluul jannata antum wa azwaajukum tuxbaruun... azwaajukum** joo jee li muy firi mooy ci la tollantiwoon ñi def samay ndigal bàyyi samay tere àndal ak ñoom duggu àjjana te kenn du léen seet. Keroog ku fa des la la fa tax a des yaa ko def.

297. Sëriñ bi mas naa wax xam ngeen luy muriid saadix ? Ñu ni ko xanaa mooy kuy def la ko sëriñam digal di bàyyi la mu koy tere. Sëriñ bi ni léen muriid saadix da fay njëkka doon saadix ci Boroomam ba noppi door a ñëw ci sëriñam bi muy toppu. Ni gees Sëriñ Móodu Lamin Gay radiya Laahu anhu ni ko Axmadu bu ñu la ni woon bul julleeti nooy def ? Te ngeen di julli ? Sëriñ bi ni ko waaw, mu ni ko du tee nuy julli. Sëriñ bi waxaat ko ko, mu ni ko te du ngeen julli ? Sëriñ bi ni ko waaw, mu ni ko te Yàlla ma ko digle woon digle ko ? Sëriñ bi ni ko waaw, mu ni ko du tee nuy julli, Sëriñ bi jox ko loxo ni ko **man yahdii Laahu fahuwal muhtadi**.

298. Sëriñ bi nee na fu fi waay nekk ci yéen na def jàkk Lismaam, lu Lismaam bëgg mu bëgg ko, lu Lismaam bañ mu bañ ko.

299. Sëriñ bi nee na tubaab yi fi ñu mujju man ak ñoom damaa mel ni xalu sawara wu nekk ci seen loxo ci biir tenq te barab ba nekk ci mboob, lëndëm it te bu rotee mboob ma tàkk ci seen kaw.

300. Am na ku mas a ñëw ci Sëriñ bi ame daraja lool am ku wax ni boroom barke la. Sëriñ bi ni bàyyi léen ku diisal jibaam mbooloo topp ko ngeen wax ni boroom barke la, bu taxoon a am barke, tubaab yi am barke. Xam ngeen ku am barkee ? Koo xam ni su ñu la sangee, wodd la, téral la ci sa bàmmeeel nga tëdd man a nelaw, koo kee moo am barke.

301. Mas na ñuy jàng ba aksi ci **yubachirukal Baaqii bixattii karaamatan wa in kuntu an ardil Madiinati zaa na'yi**, Sëriñ bi ni léen taxaw léen ni ci bayit woo wu laa xamee ni ab ligéeykat du jar muy gaddu ab goppam di wër boroom tool bi naan ko maay diw. Fu waay nekk te nekk ci waar wi te tàggook caaxaan, añ di na ko fa fekk.

302. Sëriñ nee na dee léen taxawaalu fu dara nekk dégg ngeen ko, dégg ngeen ko, dégg ngeen ko.

303. Sëriñ bi mas naa woote ba ñu daje mu ni Masàmba jógal mu jóg, Sëriñ bi ni ko ndax séen nga ka mujju ci mbindéef yi ? Mu niko fii fépp aw nit la. Sëriñ bi ni ko lii fii rek la am mbooloo mu tollu nii nga dajale léen fi barab te bu ñu fi jógee fu ñu dem di defar ña ñu fa fekk fii rek la am, fii la njëkke fii lay mujjee fu dul fii mbooloo mu fa daje da ñu léen di dimbalikoo waaye dimbali wu ñu léen.

304. Sëriñ bi mas naa wax Sëriñ Maalik Njaay neel ñépp ñu julleesi fi tàkku-saan bisub gàwwu weeru tamxarit wi mu noppaloo fukki fan ak juróom benn. Bi mu sëlmalee ni Masàmba mbooloo mi ndax ñépp ñëw nañu ? Mu ni ko ñi épp ñëw nañu. Sëriñ bi ni haakazaa Masàmba noo nooy waxin wi daa di ni maa léen woo di léen yëgal ni yàggadi wu ma fi gàttumab tànk. Jëf naa ngeen gis

wax naa ngeen dégg bind naa ba fi. Wooteloo nañu ma woote naa, ñi wuyusi wàcc nañu maa ci des, ñi wuyusiwul wàcc naa ñoo ci des. Bàyyi naa léen ak seen coowal weeru koor ak julli juróom waaye di naa léen digal ndax yéena ngi jëm ci jamono joo xam ni juróom yii ñoo ciy taxa muccu : noppi, jekki, jaamu Yàlla, ligéey, loo am doylloo.

305. Am na ku mas a jébbalu ci Sëriñ bi ca Njaaréem ni ko teen bee sax boo ma waxoon demal tàbbi ca ma tàbbi ca. Sëriñ bi ni ko du ma la ko wax ndax tàbbi ci amalu la njariñ amalu ma njariñ te Yàlla digalu la ko, ana lu ci nekk ? Dangaa bëgg Yàlla fayla loo jëful nga di ma ko waxee noo nu waaye loo lu amul, demal jaamuji Yàlla loo lu laa la digal.

306. Am na ku Sëriñ bi masa wax koo ku kan la ? Mu ni ko mana Ibra Ñaan, Sëriñ bi ni ko Ibra Ñaan looy ñaan ? Muy bëgga wax, Sëriñ bi ni ko ag taalibe.

307. Am na ku masa jébbalu ci Sëriñ bi ni ko damaa bëgg nga jox ma ndigal, Sëriñ bi ni ko damaa bëgg nga toog te déglu ma, bu ma doon toog ba nga wax ma li ma la wara digal ma koy soog a xam kon matu ma la ab sëriñ.

308. Sëriñ bi mas naa wax xam ngeen luy taxa dem ca barab bu tedd baa ? Ñu ni ko xanaa nga dimbali nu ci. Mu daa di bind ci suuf jébbalu ni xam ngeen jébbalu nu mu demee ci yoonu àjjanaa ? Ñu ni ko xanaa nga dimbali nu ci, Sëriñ bi ni fii gaalug jéeri ji di taxaw (saxaar) ku fa dem bëgga duggu nan ngay def ? Ñu ni ko da ngay wut paas, Sëriñ bi ni bu gaal gi dikkee nga wut paas duggu nag ? Ñu ni ko bu gaal gi demee yóbbu la, Sëriñ bi ni boo wutul paas ba noppi duggu ci gaal gi ? Ñu ni ko bu gaal gi demee yóbbu la ? Sëriñ bi ni demin wu diis ngay dem. Boo wutul paas duggoo ci gaal gi nag ? Ñu ni ko bu gaal gi demee bàyyi la fi. Sëriñ bi ni loo lu laay bañ, moom duggu ci gaal gi ñu lay fitnaal ba nga àgg ci ab dëkk sax moo gën bañ a duggu ci gaal gi ndax bu gaal gi demee bàyyi la fi doo dem fenn.

309. Am na naar yu masa ñëw ci Sëriñ bi ca Gànnar ni ko da noo dégg ñu ni yaaw ak Rasuululaahi SAWS lenn ngeen ? Sëriñ bi jëlum soow def ca ndox suukar ko ba mu seey ni léen naan léen, ba ñu ko naanee ba noppi, Sëriñ bi ni léen ndax man ngeena tàggale ñett yoo yee lu ne dellu fa mu nekkoon ? Ñu ni ko kenn manu ko ku dul Yàlla. Sëriñ bi ni léen bàyyi léen nu foo fee.

310. Sëriñ bi mas nay wax ci Yonent bi SAWS am kuy defaru waat, Sëriñ bi ni ko abal ma fii, fu ñuy tuddee Yonent bi SAWS kenn warul a raf.

311. Sëriñ bi nee na looy def te bëggoo ku ko gis, bëggoo ku ko wax, bëggoo ku la ko fay, dawal ba ko fa seytaane la. Looy def ci àdduna te bañoo ku ko gis, bañoo ku ko wax, bañoo ku la ko fay jàpp ko te bu ko bàyyeeti.

312. Sëriñ Bàlla Faali am na kumu yónni woon ci Sëriñ bi boo ba mi ngi Gànnar. Ba muy dellu Sëriñ bi ni ko boo demee neel Moor Bàlla nañu sax ci **niyatul xayri wa xawlul xayri wa fihlul xayri wa mulaazamatul xayri** dégg ko ? Mu ni ko waaw, Sëriñ bi ni ko na léen saxal ci yéene aw yiw ak wax ko ak def ko ak taqoo ko te bañ koo bàyyi. Lu baax ak la ca des xam nga fu ñu diggaloo ? Mu ni ko xaa. Sëriñ bi ni ko fu guddeek bëccëg diggaloo, da ngay gis bëccëg ba yàgg gisatoo bëccëg guddi ñëw, nga nekk ci guddi ba yàgg bëccëg ñëw gisatoo guddi, noo nu la ñu demee. Amuluw digg. Lu baax ak la ca des amuluw digg, boo nekke ci lu baax yaa ngi ci, boo ca jógee yaa nga ca la ca des, na ngeen seet seen bopp ci at mu nekk, weer wu nekk, waxtu wu nekk, saa su nekk, bis bu nekk muy juróom. Ku ci seet sa bopp te la nga nekk bañoo ku ko gis, bañoo ku ko wax, bañoo ku la ko fay jàpp ko te bu ko bàyyeeti. Ku ci nekk ci loo xam ni ba nga cay nekk bëggoo ku ko gis, bëggoo ku ko wax, bëggoo ku la ko fay dawal bàyyi ko fa. Loo gis lu mu doon te muy lu am njariñ, nga xam jëf ga la muy maye, xam bàyyi ga la muy xañe jarul nég ndigal defal. Loo gis loo xam ni nii gis nga la ca nekk ci aw ay te xam nga def ga la muy wàññi, xam nga bàyyi ga la muy jariñ bul déglu ndigal bàyyil. Boo gisee loo xam ni da ni cummu cummóoral xamoo lu mu doon te xamoo lu mu cummu cummooral maanu ci ba gis ku la ca teqantal, bu ko teqantalee ba nga xam la ca biir, bu jaree jàpp nga jàpp, bu jaree bàyyi nga gën koo bàyyi.

313. Am na ku mas a wax Sëriñ bi bi nga nekke ci tukki bi da ñu daan ñaan nga bañ a dellusi, Sëriñ bi ni ko lu ngeen ci jublu ? Mu ni ko bañ ku ñu gën, Sëriñ bi ni ko da ngaa set waaye loo lee nekkoon na ci ñu bari, man damay yokku teraanga waaye du ma ko wàññi.

314. Sëriñ bi nee na sëy ñett la : bu xaraam, bu dagan te amul barke ak bu dagan te am barke. Bu xaraam nañu bàyyeek ña koy def sunu yoon nekk ci. Bu dagan te amul barke mooy bi nga xam ni nit kiy bëgg di na dajale li mu am lépp di la jox ba mujju di leb. Bu dagan te am barke mooy bi nga xam ni nit ki daa ñëw bëgg sa doom nga ni ko loo am ? Mu ni la lii laa am nga may ko.

315. Am na bis Sëriñ bi wax Sëriñ Maam Moor Jaar doxal nu julli mu ni ko maa la mag waaye yaa ma raw doxal nu julli. Sëriñ bi ni ko doxal nu julli maa la ko digal. Ba mu sélmalee Sëriñ bi ni ko maa la mag joo ju nga wax tuub ko bokku ma ak yaw dara, Aadama ak Xawa boole wu nu, damaa ñëw ci àdduna seet àdduna gépp tundu Kajoor ak Bawol gën cee neexa jaamoo Yàlla ma dikk fi, bi ma dikkee ci tundu wi yër ko Bawol gën cee neexa nekk ma duggu Bawol, yër ko Mbàkke Bawol gën cee laab ma duggu ca, bi ma wàccee ci péncum Mbàkke Bawol seet kër Maam Moor Anta Sali gën cee laab ma duggu ca. Ba ma ca duggee fekk néeg Maam Jaara gën cee sell ma duggu ci. Lii moo nu boole man ak

yaw waaye bokku nu dara.

316. Am na ku masa wax Sëriñ bi damaa bëgg ku ma jàngal ag taalibe àg-gale ma ci Yàlla subxaanahuu wa ta'ala? Sëriñ bi ni ko fii ma tollu damaa xat te yeggale taqoo baax na ci di naa la booleek Bàlla Faali Jeng, lu mu la digal def ko, la la fa war bu matee maay xamle ni mat na lu ca war maa koy def.

317. Sëriñ bi nee na julliy juróom, woor weeru koor, joxe asaka, aj Màkka ginnaaw gëm Yàlla saa Boroom da koo sant jaam yépp. Boo amee ab sëriñ bu ko dee def dee ko def, bu ko dul def dee ko def. Lu mel ni jàng Alxuraan ak naa-file yépp dee ko ci laaj ndigal moo gën.

318. Sëriñ Masayeer Njaay radiya Laahu anhu bi mu jébbaloo ci Sëriñ bi, Sëriñ bi da koo tëye ab diir bàyyi ko mu daa di dellu ba benn bis Sëriñ bi woo lu ko mu ñëw mu ni ko sa mbokk yi da ñoo wax ni ba nga ñëwagul fii **Alxamdu-lillaahi Rabbil aalamiin** nga daan ubbikoo ci ag julli bi nga fi jógee di ubbikoo **Bismillaahi Raxmaani Raxiim** loo ci dégg? Mu ni ko ci yaw laa ko dégge fekk ni am na ca mbokk ya ñu fa toog. Sëriñ bi ni léen julli defaroowul ci **Alxamdu-lillaahi Rabbil aalamiin** yàqoowul ci **Bismillaahi Raxmaani Raxiim** daa di ni **Bismillaahi Raxmaani Raxiim** ku mu? Ñu ni ko Yàlla, mu ni **Alxamdulillaahi Rabbil aalamiin** ku mu? Ñu ni ko Yàlla, mu ni **Raxmaani Raxiim** ku mu? Ñu ni ko Yàlla, mu ni **Maaliki yawmi diin** ku mu? Ñu ni ko Yàlla mu ni Haakazaa, **iyaaka nahbudu wa iyaaka nastahiinu** foo fu lay defaroo fa lay yàqoo. Boo nee **iyaaka nahbudu wa iyaaka nastahiinu** malaa'ika yi koy jël rot nañu. Bu ñu see-tee **iyaaka nahbudu** ji muy dëgg ci yaw, **wa iyaaka nastahiinu** di dëgg ci yaw ñu fob julli gi yóbbu bu dul dëgg ci yaw ñu bàyyi la ak sa julli, boo yaboo sëlmal.

319. Sëriñ bi nee na lu waay am Yàllaa ko ko may. Lu waay ñàkk moo ko ko ñaanul.

320. Sëriñ bi nee na jëf bu sellee dafay nekk ci ag gaal du yàqu mukku. Bu sellul nag dafay doon pënd bu ñu wesaare.

321. Sëñ Fàllu nee na Sëriñ bi mas na léen a woo ba ñu aksi mu ni léen baax rek laa bëgg ngeen def ko ndax leneen lu ngeen fi saytu lu dul baax ab kàccoor a léen koy èppale te ab kàccoor lu mu barile-barile du am lu baax.

322. Am na ku mas a ñëw ci Sëriñ bi ne ko damaa ragal ñett, mu ni ko ku ragal ñett da ngay def ñett **Bismillaahi**. Mu ne ko damaa ragal wéetaay, Sëriñ bi ni ko deel jàng Alxuraan, mu ne ko damaa ragal ñàkk, Sëriñ bi ni ko loo am dee ko bokk ak nit ñi, mu ni ko damaa ragal gàtt fan, Sëriñ bi ni ko deel moyoo tooñ sa Boroom ak sa moroom.

323. Am na ku doon nuyóok Sëriñ bi ni ko mbaa jàmm rek? Sëriñ bi laaj ko

luy jàmm. Mu ne cell. Sëriñ bi ni ko jàmm mooy jaamu Yàlla, barab bu ñu ko dul defee, bu fa jàmm njëkke tam du fa mujju.

324. Sëriñ bi mas nay jàppu fekk loxoom néwwi waaye tee wul muy bomb muy génnee dëtt ak dereet di wax naan, yaa xam nooy def waaye man ab jaam laa bu ñu digal te di naa def li ñu ma digal.

325. Sëriñ bi mas naa woo ab taalibe mu ni Mbàkke, Sëriñ bi ni cam, àd-duna moo mana wore, ay jamono ci ginnaaw, nit ñi li léen daa bégloo mooy bokk ak buur aw sant, yàggul dara loola jeex tàkk ba mel ni masul a am.

326. Sëriñ bi mas naa sëlmal jullig timis wax ni, barab ba ñuy dekke ak ba ñuy daje daa soree lool, koo xam ni daan na taxawal julliy juróom, dañu koy defaral lu muy war ci yoolub ay julléem ba àgg fa ñuy daje, ku daa wul taxawal julli juróom nag bu dekke dañuy jàpp ciy tánkam di ko diri ci kanamam, wuti taxawaay ba.

327. Sëriñ bi nee na muccu ak jàmmi àdduna ak allaaxira mi ngi juddoo ci yéene aw yiw ak wax ko ak def ko ak taqoo ko, loolu laa boole ci woy wii. **An'wi wa xul waf'al wa laazim taslam mukaraman rumil'ulaa bi kalimii.**

328. Sëriñ bi nee na xam-xam ñaar la, bi lay jariñ ci àdduna ak allaaxira ak bi la dul jariñ ci àdduna ak allaaxira, bi lay jariñ ci àdduna ak alaaxira mooy li nga xam ci lu baax di ko def ngir jëmme Yàlla ak li nga xam ci lu bon di ko bàyyi ngir jëmme Yàlla. Bu nit dee génn àdduna, lu dul ñaar yii du ànd ak moom, li mu defoon ci lu baax moo koy tàbbal àjjana, li mu bàyyi woon ci lu bon moo koy musal ci sawara, lu dul ñaari xam-xam yii nag dafay jóge ca ka ko xam dellu ci téere yi, jóge ci téere yi dellu ci Alxuraan, dellu ci **Lawxul maxfuuz**, lii mooy xam-xam bi ñuy wax ci Alxuraan moo tax sunu Boroom di wax naan **wa xul rabi zid'nii ilman** ak **kam min fi'atin xaliilatin halabat fi'atin kasiiratin bi iznilaahi** daa di ni li tànnkat bi tànnal ka ñu tànn mooy la ñu tànn ci mbooleem yëf yi te mooy xam-xam bu am njariñ.

329. Sëriñ bi nee na am xëy bu rafetul dañoo war a fas jom ci am ngont daa di ni am xëy nag mooy ag ndaw, li ci ëpp du rafet ngir jëfi ndaw, am ngont nag mooy juróom fukki at jëm kaw.

330. Sëriñ bi nee na ku jàngal ab néew ñéen-fukki **Lixlaas** ak benn, mi ngi mel ni nga fekk jaam bu ñu jënd ba jiital ko, nga dab ña ko jënd, jox léen la ñu ko jëndee, wacc jaam ba mu dellu ciy mbokkam.

331. Am na ay naar yu mas a laaj Sëriñ bi, lu lay xamal waxtu bu tàbbee, Sëriñ bi ni léen yéen ci lan ngeen koy xamee, ñu ni ko ci ag tàbbeem. Sëriñ bi ni léen man ci jógal julli.

332. Sëriñ bi nee na doomu Aadama ñaar rek la am : yéene ak tuub. Li baax bu dee daa bari ba maneesu la def lépp, la nga man lépp da nga koy def, la ca des nga di ko yéene, bu ko defee ñu def la nga yéene ni la nga def di la ko fay. Li bon tam su fekke daa bari ba maneesu la ba lépp, da ngay bàyyi la nga man lépp, la ca des nga di ko tuub, su ko defee di na ñu ko far te lu ñu far ak lu ñu bindul ñoo yem.

333. Sëriñ bi nee na, mbooleem li ngeen bëgg dee léen koy wutee ci topp Yàlla, mbooleem li ngeen ragal, na ngeen koy fegee ci bàyyi moy Yàlla. Képp ku daw jëm ci lu neex sunu Boroom, lépp lu mu bëgg daw jëm ci moom. Ku daw jëm ci lu dul lu neex sunu Boroom, lépp lu mu ragal daw jëm ci moom

334. Sëriñ bi nee na, ab jaam bu jubloo Boroomam di topp ay ndigalam, di bàyyi ay tereem ba àgg ca Moom, bu ko nee saa Boroom damaa bëgg nàngam, Mu ni ko sama jaam bi jël ko, bu ko nee damaa ragal nàngam, Mu ni ko bul ragal muccu nga ndax moo bind lépp te man na lépp. Su fekke la mu bëgg lu Mu ko tànnal la, mu daa di ko koy indil na mu ko béggee **wa ilaa** mu wuutee ko leneen lu gën ci moom. Bu dee lu mu ragal la tam mu dàq lépp wala mu dàq la mu cay ragal ba mu mel ni sawaray sunu Maam Ibraahiima wala géēju Muusaa alayhimaa salaam

335. Sëriñ bi nee na guddi gi lu guddu la, bu léen ko gàttal ciy nelaw, bëc-cëg gi lu sell la, bu léen ko nëxal ciy moy.

336. Am na ku mas a ñëw ci Sëriñ bi ni ko dañoo nangu sama kër, Sëriñ bi ni ko man de amaguma kër daa di ni ko nit ku ne ñetti dal la am : dal bu njëkk bi mooy biirub ndeyam, dalub ñaareel bi mooy àdduna, dalub ñetteel bi mooy barsàq, bu fa jógee nag door a duggi këràm.

337. Am na kilifa gu mas a wax Sëriñ bi ni nga melee ni ku xamul àdduna te xam ko lool ? Sëriñ bi ni ko, xam koo tax nu wacc ko.

338. Sëriñ bi nee na lu juddoo ci topp ndigal lu ne mi ngi xaar kay topp ndigal ca buntu àjjana, lu juddoo ci def i tere, mi ngi xaar kay def i tere ca buntu sawara, lépp lu juddoo ci àdduna dafay yëkëtiku ba ku ne gis ko mu wëlbatiku nekk pënd.

339. Sëriñ bi nee na àdduna dëddu na te kenn manu koo jot, allaaxira dëgmal na te kenn du ko raw.

340. Sëriñ bi nee na kuy sàkku Yàlla sunu Boroom di na jariñu, jariñ moroomam. Kuy sàkku lu dul Yàlla di na duru, dur moroomam. Mbooleem tektalkat yi ñenti xaaj la ñu, ku lay tektal àdduna ak ku lay tektal jaamu Yàlla ak ku lay

tektal xam-xam ak ku lay tektal Yàlla. Ku la tektal àdduna fitnaal na la, ku la tektal jaamu Yàlla sonnal na la, ku la tektal xam-xam jubal na la, ku la tektal Yàlla noppal na la. Ndigal yi ñooy yoon wi jëm àjjana, tere yi tam ñooy yoon wi jëm safaan ba. Saa soo nekkee ci ndigal sóobu nga yoonu àjjana, safaan ba tam noo nu, **man kaana yu'minu billaahi wal yawmil aaxiri fal yaxul xayran aw liyasmut**. Saa soo béggee ak saafarawu dénk naa la **Faatixa**. Saa soo béggee muccu ci loo ragal dénk naa la **Falaxi** ak **Naasi**. Saa soo béggee ag wattu ci lépp dénk naa la **Aayatul Kursiyu** moo xam da nga léen di bind wala nga léen di jàng. Boo béggee am dara ci alal dénk naa la ngay jàng **Suuratul Waaqi'a** ci guddi.

341. Mas naa am ku ñëw ci Sëriñ bi di ko jàmbat soxnaam su nanguwul a julli, ni ko manu ma koo julliloo. Sëriñ bi ni ko yaw ndax di nga julli ? Mu ni ko waaw. Sëriñ bi ni ko kon daa nanguwula jaamu Yàlla ? Mu ni ko waaw, Sëriñ bi ni ko man nga waxtu julli wu jot nga ni ko jógal julli, mu ni ko waaw. Sëriñ bi ni ko da ngay def loolu ba bis ba dikk ngeen ànd fa Ka léen ko digaloon nga ànd ak ña daan julli mu ànd ak ña daa wul julli.

342. Am na ku ñuy wax Alasaan Ndiir ku bari woon alal, mas naa ñëw ci Sëriñ bi bàyyikoo Ndakaaru, ni ko dama doon indi asaka ndax damaa dégg ni ku ragal Yàlla la ñu koy jox, Sëriñ bi ni ko def nga lu baax, boo delloo Ndakaaru nga seet juróom ñett ñoo ñu sunu Boroom wax, koo ci gis nga jox ko ko, boo léen xamul nga seet ku léen xam mu xamal la ko ndax man damay génnee asaka te kuy génnee asaka du lekk asaka. Bi mu demee def noonu ba noppi ñëwaat beneen yoon, indi ñenti téeméer jox ko Sëriñ bi, ni ko def naa noonu nga wax waaye damaa bëgg ñent, Sëriñ bi ni ko bu ma ko xamee te muy lu Yàlla daganal te sant ma ko di naa ko def. Mu ni ko li may wax kay du lu xaraam, Sëriñ bi ni ko waxal ma dégg, mu ni ko damaa bëgg doom ju góor tey jaay bëgg mu barkeel ak guddu fan lool ak su ma dee wee daa di tàbbi àjjana. Sëriñ bi ni ko li nga bëgg dara doonu ci lu yomb waaye di na ñu la teg ci aw yoon woo xam ne boo ko wàccul di nga am li nga bëgg, ni ko doom jooju ngay wax, da ngay dem ba ca jigéen joo xam ne bëgg na la nga bëgg ko ay mbokkam bëgg la, nga def ca alal ju la lew, su ko defee boo ca amee doom sunu Boroom di na ko sàmm ba mu def li nga bëgg, mu ni ko man naa ko. Sëriñ bi ni ko defal ndànk waxu ma di nga ca am doom, dama ni bu ci Yàlla dogalee doom di na la ko sàmmal ba mu man laa wuutu. Boo dee jaay bëgg mu barkeel da ngay jaay lu mbindéef yi bëgg te yombal njëg gi ndax jafeelug njëg wala tëye lu nit ñi soxla ci sukraat la lay xaar. Su fekke da ngaa bëgg a guddu fan, na ngay moytu fecci worma ak dogug mbokk. Su fekke da nga bëgg boo faatoo daa di tàbbi àjjana, da ngay seet li Yàlla bëgg nga di ko def ba faatu, li muy tere yit nga di ko daw ba faatu, boo léen xamul nga dem ci ku ko xam mu xamal la ko, daa di ko bindal juróomi

jiim : je, ja, ju, ju, ja, ni ko jébbalu, jàng, julli, joxe, jannatu, mu ni ko xamu ma ko, Sëriñ bi ni ko boo dee jébbalu da ngay jébbalu ci ku mat ab Sëriñ, boo dee jàng Yàlla tax, boo dee joxe li ngay joxe lew, boo ko bàyyi wul tàbbi àjjana. Daa di koy bindalaat juróomi jiim : **ja, ja, je, ju, ja**, ne ko jaay, jayu, jéelu, jooy, jahanama, mu ni ko xamu ma ko. Sëriñ bi ni ko boo dee jaay day am àq yoo ci war a génnee, mel ni àqi waajur ak asaka ak sarax, boo ko génneewul nag mooy waral ag jayu te boo jayoo jéelu te boo jéeloo jooy daa di tàbbi jahanama.

343. Sëriñ bi nee na àdduna ñett rek ñoo ciy farata, bi ci jiitu mooy jàmm te saa yu jàmm amee sa xel di na dem ci loo mos, boo mosee dara sa xel di na dem ci loo sol, bu yooyu amee ba noppi ci ngeen di nekk ci loo xam ne ay caaxaan rek la waaye yooyu ñooy farata.

344. Sëriñ Isaa Jenn mas naa wax Sëriñ bi, aka neexoon ma moom suuf sépp muy wurus ak xalis ba jox la ko, Sëriñ bi ni ko bu ma ko moomoon ba jox la ko ndax di nga ma nangoo taxawal ciw xal jenn saa ? Mu ni ko déédéet. Sëriñ bi ni ko tee ngeen a sant Yàlla.

345. Sëriñ bi mas naa wax ay nit, jàpp léen juróom te bàyyil ma lenn ma tàbbal léen àjjana **bihayri xisaab**, di ko baamu ay yoon. Jàppal léen ma julliy juróom ñooy kilifay mbooleem jaamu Yàlla yi te bàyyil ma fen mooy kilifay mbooleem moy Yàlla yi daa di indi lu nuru ag gaal, tijji ko, jox léen ku ne ab mbubbu, ni léen mbubbu yii menn mu ci ne ci saa yaram laa ko jëlee, di naa léen seedeloo ni lu bàyyikoo ci sama yaram dara ñeme wu koo jege lu dul ma-laaka yërmande.

346. Sëriñ bi mas naa woote ba ñu daje, mu ne, xam ngeen lu ma léen di doye, ñu ne ko déédéet, mu ni bëgg ngeen jaamu Yàlla, moo xam ngeen lu tax ma bëgg ngeen jaamu sunu Boroom ? Ñu ni ko déédéet, mu ni jaam bi sunu Boroom bind baaxal ko ci coobareem, nga ànd ak moom ca biir mbaaxam ga ba àgg ci loo xam ne da la koo digal wala mu tere la ko, nga ni naa ko woyofal ndax mbaaxu diw mii ma àndal, fob mbaaxu diw, foo wee nguurug Yàlla : Yàlla du nangu, diw du nangu.

347. Am na ku Sëriñ bi mas a yónni fi barab fekk ci weeru koor la, ba mu ñëwee ni Sëriñ bi mbooleem barab yi ma romb yépp wori nañu. Sëriñ bi ni ko, tee woon ngaa toog woreendoo ak ñoom ndax ñoom dañu koo gis te nun gisa-gunu ko.

348. Sëriñ Móodu Sàmb Kamit, bi mu sancee Kamit daa bari lool ñu fa faatu ca boo ba, ba nawet ba wàccee mu dajale ña fa nekk ni léen, dem léen siyaareji Sëriñ bi Njaaréem. Fekk boo ba mu tawat, tawat ju tax manul a dem, mu bind ab bataaxal di ca waxaale ñoo ña faatu ak tawat ji mu tawat, bi ko

Sëriñ bi jàngee daa di ne Móodu Sàmb ndeke fii la tollu? Móodu Sàmb daa xamul ni fii nu nekk du barab bu nuy dikk di fi toog, barab la boo xam ni da nuy dikk di dellu rek. Barab boo xam ni da nuy dikk di dellu, ña fi dikoon te dellu, seen dellu ga matul jàmbat, yaramu boppam woo wee muy wax, daa wara xam ni ab jaam liféeg duggul àjjana, bu yaramam seddee tay it ma nga cay séentu ag metti.

349. Sëriñ bi mas naa woo Sëriñ Omar Buso ni ko, Omar ñetti yoon, mu ni ko Mbàkke, Sëriñ bi ni ko na ngeen bàyyi àdduna mii bala mu léena bàyyi ndax àdduna soo ko bàyyee di na la bàyyi, soo ko bàyyiwul di na la bàyyi kon na ngeen ko bàyyi bala mu léena bàyyi. Dénk naa léen ngeen jàpp seen Boroom ndax bu ngeen ko jàppée di na léen jàpp, bu ngeen ko jàppul di na léen jàpp, dégg nga ko ? Mu ni ko waaw. Sëriñ bi ni ko dénk naa léen ngeen xam ni bépp jaam boo xam ni manoo koo liggéeyloo manoo koo teral, bépp jaam boo xam ni manoo koo tere ag tooñ manoo dox diggam ak ay daan, bépp jaam boo xam ni manoo koo jaamuloo Yàlla, manoo koo tax a dem àjjana.

350. Am na ku mas a ñëw ci Sëriñ bi ni ko, damay jëfandikoo tux te ma dégg ni da nga koy tere te ma xam ni yaw looy tere am na foo ko gis ci Alxuraan ? Sëriñ bi ni ko am na yu sunu Boroom daganal ak yu mu xaraamal yoo xam ni nekkul ci Alxuraan, daa nekk ca **Lawxul maxfuuz** ni ko julli juróom ndax gis nga fu ñu ko bind ci Alxuraan te ku ko bàyyi, ku yor jaasi Islaam sañ na laa ray.

351. Mas na ñu laaj Sëriñ bi luy caabi biy tijji buntu bàyyi moy saayir ak baatin? Sëriñ bi ni mooy bàyyi toogaale ak ñiy moy.

352. Am na ku mas a laaj Sëriñ bi, luy melow ku xam Yàlla sunu Boroom ci jamono jii ak ja ko njëkk ? Sëriñ bi ni mooy koo xam ne bannex ak tar-tar du génnee wéetal Yàlla ci ab xolam. Bu amee bannex da koy dolli wéetal Yàlla akug sant ko, bu amee tar-tar da koy dolli wéetal Yàlla, waxtu wu ne muy sant Yàlla Boroomam di wéeru ci Moom, du xool awray kenn walla ayibu kenn. Képp ku melul noonu doylol Yàlla bàyyi ko.

353. Am na ku mas a laaj Sëriñ bi luy dëgg-dëggi àdduna ? Sëriñ bi ni mooy li ci diggante asamaan ak suuf, ku ci bëgg dara te Yàlla taxul bëgg nga àdduna. Ku ci bëgg dara ngir jëmme Yàlla sunu Boroom, Yàlla la bëgg.

354. Mas nañu laaj Sëriñ bi luy tax taalibe man a sopp sëriñam ? Sëriñ bi ni mooy toppi ndigalam, bàyyi ay tereem ànd ak rafet njort ci moom.

355. Mas nañu laaj Sëriñ bi luy tax taalibe sëriñam sopp ko ? Sëriñ bi ni mooy gis gi mu koy gis mu aju ci moom ngir bëgg a àgg di defi ndigalam te du ko diijat saayir ak baatin.

356. Am na ku mas a laaj Sëriñ bi ndax ab taalibe man naa doylloo ab sëriñam kese ? Sëriñ bi ni ko ab Sëriñ akub muriid kenn manu cee doylu ba bàyyi Yàlla. Képp ku ni doylu na ci sunu Boroom da ñu koo jay rek.

357. Mas nañu laaj Sëriñ bi lan mooy ag muriid dëgg dëgg ci gàttal ? Sëriñ bi ni mooy topp ndigal, bañ a diiñat, rafet njort ci lépp, bàyyi tere yi saayir ak baatin, tegginu saayir ak baatin, bàyyi lépp lu amul njariñ ci wax ak ci jëf.

358. Mas nañu laaj Sëriñ bi luy waral wérug xol ak yaram? Sëriñ bi ni kuy toog ak ñi xam Yàlla, ab xolam wér, mu set ci mbooleem ayib yi. Kuy taqoo xiif mu digg-dóomu aw yaramam di na wér, nga xam ni du tegale ay ñam ci biiram.

359. Mas nañu laaj Sëriñ bi, luy génnee bëgg àdduna ci ab xol ? Sëriñ bi ni looy jëm Yàlla tax nga di ca jëm.

360. Mas nañu laaj Sëriñ bi ndax nit man naa bàyyi ag njabootam dem sàkkuji xam-xamu diine ? Sëriñ bi ni waaw-waaw mat na ko ndax faratay jëmm la te faratay jëmm moo jiitu ci lépp.

361. Mas nañu laaj Sëriñ bi ndax dëkk ci barab boo xam ne ay nasaraan ñoo fa ëpp dagan na ? Sëriñ bi ni dagan na ndax barab yépp Yàlla moo ko moom, kenn moomu ko Ku dul Moom.

362. Mas nañu laaj Sëriñ bi ndax kenn man naa wird ci lu dul muy jàpp? Sëriñ bi ni bu dul benn ngànt daa war a jàpp, bu dee ngànt nag amul benn bàkkaar.

363. Mas nañu laaj Sëriñ bi, ndax manees naa wird ci lu dul muy toog wala jublu xibla ? Sëriñ bi ni bu amee ngànt dagan na, bu amul ngànt bu ko defee ñaaw i teggin lay doon, Yal nanu ci Yàlla musal.

364. Mas nañu laaj Sëriñ bi ndax ab taalibe man naa def dara ci ag jaamu Yàlla ci lu dul mu ciy déglu ndigal sëriñam? Sëriñ bi ni bu fekke loola lu Yàlla digle la ci Alxuraan wala Yonent bi SAWS ci sunna jarul laaj ndigal.

365. Am na ku mas a ñëw ci Sëriñ bi am ku mu àndal. Bi mu nuyóo ba noppi ni Sëriñ bi kii samab jaam la, dama koo indi woon di la ko jox àddiya. Sëriñ bi ne bërëet di julli ràkkaa yu guddu. Ba mu noppee ni ko loo wax ? Mu ni ko kii sama jaam la dama koo indi woon di la ko jox àddiya. Sëriñ bi ni ko boo ko moomee yaa ma moom.

366. Am na taalibe bu mag bu doon xëccoo ak ay pël suuf, Sëriñ bi tere ko ko mu diibal ba far nangu suuf sa ca pël ya daa di ñëw ci Sëriñ bi ab yoor-yoor ni ko maa ngi sant Yàlla bu baax. Sëriñ bi ni ko ci lan ? Mu ni ko suuf soo sa nangu naa ko. Sëriñ bi ni ko mbaa nanguwaale nga asamaan sa, ñoo bakk Boroom,

ñoo bokk Boroom, ñoo bokk Boroom.

367. Sëriñ bi nee na àjjana joo xam ni lu la neex wax lu la neex def, amu ma jooju àjjana, ku ko dëgg fenn nag boo yaboo dem fa.

368. Am na bis ñuy nodd, am ci jigéen ñi kuy wax ak Sëriñ bi waaye tontu wu ko. Ba nodd ba daano Sëriñ bi ni ko wax ci nodd baaxul. Mu ni ko tee woon nga ma koo wax ma noppi ? Sëriñ bi ni ko kon ma wax.

369. Sëriñ bi nee na bis Sëriñ Mbàkke Buso, jullit bu boolee juróom ñent yii muccu àdduna ak allaaxira : ragal Yàlla, ragal ku ragal Yàlla, ragal ku ragalul Yàlla, bàyyi lu bon, bàyyi ku bon, bàyyi fu bon, lu mu xamul bu mu ko wax, lu mu manul bu mu ko def, lu mu moomul mu maanu ca.

370. Sëriñ bi mas nay dox guddi ba yem ci ñuy jëw. Ba mu xëyee gaslu fa ñu toogoon, suuf sa féete kaw féete biir daa di digle ñu jàng fa Kaamil yu bari.

371. Sëriñ bi mas naa tomb ñenti tomb daa di ni benn tomb bi mooy li ñu la digal, ñaareel bi li ñu la tere, ñetteel bi li nga bëgg, ñenteel bi li nga ragal. Boo saxee ci li ñu la digal, loo bëgg am ko, boo dee daw li ñu la tere doo gis loo ragal.

372. Siidi Muxtaar mas nay laaj Sëriñ bi nattuy géeg gi. Sëriñ bi won ko aw légët ni ko lii lu mel ni ay sanqaleñ ñoo ko samoon di ko màtt ba àgg ca yax ba. Siidi Muxtaar tàmbalee mettittu. Sëriñ bi ni ko loolu jàll na, fi mu ne ci jamonoy sant la ñu ne.

373. Sëriñ bi mas naa julli iid ba sëlmal di xool ba yem ci ay seng ci armeelu Njaarém yi, mu ni ku moom taax yii ? Ñu ni ko ay xabru la. Mu ni déedéet taax yii laa wax ? Ñu ni ko ay xabru la. Mu ni bu mu fi fanaan, sunu Boroom bëggul kuy fo.

374. Sëriñ bi mas naa dëgg am tegg ci Njaarém mu laaj lu mu ? Ñu ni ko dañuy làmb. Mu ni du ñu daj dara, du ñu daj dara, du ñu daj dara.

375. Sëriñ bi nee na ku bëgga wéy yóbbaaale la nga yor te boo àggee fekk fa la nga bëgg da ngay folli nopp te fal bët.

376. Sëriñ bi nee na dee léen moytu waxee bakkan. Ku waxee bakkan ñu tontoo la bakkan ngeen féewoo te féewoo lu ne xaj na ci.

377. Sëriñ bi nee na jàmbaar dëgg du xulóo, du xeex, dafay muñ ba am la mu bëgg.

378. Sëriñ bi nee na na ngeen góor-góorlu ci ag njub. Ku ci dëng nu daniirlu la. Boo toppee ag njub ñu fat la ndax du ñu ànd ak ku yàqu.

379. Sëriñ bi nee na nit ñaari biir la am : biirub boppam ak biir bàmmee-lam. Biirub boppam Yàlla moo ko ko gàddul, biirub bàmmee-lam nag lu mu fa deful du ko fa fekk.

380. Am na ku mas a ñëw ci Sëriñ bi am ku mu koy nuyóole ni ko sama wóllère la da fay mbërum làmb, mbooleem mbër yi nekk fii daan na léen ma bëggoon nga ñaanal ko. Boo ba Sëriñ bi da fa toogoon waaye dafa jóg di dem ba àgg ca buntu kër gu mag gi ci Njaaréem daa di koy joxoñ armeel yi ni ko ana noo def ak mbër mi daaneel ñi tédď fii.

381. Sëriñ bi nee na àdduna jarul allaaxira, tàyyeel jarul ñàkk, bànnex jarul gacce. Nee ñu da ko daan tējee ay waxtaanam.

382. Sëriñ bi nee na teggin saa yu jógee, guddu fan ni ko doo ma fi bàyyi, àjjana ni ko ma teeru léen teral léen. Safaan ba yit saa yu jógee, gatt fan ni ko doo ma fi bàyyi, sawara ni ko ma teeru léen dalal léen.

383. Sëriñ bi nee na ku bëgg a guddu fan, loo am da nga koy bokk ak waa àdduna tay ñaanal waa allaaxira.

384. Sëriñ bi nee na samay wax bëggul yokk bëggul wàññi.

385. Sëriñ bi nee na lu ñu ni waay maa ko wax mu koy sikk, ca ka ko wax la.

386. Sëriñ bi mas naa romb toolub jàmbur, aw fasam dëgg fa bantub xat, mu taxaw fa xaar ba boroom ñëw mu jéggalu ko ba mu jéggal ko.

387. Sëriñ bi nee na di ngeen dem ba jëmme jamono, jigéen ñi bari lool sēy tē ticc, téere yi bari lool dēgg tē ticc, ligéey yi bari lool am-am tē ticc.

388. Mas naa am ku ñëw ci Sëriñ bi ni ko damaa ragal sawara ba manu maa nelaw ma ni naa ñëw wax la ko. Sëriñ bi ni ko man it maa ngi yéemu ci jën wu nekk ci géej di ragal daay guy tàkk ca àll ba.

389. Sëriñ bi nee na ñetti géej yii néew na ku ci labul : pexem tubaab bi, jayug Kajoor, diinjatu naar bi.

390. Sëriñ bi nee na ku bëgg Yàlla jox ko li mu bëgg àdduna ak allaaxira, nay topp ndigëlam. Ku bëgg topp ndigalam nay yéene ndax yéene moo koy wommat jëmme ko ci topp. Ku bëgg Yàlla di ko fegal lu mu ragal ak lu mu sib nay teet ay tereem. Ku bëgga teet ay tereem nay yéene ndax yéene moo koy wommat jëmme ko ci teet tere yi.

391. Sëriñ bi nee na waxal waay ju baax lu mu waxul léegi la waaye bu njëkkaan ku ko defaan, bu ñu xëyee da ñu lay fekk nga doon golo. Bi nga xamee ni Yonent bi SAWS ñëw na la ko Yàlla teralee du defati loolu waaye ba léegi ku

ko def, àtte boo bu mi ngi daw ci yaw.

392. Sëriñ bi nee na des na diir bu gàtt, ku mana wax ni Sëriñ bi nee na te muy dëgg, du ñu nangu nga di ko waxee fi suuf, fu kawee nga koy waxee.

393. Sëriñ bi nee na déglu sama waxtaan jar na sol dàllu weñ di daw ba mu xar.

394. Sëriñ bi nee na damaa wax sama Boroom ni ko, mbooloo mii ma topp di wuyóo sama sant, di taas ci sama barke, damaa bëgg nga wax ma li nga gën a bëgg ma sant léen ko ñu defal la ko, saa Boroom ni tekk ba ma ni bu doon kuy fàtte ma ni fàtte na ko. Ma dellu waxaat ko ko, mu nee ti tekk, ma dellu waxaat ko ko, mu ni ma fu ñu tollu di la waxtaane, fu ñu lay waxtaane, di naa léen fa tiim ak waamew xéewal di sotti ba kero ñuy bàyyi ma doora séwét.

395. Sëriñ bi nee na ki nga xam ne da ñu koy jëmalem ci lu amul njariñ ginnaaw tuub gu sell, mi ngi mel ni ku waccu ba noppi ñu lekkloo ko ko. Ki nga xam ne dañu koo jëmalem ci lu xaraam wala lu ñu sib ginnaaw tuub gu sell, mi ngi mel ni ku ñu lekkloo ay xal wala ay jiit. Bu léen ku baax woo wee ci ñam wu baax, na ngeen lekk waaye ku léen bëgga lekkloo am waccu wala ay xal wala ay jiit bu léen nangu.

396. Am na koo xam ne da daan def saa yu toogee ci Sëriñ bi di bind **Kun fayakuun**, am bis Sëriñ bi jàpp ci mbaggam ni ko **Min xusnil islaamil mar’i tarkuhuu maa laa yahnihi** (bokk na ci liy rafetal ag njullit, bàyyi lu la amalul njariñ) ni ko boo manul a ñàkk a bind deel bind **Alkazibu xaraamun wal hiibatu xaraamun wa namiimatu kazaalika** (fen xaraam na, jëw xaraam na, rambaaj noonu).

397. Sëriñ bi nee na, boo xamee ni Yàlla am na kàttan ba noppi digal la dig la, tere la tèkku la te mu wóor la ni man na lépp, foog ngay jëf ay ndigalam di bàyyi ay tereem. Boo xamee tam lu ko neex mu am, doo jéema wuuteek Moom kon saa yoo xalaatee lu baax def ko, boo xalaatee lu bon gaawal tuub ko ndax Yàlla xam na lépp te Mi ngi ànd ak ñépp te Mi ngi doon dundu ba kenn dundul ak bi ñuy dundu ak bu ñépp faatoo dafay dundu te du faatu, Mi ngi dëgg, Mi ngi gis

398. Sëriñ bi nee na boo dee gis Yàlla ci lu ne mu di la may aw yiw ci lu ne di la fegal dur ci lu ne ndax moo bind lu ne. Loo ko gis mu def ko buntu bu lay àggale ci Moom. Loo ko gisul mu def ko kiiraay luy dox sa digg ak Moom **wal’iyaazu billah**.

399. Sëriñ bi nee na xol ak làmmiñ ak mbooleem cër yi ci des, ku ne am na ab dal ak lu muy dundee. Dalu xol mooy wéetal Yàlla, ab dundam mooy yéene

lu baax ak di xalaat xalaat yu ñu gërëm. Dalu làmmiñ mooy tuddu Yàlla, ab dundam mooy wax lu baax. Cër yi ci des, seen dal mooy lu war ak lu ñu sopp, seen dundu mooy lu dagan lu ñuy dimbalikoo ci lu war ak lu ñu sopp.

400. Sëriñ bi nee na yitte man naa tax, loo waroon a am ci at nga am ko ci benn fan.

401. Sëriñ bi nee na, lépp lu toq ci seen xel wala mu yëngëtu ci seen làmmiñ wala seen i cër, loola aw yoon la, xool léen bu baax fan la léen jëmee. Bu dee lu ñu digle, àjjana la léen jëmee. Bu dee lu ñu tere, sawara la léen jëmee. Bu dee lu ñu diglewul tere wu ñu ko nag ca àll ba la jëm. **Bismillaahi** yóbbaloo léen loo lu.

402. Sëriñ bi nee na Yàlla miy Boroom mbindéef yi, digle na dige, tere tèk-koo, tektal na léen li léen di àggale àjjana ngir ngeen topp ko. Tektal na léen li léen di àggale sawara ngir ngeen moytu ko.

403. Sëriñ bi mas naa laaj benn waay foo nekk ? muy waxi dëkk. Sëriñ bi ni ko man déey, léeg-léeg may laaj kenn foo nekk muy tuddi dëkk. Damaa bëggoon ku ma ci laajati rek mu ni maa ngi ci **waajib** (lu war) ak **manduub**, (lu ñu sopp) di sonnu di noppalu ci **mubaax** (lu dagan). Daa di ni gees Sëriñ Bànj Njaay ni ko ana yaw foo nekk ? Mu ni ko maa ngi fa nga ma ba woon mu ree ni ko, waay joo joo la sa waaye kon loolu mu wax ngay wax.

404. Sëriñ bi nee na li fi nekk mooy : lu mat a def, lu matul a def ak li ëpp a def. Li mat a def mooy jaamu Yàlla, di na la jariñ ci àdduna ak allaaxira. Li matul a def mooy fo, du la jariñ ci àdduna du la jariñ ca allaaxira. Li ëpp a def mooy moy Yàlla da lay alag ci àdduna, alag la ca allaaxira.

405. Sëriñ bi nee na xam-xam bokkal ak xam Yàlla. Bokk na ci misaali xam Yàlla sunu Boroom, boo gisee aw jiwu, xam fa muy mujju, bu saxee ndax di na rafet ak di na ñaaw ak yeneen ya cay sosu.

406. Sëriñ bi mas naa woo Maam Cerno, boole ko ak ay nit ni ko damaa bëgg nga ànd ak ñii ngeen dem raxasal ma sama der. Mu ni ko moo yaw sab der am na lu ñu cay raxas ? Mu ni ko ankay doomu soxna yi dañu ni damaa fay jàngu yi, ma bëgg nga ànd ak ñii xamal léen li ma la xamal, su ko defee di na ñu xam damaa fay jàngu yi am dama koo taal daa di wëlbatiku ca ñoo ña ni léen, njàng mii ma léen digal damaa bëgg mu bañ a yàq ci ligéey bi dara. Damaa bëgg ngeen doon paaka te bañ a doon gobar. Paaka dafay dagg ñaari wet, gobar genn wet.

407. Sëriñ bi nee na bu ñu la tooñee nga muñ ngir Yàlla, Yàlla da lay fayul tooñ gi, fay la muñ gi.

408. Sëriñ bi nee na xol bu dee wëndéelu ci xalaat nguurug sunu Boroom gu nëbbu gi, bu dellusee yu fàddu lay indaale waaye bu dee wëndéelu ci yu ñu xaraamal ak yu ñu sib bu dellusee ay ayib rek lay indaale.

409. Sëriñ bi nee na ab xol bu ci yiw nekkul te ay araf yu bari nekk ca, da koy dolli ag muuru rek. Misaalam mooy garab gu wex ba noppi naat, naat ga da koy dolli ag wex rek. Bu fekke nag ag yiw akug texe ma nga ca xol ba, bu ca araf yu bari nekke, da koy dolli ag leer ak neexit mel ni garab gu neex ay meññentam naat. Xikma nag saa yu tàbbee ci nopp ba jàll nopp ba ba àgg ca xol ba, ñaawtéef wu fa sax da koy dàq daa di tasaaroo ci yaram wi, su ko defee boroom xol ba nekk ku yiw amug texe.

410. Sëriñ bi daan na tomb fukki tomb ak juróom benn yoo xam ne ñenti tomb yi ci lay firee ya ca des. Ñenti tomb yi ñooy : Yàlla mi la bind, sa mbokkum jegeñaale, sa mbokkum taalibe ak sa mbokkum dëkkaale. Yàlla mi la bind : lu mu digle nga def, lu mu tere nga bàyyi, lu mu dogal mu neex la. Sa mbokkum jegeñaale : bokk yéene, bokk pexe, bokk lu ngeen am. Sa mbokkum taalibe : soppante, wóoluwante, dimbalante. Jàmbur bi nga dëkkal : bu ko xeeb, bu ko bañ, bu ko yab.

411. Sëriñ bi nee na bu léen ragal dee, ragal léen la léen dee di fekk.

412. Sëriñ bi nee na nit ku ne boppam la am ak mbokkam ak alalam ak jëfam. Boppam bii bu tawatee ba xàmmeetul ñam wu neex ak jigéen ju rafet, ñàkk na ko, mbokkama fa sës. Mbokkam moo mee bu ko taxawoo ca tawat ja ba jébbal ko Boroomam, ñàkk na ko, alalama fa sës. Alalam joo jee bu ñu ca fayee ay boram, la ca des mbokk ya donnu ko, ñàkk na ko, jëfama fa sës. Jëfam joo jee bu dee lu baax du ca gis lu ko naqari, bu dee ab safaan **wal'iyaaзу billah.**

413. Sëriñ bi nee na ab jullit akub yéefer ñaari yat la ñu yoo xam ne, ka léen doon wut wenn rek la soxla waaye ba mu demee ba fa mu doon wutee mu dagg yaar indi. Ba mu demee ba soxla ko mu seet wa mu ca gën a taamu, fuddu defar ba mu jub, wa ca des mu teg foo fa. Bu demee bay taal fob sànni ca. Woo wee mu fuddoon nag, léeg-léeg mu toog ba mu yàgg mu gis ca luy nuru ab dagg-dagg mu fob ko ne ko niij ngir jubbanti. Mbooleem yiy dal jullit yi noonu rek la.

414. Am na soxna su ñuy wax Soxna Awa Saar, ci bëkknéegi Sëriñ bi la bokkoon. Am na ñu daan jaaree ci buntam di dem ci Sëriñ bi. Daa am bis am koo xam ne daa duggu ci Sëriñ bi génnaat di ko laaj li Sëriñ bi wax, mu demaat ci Sëriñ bi di ko ko laajal. Sëriñ bi ni ko lu waral samay wax nit ñi du ñu ko xam ? Mu ni ko dañu laa ragal ba nga xam ni koo ciy waxal daanaka du dégg li ngay

wax. Sëriñ bi ni ko xam nga ragal goo gu lu ko waral ? Mu ni ko déédéet. Sëriñ bi ni ko day def ab jaam bu nee rékk ci Boroomam, képp ku ragalul Yàlla da koy ragal, loolu donj la. Ni ko gis nga ab néew ñu bari di ko wegar (weg gu ànd ak moytu), def ga mu def rékk ci Boroomam donja ko waral waaye defewul dara.

415. Sëriñ bi nee na tubaab yi ñetti jikko laa gis ci ñoom yu mu digal njoñam : am fayda ci séenub ligéey, màggal seen kilifa ak mana saytu mbóot.

416. Sëriñ bi mas naa woote ba ñu bari teew ñoo xam ne Sëriñ Mbay Saar ma nga ca, mu ni nañu ma wool Sëriñ Jëmb Silla ak Sëriñ Omar Batóor. Ba ñu ñëwee mu ni léen, seen ñaari Abdu Samad ya ndax ña nga fa, ñu ni ko waaw, mu ni dama léen bëgg a gis tay. Ba ñu léen woo wee ba ñu aksi, Sëriñ bi ni nañu léen yaatal ba ñu yeksi fii fi man. Ba ñu aksee bëgg a toog, Sëriñ bi ni déédéet nañu taxaw rek, ñu daa di taxaw tuuti, mu ni léen man ngeena jàll ca ginnaaw mag ñi toog, dama léena bëggoon a gis ak samay bët rek. Ba ñu toogee Sëriñ bi ni ñaari gone yii ak xay gii ñoo ma xamal ni gàttu ma aw fan ndax ñaari gone yii maa yor seen i baay ba dencal léen te ku ci ne fi mu ne boo demee ba ca kanam mana wuutu sa baay. Xay gii bi ñu ko jëmbatee maa ko doon roose ci sama satala gii ba mu xëy màgg tiim ma nii, meññentum àjjana fii laa ko njëkk a mosee. Bi mu waxee loolu, Sëriñ Mbay Saar daa di jóg summi daraa ji mu soloon, laxas ko ci xay gi ba mu dëgër, def yaramu neen. Sëriñ bi ni ko Baabakar Saar lii ngay def loo ci jublu, mag mu tollu ni yaw di def yaramu neen ? Mu ni ko Yàlla kat man garabug àjjana fàwwu ma wodd ko ndax ma mos ci meññentam. Sëriñ bi muuñ ni ko jar na ko daa di ni tay li tax ma woo léen, góormag (mooy seytaane) lépp lu ma ko daan dàqee def naa ko mu të, ma nga jóge këram goo gee ca Xujal ñëw fii Ndungka ne xujju ak bëtam yoo yee mel ni siñeel bu màgget. Ma nga yor lu bon bi muy ñëw, ma ni ko bul aksi, mu ni ma séen nga sama lu bon lii ma yor, ci sa kër goo gu laa koy xëppsi. Sëriñ bi ni ko gis nga sama sémmiñ wii ma yor saa soo ko fi xëppee ma xàpp la ko mu daa di meccitu ni Sëriñ bi lu ma fi defoon yàq nga ko, tàngal nga sama xol waaye sama xola ngi bëgga sedd. Sëriñ bi ni ko lu koy seddal ? Mu ni ko fayu gi may bëgga fayu moo seddal sama xol te mooy yaa ngi bëgg a dem feneen te man xam naa ko te man na maa jaare ci sa Xasiida yii nga xam ni am nga ci lu benn Yonent masula am ndax doo ko yóbbaaale te sa taalibe yi ci la ñu lay nammikoo. Di naa def saa su ñu la ciy nammiku ma def ci seen i xol am po ba suba jot ma yóbbu léen safaan ba. Man nag të nga ma ticc, ma dem ci sa doom yi ñu të ma ticc, ma dem ci sa saadiq yi ñu të ma ticc waaye sët yi du ñu maase të ma. Bi Sëriñ bi noppee ci loolu la ni na ngeen góor-góorlu ndax ibliis bi may dem ci géeg gi tènkoon naa ko waaye léegi buum ga fecceeku na, mi ngi ligéey maa ngi ligéey.

417. Sëriñ bi nee na, dee léen def lu war ak lu ñu sopp tey dimbalikoo lu

dagan.

418. Sëriñ bi, ab tubaab mas na koo àbb téere ni ko ma xool. Sëriñ bi ni ko sama téere ku tilim du ko laal. Tubaab ba ni ko fi mu tollu noo ngi ci «midi» te ci subaak léegi sangu naa fi ñetti yoon. Sëriñ bi ni ko **innamaal musrikuuna najasun**, fa tilimam nekk loxoom manu faa dem.

419. Sëriñ bi nee na ànd bépp boo xam ne Yàlla rek a tax, **Alxamdulilaahi** moo cay mujju. Ànd bépp boo xam ne Yàlla taxul nag **innaa lillaahi wa innaa ilayhi raajihuun** moo cay mujju.

420. Sëriñ bi nee na ñi yaruwul nañu léen yar ndax ku ay waajuram yarul àdduna yar ko. Ku àdduna yarul bàmméél yar ko te ku bàmméel yar di na yaru.

421. Sëriñ Masàmba nee na yoor-yoorub gàwwu laa mujj a gis Sëriñ bi, kees gi mu ko gis tam amul garab, amul mbaar, toog nañu fa kerug sàkket ya ba muy jeex mu yëglu génn, ñuy raam nara joxe loxo mu ni koo ku Masàmba? yëkëti ay loxoom, mu ni ko waaw. Sëriñ bi ni la nu fi indi woon kat jëf nanu ko ci sunu cër yi ba mu mat, ba sunu cër yi làgge ci ngeen teg ci seen bët yi, wax nanu ko ci sunu làmmmiñ ngeen dégg ko ci seen nopp yi, bind nanu ko yit bàyyi fi ngir ñi fiy ñëw ci sunu ginnaaw bu ëllëgee. Lu waay yëngu jëm lu dul loola, bu ëllëgee yaak loola yéenay ànd. Bi Sëriñ bi di wëlbatiku, am mag mu ni looloo wér. Sëriñ bi tontu ko ca kaw ni ko, lu wér a wóor.

422. Am na bis Sëriñ bi dégg ku naan, bu lëg lekkee olom na ko gërëmee coy, Sëriñ bi ni loo lu wax ju yàqu la ndax coy lëg taxu ko woona jóg. Ki mu wara sant kay mooy ka rëccal olom ba ba mu jot ca.

423. Sëriñ Isaa Jenn nee na am na bis Sëriñ bi ni léen mbaa du ngeen yàq dugub ? Ñu ni ko fas nanu ko yéene, mu ni léen ndax xam ngeen luy yàq dugub ? Am ku ni ko xanaa mooy togg lu la ëpp ba noppi di ko tuur. Sëriñ bi ni ko nuru na ko waaye du moom, yàq dugub mooy lekk ba suur doo def lu neex sunu Boroom ba mu rees.

424. Sëriñ bi mas naa laajte lan mooy bitim réew ? Ñu ni ko xanaa mooy réew mu dul sa réew, mu ni déedéet ndax àdduna ku fi nekk yaa ngi ci bitim réew. Bitim réew nag ku ci nekk da ngay am fulla ju doy ni loo am yónnee sa réew, boo yorul dara tam loo lee nga daan yónnee di na ñu la ca teral waaye boo dul yónnee dara, boo demee doo fa fekk dara.

425. Mas naa am ay naar yu doon nuy Sëriñ bi ku ne naan seriif laa, Sëriñ bi ni léen ku ragal Yàlla ku ne seriif la.

426. Sëriñ bi mas naa laaj ndax xam ngeen **waajib** ak **manduub** ak **mubaax**

? Ñu ni ko ñoo ngi koy dégg. Sëriñ bi ni ndax xam ngeen luy **waajib** seen ? Ñu ni ko déédéet. Mu ni mooy wàcc lal yi te dem ci der yi jaamuji Yàlla daa di ni xam ngeen luy seen **manduub** ? Ñu ni ko déédéet. Mu ni mooy wottandiku ndamu ba ñu ni démb la bis penc daa di ni xam ngeen luy seen **mubaax** ? Ñu ni ko déédéet. Mu ni dara, dara, dara daa di ni dara ju njëkk ji mooy sunu Boroom Mii nu bind, ku xam ci Moom dara doo def lu Muy tere ndax Moo boole **xudratu** (kàttan) ak **iraada** (nammeel) te bu yëkëtee yaram ba kenn du ko tere. Dara ji ci topp mooy àdduna jii nu nekk te xëlsifée jóge, ku xam ci moom dara doo ko jox sa dara ndax loo ko jox ñàkk nga ko. Dara ji ci topp mooy allaaxira jee nu jëm te di fa sax ba fàwwu, ku xam ci moom dara, doo fa dawal dara ba naw ko ndax dara du fa doy.

427. Sëriñ bi nee na Yàlla daa digle dige, tere tèkku. Bokk na ci rafet njort di def li mu la digal di yaakaar àjjana, di daw li mu la tere di yakaar muccu ci safaan ba. Bokk na ci topp njort bàyyi topp ndigal di jëfi tere ànd ak di yaakaar ag texe.

428. Sëriñ bi mas naa jóge ca jàkka ja jubali ca daara ja. Ba mu yeksee ni léen mbaa bidanti woo léen ? Ñu ni ko déédéet. Mu ni ku bëgg wërsëg du ko def daa di ni na ngeen def ? Bëgg ngeen tul ? Ñu ni ko waaw. Mu ni ndaw daan na ko bëgg, xam ngeen ko ? Ñu defe ni lu ñuy bind la, mu tomb ñetti tomb ni bul yéene kenn lu bon, bul def kenn lu bon, bul wax kenn lu bon, su ko defee loo xam ne waay yéene na la ko wala mu wax la ko wala mu def la ko ca waay ja rek lay dellu.

429. Sëriñ bi nee na nit ñi ñetti xaaj la ñu : ku yeewu, ku dof ak ku gàtt xel. Ku yeewu mooy kuy jaay wurus ci lu ko gëna gànjaru ndax da fay wax lu baax ci làmmiñam wala muy sikkar wala mu noppi. Ab dof nag mooy kuy jaay wurus ciw xal wala jaan wala jiit ndax da fay bàyyi wax lu baax ak sikkar di wax lu bon wala muy jëw aka wax i caay-caay. Ku gàtt xel nag mooy ki nga xam ne da fay jaay wurus cib dóom wala suuf wala ay sagar yu ràpp wala ñax ndax da fay bàyyi wax lu baax di waxi neen ak lu ko amalul njariñ.

430. Sëriñ bi nee na luy àggale ca Yàlla sunu Boroom buntu la. Lu dul àg-gale ca Yàlla kiiraay la.

431. Sëriñ bi nee na doom ñaar la : doomu xol ak doomu ndigg. Doomu xol mooy donnu mbir. Doomu ndigg mooy donnu alal.

432. Am na Seexu pël bu tuddu Gaydum, mas naa yët Sëriñ bi ab téere. Sëriñ bi nangu ko ni mu daan nangoo téere yi waaye nistuu mu wacc ko ni ko Gaydum téere bi lu mu ? Mu ni ko téereb taryaax la. Sëriñ bi ni ko koo ku nee naa ko yaax fi suuf te jàpp tawféex.

433. Sëriñ bi nee na dëgër bopp ak déjjërle li léen wuutale mooy dëgër bopp da ngay fekk lu la amal njariñ nga dëgër ca ba kenn du la ca man a jëlee, déjjërle mooy nga fekk lu la amalul njariñ nga dëgër ca ba kenn du la ca man a jëlee.

434. Sëriñ bi mas naa laaj lan mooy læggug xol ? Ñu ni ko mooy am lu la yitteel nga bëgg ko lool. Mu ni nun de bu nu amee læggug xol mooy gis nit muy xaatiguñ (fas aka fecci, maanaam di dugg aka gén) ci loo xam ne bu ca dëppul tàbbi sawara, nu bëgg mu bañ caa jëm te mu länk.

435. Sëriñ bi nee na tooñ ñett la : tooñ sa Boroom, tooñ sa moroom ak tooñ sa bopp. Tooñ sa Boroom boo ko defee da lay delloo sa jëf. Tooñ sa moroom boo ko defee sunu Boroom da fay jël say yiw jox ko jël ay ñaawtéefam jox la. Tooñ sa bopp mooy defal aw yiw koo xam ne yiwul.

436. Sëriñ bi mas naa tomblu ñetti tomb ni nañu ma tombalaat ñett, ñu tombalaat ko ñett, mu ni nañu ma tombal fii ñett, ñu tomb fa ñett. Mu daa di ni saa Boroom da ni bëgg naa ñett waaye ñett laa gën a bëgg. Saa Boroom da ni bañ naa ñett waaye ñett laa gëna bañ. Bëgg na kuy jaamu Yàlla lool waaye ndaw luy jaamu Yàlla la gëna bëgg. Bëgg na ku tabe lool waaye ku néewle te tabe la gëna bëgg. Bëgg na ku woyof lool waaye aji xam ju woyof la gëna bëgg. Saa Boroom nee na bañ na kuy moy Yàlla lool waaye mag muy moy Yàlla la gëna bañ. Saa Boroom nee na bañ na ku nay lool waaye aji woomal ju nay la gëna bañ. Saa Boroom nee na bañ na ku diis lool waaye aji xam ju diis la gëna bañ.

437. Ay mag mas nañoo toog am ku ni Yal nanu Yàlla defal jàmm, ñépp wax aamiin ba mu maase. Sëriñ bi ni léen ndax xam ngeen luy jàmm ? Ñu wax ko la ñu ca xam te mooy dara metti wu la, nga am ab dundu. Sëriñ bi ni léen loolu nuroo na ak jàmm waaye daa saxul. Ñu ni ko boo nu ci dimbalee ? Sëriñ bi ni ab jaam bu béggee jàmm te bu ko amee jàmm ja sax na xam ne jàmm ju sax mi ngi ci diggante iimaan, islaam ak ixsaan. Ab jaam lépp lu mu riir jëm lu dul li ko Boroomam digal loo lee lu cay nuru jàmm aw ay la ndax bu njëkke du mujju.

438. Ay mag mas nañoo dajaloo di waxtaane man ngawar ba seen i kàddu kawee lool. Sëriñ bi fëgg sàkket wa ni léen tere naa léen ba tàyyi waxtaanu mëq dóom daa di dem. Teg ca ay fan kenn manu koo gis ba ñu ñëw bis di ko siyaar, Sëriñ bi ni Isaa fere yi ana kan ngeen wax ni moo ci dàq ngawar ? Ñu tàmbali naan diw sàngam diw sàngam. Sëriñ bi ni jaam bi man ngawar da fay wàcc ag jaatam duggu àjjana, daa di jóg dem.

439. Am na ku masa ñëw ci Sëriñ bi ni ko damaa bëgg ku ma defar ? Sëriñ

bi ni ko defar taqoo la laaj te fi mu ne manatu maa taqook kenn, daa di ni ko da ngay taqook ku ma defar. Ni ko Bàlla Faali defar naa ko.

440. Am na ku mas a indil Sëriñ bi ab Kaamil fekk sonn na ci lool. Sëriñ bi ni ko sa Kaamil bi wow na lool waaye **fafariiqaan kazabtum** gi ci **Suuratul Baqara** rek nga fàtte **chadda**.

441. Sëriñ bi mas naa laaj ay boroom xam-xam ni léen **inalaaha laa yaxfiru an yuchrika bihi wa yaxfiru maa duuna zaalika liman yachaa'u** lu mu ci jublu ? Ñu ni ko xanaa da ni di na jéggal ku ko neex bàkkaar yépp ba mu des bokkaale. Sëriñ bi ni déedéet ndax Moo ni **innalaaha yaxfiru zunuuba jamii'an**. Li mu ci jublu mooy bàkkaar bu ne boo ko tuubee ak boo ko tuubul di na la ko jéggal ba mu des bokkaale moom tuub rek ci la koy jéggalee.

442. Sëriñ bi daan na digle fukki xizib bis bu ne. Am na ñoo xam ne ba mu léen koy digal feru ñu ijji nga xam ne da ñu cay yendu ba mujju ca la ñu jaaree ba mokkal Alxuraan.

443. Sëriñ bi nee na am doom man koo taxawu ba mu mokkal Alxuraan te defoo ko, kaw suuf sii amul lu ko fi jar daa di dóor loxoom ci suuf.

444. Sëriñ bi nee na ku xam ni Yàllaa ngi ànd ak moom fu mu nekk muy top-pi ndigalam, Yàlla di ko teral. Ku xam ni Yàllaa ngi ànd ak moom fu mu ne muy teeti tereem, Yàlla di ko musal. Yàllaa ngi ànd ak yéen ci di léen digal aka tere kon na ngeen ànd ak moom ci topp ay ndigalam ak bàyyi ay tereem. Ku ànd ak Moom ci topp ay ndigëlam Muy ànd ak moom ci teral ko. Kuy ànd ak Moom ci teet ay tereem muy ànd ak moom ci musal ko **wa anjaynaa laziina aamanuu wa kaanuu yattaquun, inalaaha ma'a laziina taqaw wa laziina hum muxsinuun**.

445. Sëriñ bi mas na wax Maam Cerno fere yi ñi ngi ci ndigal yi ? Mu ni ko waaw. Sëriñ bi ni ko bu ñu ko bokkee yéwénal ma bakk faj seen aajo ni ko bin-dal ñaari **wa maa**, mu bind ko. Sëriñ bi ni ko foo fu ma léen naxee laa la bëgg a xamal. Bi ma gisee **wa maa min daabatin fil ardi ilaa alalaahi rizquhaa** nga xam ne sunu Boroom moo gàddu lépp, gis **wa maa xalaxtul jinna wal insa ilaa liyaxbuduunii** nga xam ni gàddulu ko kenn laa bàyyi lee mu gàddu, nekk ci li mu gàdduwul diir bu yàgg wéet ca lool ba mujju Mu ni ma Axmadu yaa ngi ci li ma la gàll wacc li ma la gàddul ? Sëriñ bi ni ko waaw. Mu ni ko xam nga lu ma lay fayee ? may naa la ñépp.

446. Sëriñ bi nee na fu njoñ yiw nekk yiw a nga fa. Fu njoñ ay nekk ay a nga fa naka noonu fu njoñ yiw nekk ay a nga fa, fu njoñ ay nekk yiw a nga fa. **Wa huwa ma'akum aynamaa kuntum, man amila saalixan fa linafsihi wa man asaa'a fa alayhaa**.

447. Sëriñ bi nii la daan firee aayaw **famani taqaa wa aslaxa falaa xawfun alayhim wa laa hum yaxzanuun, famani taqaa**, ku moytu kééfér akug caay-caay ak lu xaraam ak lu ñu sib ak bokkaale ak i neen, **wa aslaxa** te mu yéwénal ag ngëmam ci iiman, islaam ak ixsaan ak lu war ak lu ñu sopp ak lu dagan lu am njariñ, **falaa xawfun alayhim**, du tiit ci àdduna, **wa laa hum yaxzanuun**, du jàq allaaxira.

448. Sëriñ bi nee na ñetti **al** yii, sunu Boroom da léen di jaay te njëg gi nanguwul joxe lii tëye lii : **Alxuraan, Albarakatu ak Aljannatu**.

449. Sëriñ bi nee na Xasiidag **Mina lawxil maxfuuz**, ku ko mokkal mooy doon sa tontu ci **Munkar ak Nakiir**.

450. Xasiidag **Muxaddamaatul amdaax** Sëriñ bi naru ko woona génnee waaye da fa am lu mu doon bindloo Sëriñ Muusaa Xalima wonaale ko ko daa di ni ko moom nag da fa warula génn waaye tëye ko xool ko feek ngoon. Ba ngoon jotee ba mu ko indee Sëriñ bi laaj ko lu mu ci jot a mokkal, mu ni ko fukki buntu ak ñett, Sëriñ bi ni ko kon de faat na.

451. Sëriñ bi nee na **Jazbu, Mawaahibu** ak **Muxaddamaat** ñooy ay fasam yi nga xam ne ku léen war te wàccoo léen di na ñu la cëppeel àjjana.

452. Sëriñ bi nee na yéefér bu masul a jaamu Yàlla bu faatoo nga bëggal ko àjjana, jàngal ko **Muxaddamaatul amdaax** ba ca **Yubachirukal baaxii bi xatii karaamatan wa in kuntu an ardil madiinati zaa na'yi**. Jarul sax ngay àggale.

453. Sëriñ bi nee na bis taalibe yi ku ne na ma indil Xasiida gu mu yor te bu kenn indi Xasiida gu mu moomul. Ba ñu ñëwee mu ni léen dama léen a bëgg a wax fa Xasiida yi di mujju ak yéen daa di ni ku faatu ci yéen ba ñu koy waajal, mbooleem Xasiida gu mu amoon di ko fonk wala mu mokkal ko ci dënnam da fay soppeeku jëmm ju rafet mel ni mbokkam. Bu ñu demee ba yoor ko ci bà-meelam, ñu nekk fa ak moom di ko wéttali, di ko leeralal ba mu dekki.

454. Am na ku doon jàng Xasiida ci Sëriñ bi baatam naqari lool, Sëriñ bi ne ana ku ko man a noppiloo te du mer ? Sëriñ Masàmba radiyallahu ta'alaa anhu ni ko man, daa di ñëw ni ko Sëriñ bi nee na nga ñëw barkeelu ci attaaya ji.

455. Am na jàngkatu Sëriñ bi ku ñuy wax Buuna, bi mu faatoo Sëriñ bi da ni sunu Boroom jox na ko ciy yool lu bari loo xam ne ña mu fekk foo fa ñépp bég nañu ci mbég moo xam ne masu ñu koo bég te dootu dog ba fàwwu te lépp mi ngi sababoo ci Buuna moo mu daa di ne mi ngi mel ni nit ñoo xam ne da ñoo am gan gu ñu fonk defaral ko xeeti bernde yu bari, xam ngeen ne moom donj du bég daa di génnee mbubbu mu weex ni Yonent bi SAWS moo ko ko jox, nee

na tam bi mu laajee Boroomam ndax loolu ña nekk ca armeel ya ñépp ca la ñu wala samag njaboot rek la, sunu Boroom da koo tontu ci wa **ina lakum fil an-haami lahibratane naskiikum mimaa fi butuunihi min bayni farsin wa damin labanane xaalisan saa'iqan licaaribiina**, jublu koo xamal ne loolu ci ag njabootam rek la yem, njabootam gi nga xam ne ñoo jóge ci barab yu teqalikoo ànd ak moom te Yàlla rek tax ba faatu. Sunu Boroom di na léen génnee ci biir ñii bakkul ak ñoom ni muy génnee am meew mu set wecc ci diggante ay nefere ak deret.

456. Jàngkati Sëriñ bi bakk na ci Sëriñ Muxammadul Amiin Jóob Dagana ak Sëriñ Masàmba Jóob Mas'arii ak Buuna Faal, wax nañu ne waa kër Sëriñ Masàmba ginnaaw gi la ñu daan jàng ci jàkka ji, bu Sëriñ bi duggee ci biir, ca peñc ma ba Sëriñ Masàmba yewwi léen. Sëriñ Ibraahiima Jóob bu daan jàng da fay takk ndiggam di dem aka dikk.

457. Sëriñ bi nee na kuy jàng **Axmadu muhniyan** na moytoo tisli ci genn wet ndax wet gu mu tisli ci kaw Yonent bi SAWS la tisli.

458. Am na waay ju doon jàng Xasiida am nu muy def baatam, Sëriñ bi woo ko ni ko loo ci jublu ? Mu ni ko neexal. Sëriñ bi ni ko xorom naa ko suukar naa ko.

459. Mas naa am ñuy jàng Xasiida ci jotaayu Sëriñ Masàmba Mbàkke, Sëriñ bi yëglu ni Masàmba nee léen sunu Boroom bég na ci njàng mi. Ñu mel ni dañoo yokkaat pastéef. Nistuu mu yëgluwaat ni léen Yonent bi SAWS bég na ci njàng mi. Nistuu mu yëgluwaat ni léen, malaaka yi bég nañu ci njàng mi. Nistuu mu génn ni léen, bu léen neexee di ngeen dem àjjana, bu léen naqaree di ngeen dem àjjana.

460. Sëriñ Fàllu Mbàkke mas naa ñëw ci Sëriñ bi fekk muy jàng Xasiidag **Wa kaana xàqan alaynaa nasrul mu'miniin**, Sëriñ bi ni ko xasiida gii lu mu manu la saafara amul.

461. Sëriñ Xaadi Séy nee na mas nañuy jàng ci Sëriñ bi, mu fëgg ni ana ñu tollu foo fu ? Mu ni ko mana Xaadi Séy, mu ni ak kan ? Mu ni ko ak Sëriñ Móodu Ture Kamadu, Sëriñ bi ni ak kan ? Mu ni ko ak Sëriñ Móodu Tafsir Sugu, Sëriñ bi ni ak kan ? Mu ni ko ak Sëriñ Móodu Lamin Gay, Sëriñ bi yem foo fu te boo ba ñoom kepp la. Sëriñ bi ni yéen a nekk foo fu di ma nettali li ma wax ci **Salla-laahu alayhi wa sallama** ? Sëriñ Xaadi Séy ni ko waaw Mbàkke. Sëriñ bi ni ayca léen kon àgg léen suuf. Ki wax wax ji mooy man mii, picc nag ndax man naa naaw wacc fa laaf ya ak dunc ya ? Ñu ni ko déédéet Mbàkke, Sëriñ bi ni man mii maay picc mi, yéen ñi koy nettali yéenay laaf yi, ñi koy déglu ba mu jaral léen ñàkk seen alal di jooy ñooy dunc yi. Sax léen ci loolu, bu ëllëgee fu ma jëm boole léen ak Xasiida yi yóbbu fa.

462. Sëriñ bi nee na bu ñuy jàng Xasiida, bu kenn wax ndax waa kaw da ñu koy déglu te ku léen nara tanqal ba dox seen digg ak déglu da ñu lay fab sànni ca àll ba.

463. Sëriñ bi nee na ci bisub Màggal, nañu ko ciy santle Yàlla ci jàng ak bernde ndax saa su aksee la ko sunu Boroom jox da koy fulaat.

464. Sëriñ Basiiru mas naa ñëw ci Sëriñ bi. Sëriñ bi ni ko koo ku kan la? Mu ni Muxammadul Basiir. Sëriñ bi ni ko foo jóge ? Mu ni ko Tuubaa. Sëriñ bi ni ko jóge nga sa kër baay, nuróo na ak sa kër nijaay ga ñu naan Kokki waaye am na lu ñu woroo. Li ñu nuróo mooy barab ku fa nekk di jëf lu baax, su faatoo ñu fayanteek moom la gën a baax bu dee Tuubaa bu dee Kokki. Li ñu woroo mooy ku nekk Kokki di def leneen bu faatoo ñu fayanteek moom loo la, sa baay nag daray lu bon xamul yoonu kërám.

465. Sëriñ bi mas naa wax taalibe yi ci bisub Màggal, lépp loo xam ne bu ma léen gane woon da ngeen ma ko defal, saa su bis boo bu aksee na ngeen ma ko ciy defal daa di génnee juróom benn téeméer ak juróom benn fukk wax ni nañu ci jënd sukar, génneewaat lu ni tollu wax ni nañu ci jënd warga, génneewaat lu ni tollu wax ni nañu ci jënd kafe, génneewaat lu ni tollu wax ni nañu ci jënd ceeb, génnee waat lu ni tollu wax ni nañu ci jënd ndawal.

466. Mas naa am ku indi guró ci Sëriñ bi. Sëriñ bi laaj ko loo ci jublu ? Mu ni ko damay dégg ni da ngaa bëgg guró. Mu ni nañu seet kër gi lu fiy guró ñu génnee ko man kenn du ma màndargaalee dara lu dul bëgg Yàlla ak Yonent bi SAWS.

467. Am na ku mas a ñëw ci Sëriñ bi di sàkku ndimbal ni ko ginnaaw bu Yàlla jàlle ak Yonent bi SAWS, Sëriñ bi ni ko bu ñu jàlle doo ma fa fekk.

468. Am na bis saxaar gi di riir ba jàll, Sëriñ bi laajte ndax loolu jàll ma ngay riir fa mu nekk ? Ñu ni ko waaw-waaw mu ni man it noonu, bu ngeen ma nop-pee gis, maa nga feneen di fa def lii may def.

469. Am na saalum-saalum boo xam ne daa mas a ñëw ci Sëriñ bi ni ko, ña nga ma booleeloon ñépp digal naa léen jaamu sunu Boroom waaye defu ñu ko, faay may xalaat dem wacc léen fa wala ma génnee léen. Sëriñ bi ni ko boo demee nga digal léen jaamu sunu Boroom, bu ñu ko defee nga ànd ca ak ñoom, bu ëllëgee nga muccu ñu muccu, bu ñu ko deful bu ëllëgee nga muccu.

470. Sëriñ bi nee na am na ñoo xam ne ëllëg du ma léen gis ndax la ñu nekkoon dama caa nekkutoon.

471. Sëriñ bi nee na masu maa def luy ruslóo samab taalibe waaye bëggu ma samab taalibe di def lu may ruslóo.

472. Sëriñ bi nee na Yawmal xiyaam, Yàlla da la fay rus wala nga ànd fa ak ku Yàlla rus wala Yàlla ruslóo la daa di ni ni ngay def ba Yàlla rus la, fekk ku Yàlla rus nga ànd ak moom moo ko gëna yomb.

473. Sëriñ bi nee na seytaane bi mu xoolee sama digg ak sama Boroom ni mu jagee te mu xam ne manula fexe ba yàq ko, la ni naa ko ñaawal. Ni mu koy ñaawalee mooy ku mu gis meloo na nga war a mel, mu ni la demal tuddoo kale.

474. Am na koo xam ne da fa masa ñëw ci Sëriñ bi jox ko àddiya wax ko lim ba, Sëriñ bi ni ko duggal ci biir loolu fa tege nga waññil ma ko ndax daa am ku ko fi indi te waxu ma lim bi.

475. Am na naar bu mas a duggu ci kër Sëriñ bi Gànnar sol ay dàll ñu dóor ko, ba mu yuuxoo, Sëriñ bi génñ wax ni ki ko dóor bu ko jéggaluwul manu ma koo tee tàbbi sawara. Naar ba jéggal ko, Sëriñ bi ni léen kii daa bokk ci ñi nga xam ne ku léen merloo tàbbi sawara te ñooy **Abdaal** yi. Yéen ndegam manu léen xàmmeë ñi mel nii li ma léen di digal mooy ngeen am ay teggin kon dara du léen **dur** (lor).

476. Sëriñ bi nee na alal yiy ñëw ci moom ñetti xaaj la ñu : sawara, suuf ak ndox. Alalu sawara ku ko lekk lakk, alalu suuf ku ko lekk faatu, alalu ndox moom dara nekku ci.

477. Sëriñ bi nee na taalibe yi ñenti xaaj lañu : ki aju ci man di jaamu sunu Boroom di ma ligéeyal ni ma ko béggee, koo ku buy faatu di tàbbi àjjana, deesu ko xisaab àdduna ak allaaxira, ñaareel bi mooy ki aju ci man di jaamu sunu Boroom te du ma ligéeyal, koo ku ci fen wu nèbbu la nekk, ñetteel bi mooy ki aju ci man di ma ligéeyal te du jaamu sunu Boroom, koo ku di nañu ko xisaab ci àdduna waaye deesu ko xisaab ëllëg, ñienteel bi mooy ki aju ci man du ma ligéeyal te du jaamu sunu Boroom, koo ku jote wu ma ak moom dara àdduna ak allaaxira.

478. Sëriñ bi nee na wàccoo na ma ak yéen, wax naa ngeen dégg, ma jëf ngeen gis, ma bind bàyyi fi.

479. Sëriñ bi nee na bu ngeen béggee xam ñi nangu ndey, xool léen ñiy duggu ci sama buntu kër gi aka génñ.

480. Am na taalibe boo xam ne ay mbokkam da ñu koo sonnal ci demal jàngi te bàyyi Sëriñ bii ngay ligéeyal. Ba ko Sëriñ bi déggee woo ko mu ñëw, mu ni ko ndax mokkal nga tàmbalig **Suuratul Baqara**, mu ni ko waaw, Sëriñ bi ni ko taril. Mu tari ba ca **hudan lilmutaqiin**, Sëriñ bi ni ko **hudan** goo gu, mbooleem Alxuraan moom rek la ñu ciy sàkku te defal naa la ko ci sa ligéey bi.

481. Am na ci seex yi koo xam ne ba mu faatoo ab taawam la ñu waajal ba mu jekk ànd ak taalibe ya ñëw ci Sëriñ bi, xayna ngir mu gën a dëgëral taalibey baayam ci moom. Ba ñu waxee ba noppi, Sëriñ bi xool ko lu yàgg ni ko bàyyil sa po mi te dem jaamuji Yàlla sunu Boroom.

482. Sëriñ bi nee na taalibe bu sax ci ndigal mi ngi mel ni gàtt bu ñu teg ci loxo sardi (mooy ab sàmm), bu saxul ci ndigal mi ngi mel ni gàtt boo bu ñu teg ci loxo sardi mu ni ko fa yaax di seet fu gëna naat, su ko defee man na faa gis jur gu mel ni moom gu ñu sàmmul te ñu èpp ko doole fuuf te du gis lu dox seen diggante.

483. Am na ci taalibe yi koo xam ne Sëriñ bi da koo wàccee woon mu të wa am ag njébbal ba mujju muy ñaxtu, Sëriñ bi dégg ko woo ko ni ko man de damaa yaakaar ne koo xam ne laata muy ñëw ci yaw sunu Boroom da koo de-faral ag gétt ca sawara te dogu ne di na ko ca tàbbal, nga di ko tinu ba mu daal ko àjjana te dootu ca jóg daa wara sant waaye waru la xarab. Mu ni ko tuub naa ko.

484. Sëriñ bi nee na ku xam Yàlla buy wommat jaam da fay dox digganteem ak seytaane di ko booleek Yàlla sunu Boroom.

485. Sëriñ bi nee na ku jublu Yàlla, Yàlla jubale la wépp yiw. Ku jublu ku dul Yàlla, Yàlla jubale ko wépp dur (lor). Ni ngay jubloo Yàlla nag moo di nga wut Sëriñ bu lay xamal li nga war a def ak li nga warul a def. Ci topp ndigal nag ci la la mbooleem yiy àggalee ci Yàlla di jubloo, ci la la gállankoor yépp di dëddoo.

486. Sëriñ bi nee na ndaxam mbooloo mi, fere yi daa mel ni ku ko ci amul doo am jàmm te moos am na ci mbooloo yoo xam ne nañu demEEK ka léen jiite, mi ngi mel ni nga am yëkk ca Jolof, nga bëgg koo indi ci Njaaréem te boo ko jiitalee mu yës, nga wut mbooloom nag yu góor ak yu jigéen yu bari dugal ko ci seen biir muy bēngee defe ni moo jiite. Bu ñëwee ba aksi ca gétt ba nga ko bëgg a dugal, nga ni ko ca yummu wēlbati nag ya.

487. Sëriñ bi nee na taalibe yitte rek la wara am. Yitte nag mi ngi mel ni ndab, mbirum sëriñ mi ngi mel ni géej. Ku ne ndab la nga yittewoo ba taaj ko rek la ñu lay duyul.

488. Sëriñ bi nee na lëf lu mu sori-sori boo ko yóotook teggin yu rafet ñu jox la ko. Lëf lu mu jege-jege, boo ko yóotook ñaawi teggin ñu soril la ko xañ la ko, dootoo ko gis fàwwu.

489. Sëriñ bi nee na ab sëriñ akub taalibe li dox seen diggante mooy taalibe daa dégg Yàlla di wax **wa ana haazaa siraatii mustaqiiman fatabi'uuhu** (lii

mooy sama yoon wu jub wi topp ko), mu ñëw ci ki nga xam ne yaakaar na ne xam na yoon wa, mu ànd ak moom ngir mu teg ko ca yoon wa. Ñuy dem ba mu yàgg mu gis aw ñall, mu bëgg a jàdd, mu ni ko xanaa waxu ñu la woon **wa laa tatabihuu subul** (bu léen topp ñall yi). Ñu àndaat ba àgg cib noppalukaay mu wéeru fa bëgg a wéy, mu ni ko déédéet àggaguñu, mu daa di jóg ñuy demati. Yooyu nag ku la koy def mi ngi lay teg ciw yoon, du caagiin dañuy tingóom kenn di ko tàbbal àjjana wala nu koy boot.

490. Sëriñ bi nee na kuy wut Yàlla da fay jàppee boppam donɗɗ muy kuy dundu, ñi ci des ñépp mu jàppee léen ñu faatu su ko defee du ñu ko man a yàqal dara wala mu jàppee boppam ku faatu, ñi ci des ñépp mu jàppee léen ñuy dundu.

491. Sëriñ bi mas naa woote ba ñépp teew mu ni bu léen ma yéem, yéem léen Yàlla ay yoon ba ñépp def tekk, mu ni bu **yawmal qiyaamati** mi ngeen di dégg aksee, Aji bind ji di na ma laaj benn baat di naa ko tontu ñett. Di na ni ma Axmadu, ma ni ko **labayka Rabbii**, mu ni ma na nga def ak sama jaam ña ca sama Yonent bi SAWS ? Di naa ni ko wax naa ñu dégg, jëf naa ñu gis, bind naa bàyyeek ñoom. Du ma layoo fii nag di layoo feneen.

492. Sëriñ bi mas naa dajale njaboot gi mu am njëkk tukkib géej gi ak njabootam gi mu am ginnaaw géej gi, mu ber léen wax ak ñoom. Li mu wax njabootug ginnaaw géej gi mooy yéen ñii ma am ginnaaw nattu bi ak ñi may xalseetee am te amaguma léen, maa ngi léen di dénk bëgg ak ragal ak jaamu ak yaakaar bu léen ko defal ku dul Yàlla ndax àdduna mii lu fi ab jaam gëna bëgg, loo la ka ka koy may Buura mu di ko jaamu te buur boo mana jaamu bu dul Yàlla, buur boo ba di na am bis mu lott ñëw fi sunu Boroom di ko ko fajloo te bu ko ko fajalul du faju. Yéen na léen fekk fa Yàlla. Maa ngi léen di dénk ngeen wottug tooñ te ku léen tooñ jéggal léen ko kon Buur bi di na léen fayul te du ngeen sonnu ndax fayug jaam kat amul solo. Ku saa Boroom nammul nga duru (loru) doo duru dégg ngeen ko ? Ñu ni ko waaw, mu rëdd aw rëdd ni def naa loo lu muy seen sange, nekk léen ci biir te bu léen génntu te lu nekk ci ginnaaw rëdd wi di léen kobas, lu mu rëy-rëy, lu mu duuf-duuf, lu mu rafet-rafet bu keroogee bu léen ko gestu, seytaane rek la.

493. Am na lu ñu doon laaj, am ci taalibe yi koo xam ne daa weesu ña doon laaj ñëw ci Sëriñ bi bëgg ko koo jox, mu ni ko loo lu ngay bëgga génnee matu ko ndax romboo fu ñu ko doon laajee ? Mu ni ko ankay, Sëriñ bi ni ko koo ku koy laaj ak ka ka koy laajloo ak ka tax ñu koy laaj kenn du ci jaawale jëf ak moroomam.

494. Sëriñ bi mas naa dajale taalibey tarbiya yi boo ba mi ngi Tuubaa di

jàng di léen wër ba mu am ab diir mu ni léen sant léen Yàlla, ñu sant Yàlla. Mu def ko ay yoon taxaw joxoñ léen ni léen mbirum sèriñ akub taalibe laa am lu ma léen ci bëgga xamal, sèriñ bu matub sèriñ ak taalibe buy jëfee ndigal bu bis pénc baa (daa di cay teg luy tektale ne benn la ñuy doon). Ni léen loolu di taal làmp yi ca Ndakaaru ana nu mu tuddu ? Ñu ni ko danaamoo. Sèriñ bi ni bu benn tàkkee ba ca des nu muy def ? Ñu ni ko yéppay tàkkandoo, Sèriñ bi ni noonu la demee. Sèriñ bi ni damaa bëgg li ma léen di digal di ko jëfee bu ngeen ma gisatul doonte góora léen koy digal, toppi léen góor.

495. Mas naa am jigéen ju ñëw ci Sèriñ bi ju tuddu Soxna Xujja Jóob bokk ci waa Kokki ni Sèriñ bi damay dégg ñu ni sawara boroom musóor a fa ëpp, may laaj ndax boroom laafa da faa amul ? Sèriñ bi ni ko ankay, boroom laafaa nga fa waaye boroom laafa bu fa nekk boroom musóor a ko fa yóbbu.

496. Am na ku mas a ñëw ci Sèriñ bi ni ko sama soxna daa faatu ma bëggoon nga ñaanal ko xam naa sax di na am lu baax ndax gërëm naa ko. Sèriñ bi ni ko yaw ana ku la gërëm ? Mu ni cell, Sèriñ bi ni ko loolu bu ñu ko waxee boroom kër bu am ngërëmal sunu Boroom la ñu ci jublu wala bu am ngërëmul waay ju baax.

497. Sèriñ bi mas naa ñëw dëkk bu ñuy wax Waja, ba mu toogee ca pénc ma dégg jigéen juy jooy mu woo lu ko mu ñëw, mu laaj ko looy jooy? Mu ni ko damaa amoon benn doom bu jigéen mu dem ba tollu ci dem kër faatu. Sèriñ bi laaj ko ndax da ñu la ko dénkoon am da ñu la ko mayoon? Mu ni ko xanaa da ñu ma ko dénkoon. Sèriñ bi ni ko ndénkaan lu ñu la dénk dem ba di ko fab ku ne di ca dégg sa baat, da fay mel ni da nga koo fasutoon a delloo.

498. Am na koo xam ne da doon jàmbat soxnaam ci Sèriñ bi, mu ni ko nangu naa ànd ak yaw ngeen jaamu Yàlla ? Mu ni ko waaw, Sèriñ bi ni ko kon nag damaa bëgg nga xam ne la taxoon ñu jox la ko moo di am nga jàngaro joo xam ne moom rek moo yor saafara soo ko mana saafaraa te doo ca am bàkkaar, bu ko defee nga jàppee ko muy saafaras jàngoro joo ju. Saafara nag bu demee ba mu yàgg nga bëgg koo jàppee ab dundu da nga ciy gis sikk ndax day jur jàngoro. Bari na yu ngeen di jàmbat te noonu donj la.

499. Sèriñ bi nee na ñett ñi Yàlla gën a bañ ñooy : ndaw lu nanguwul a li-géey, mag mu nanguwul a jaamu Yàlla ak ndaw lu tollu ci nekk ci kër tey jigéen te nangu wu caa nekk.

500. Sèriñ bi mas naa laaj Sèriñ Bànj jigéen ju mu yoroon ni ko am na fa doom a ? Mu ni ko waaw, Sèriñ bi ni ko nu mu tollu ? Mu ni ko bu doon góor a mat dal jàng. Sèriñ bi ni ko bu doon jigéen nag ? Mu ree ni ko tuub naa. Sèriñ bi ni ko ñoo yem.

Lii mooy juróomi téeméeri jàngale yi nu tànnoon ngir indi ko ci téere bi, nu fas yéenee mottalee ko ak bayit yoo xam ni Sëriñ bi ci boppam moo léen def di ci jàngale yu mata xam lool.

**Yal nanu sunu Boroom defal dégg ak topp ci mbooleem
jàngale yi téere bi làmboo te def nu ay dëgg-dëggi jullit,
def nu ay dëgg-dëggi taalibe yuy jëfee seen xam-xam bu
ñu wéetee ak bu ñu wéttalikoo bijaahi**

Seex Axmadu Bàmba Xaadimu Rasuul

Allaaji Jibi Séy, Aji sos www.daarayi.com ak Page Facebook [Daarayi.com](https://www.facebook.com/Daarayi.com), di yëngu yit ci Daara ju ñuy wax **Maslakul Hudaa** mooy ki dajale ci téere bii Jaar-Jaari **Seex Ahmadu Bamba Xaadimu Rasuul** ak yenn ci ay jàngaleem yu mat a xam lool.

Jaar-Jaar yi nu indi ci téere bi, noo ngi léen tuxalee ci téereb **Irwa'a'u Nadiim min azbi xubbil Xadlim** bu Sëriñ Muxammadul Amiin Jóob Dagana ma nga xam ni bëkknéegu **Sëriñ bi** la woon. Jàngale yaa ngi tollu ci juróomi téeméer, nu tuxalee léen ci téere yi Sëriñ Allaaji Mbàkke Xaadimul Xadiim def, dajale ca yu am a am solo ci ay kàdduy **Sëriñ bi**. Beneen xaaju jàngale yi da nu tànn ñaar-fukki ndénkaan yu Sëriñ bi defoon ci arab tekki leen ci wolof ngir ñi déggul arab bi man koo xam ba jéfeeji ko mu jural leen njariñ.

Ba tax na téere bii di **Seex Ahmadu Bamba Xaadimu Rasuul Jaar-Jaar ak Jàngale** mat naa yër ndax kenn manula topp loo xamul, kenn manula roy koo xamul ci moom dara. Ku bëgg a topp ndigal wala nga sori tere fawwu danga léen di xam ba noppi. Loolu keppa tax nu dajale téere bi ngir képp ku ko jàng man a xamal boppam nan lay doxee ci Yoon wi doxin wu koy jural njariñ fii ci àdduna ak allaaxira ga nu jëm bu ëllégee, xam tam as tuut ci li **Sëriñ bi** daj ciy jaar-jaar ak i coono njëkk muy dajeeK Ngërëm na mu ko waxalee boppam ca **Munawiru Suduur**.

نبهتكم معا على كد بدا   لي قبل أن اري رضى مابدا

Nu ngi ñaan sunu Boroom gërëm ligéey bi te barkeel ko bijaahi
Seex Ahmadu Bamba Xaadimu Rasuul

Jokkookaay baa ngi : 77 618 08 97 - Email : daarayi@gmail.com

Votre Chaîne Youtube

A'DIINU NASIIHA

الدِّينُ النَّصِيحَةُ

Admin : El Hadj Djiby SEYE